

Службени гласник РС : 096/2012 Датум: 05.10.2012

2668

На основу члана 10. став 2. Уредбе о садржају и начину израде планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, број 8/11),

Министар унутрашњих послова доноси

УПУТСТВО

о методологији за израду процене угрожености и планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

1. Овим упутством прописује се методологија за израду процене угрожености од елементарних непогода и других несрећа, плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама на нивоу Републике Србије и плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама органа државне управе, аутономних покрајина, јединица локалне самоуправе, привредних друштава, других правних лица и других организација, (у даљем тексту: Методологија). Методологија је одштампана уз ово упутство (Прилог 1) и чини његов саставни део.

2. Процена угрожености од елементарних непогода и других несрећа (у даљем тексту: Процена) је основни документ за израду Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама на нивоу Републике Србије (у даљем тексту: Национални план) и Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама органа државне управе, аутономних покрајина, јединица локалне самоуправе, привредних друштава, других правних лица и других организација (у даљем тексту: План), а израђују је сви субјекти дефинисани Законом о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, бр. 111/09 и 92/11). Носиоци израде Процене формирају стручни тим за израду Процене, који се састоји од стручњака по врсти делатности од значаја за заштиту и спасавање, односно процену ризика.

Процена је документ којим се идентификују опасности, извори и облици угрожавања, могући ефекти и последице, процена угрожености-ризика, сагледавање снага, средстава и превентивних мера за одговор на опасности изазване елементарним непогодама и другим несрећама, заштиту и спасавање живота и здравља људи, животиња, заштите материјалних, културних добара и животне средине.

3. Процене угрожености правних лица и привредних друштава обухватају објекте и простор у њиховом власништву или на коришћењу и простор око тих објеката који може бити угрожен елементарним непогодама и другим несрећама на постројењима у којима обављају делатност, односно може узроковати негативне последице по ширу заједницу и околину у случајевима прекида рада или значајнијих поремећаја у раду објеката критичне инфраструктуре.

Приликом израде Процене узимају се обзир стандарди урбанистичко – планске регулативе, техничко – технолошке документације, процедуре производних и других процеса и статистичких података о свим елементима потребним за израду исте.

4. План се израђује у складу са Уредбом о садржају и начину израде планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, број 8/11) (у даљем тексту: Уредба) и овим упутством.

Планове су дужни да израде сви субјекти дефинисани Законом о ванредним ситуацијама и Уредбом.

Планом се планирају оперативне мере, субјекти, снаге и средства за спровођење заштите и спасавања живота и здравља људи, животиња, материјалних и културних добара и животне средине од елементарних непогода и других несрећа.

Правна лица – оператери који поседују или управљају постројењем или погоном у којем су присутне опасне материје по врстама и количинама у складу са СЕВЕСО II Директиве, израђују оперативне планове заштите од техничко технолошких несрећа – удеса према методологији коју прописује министарство надлежно за заштиту животне средине.

II. САДРЖАЈ ПРОЦЕНЕ

5. Проценом се дефинишу положај и карактеристике територије, могућа угроженост критичне инфраструктуре, идентификација опасности, процена ризика, процена потребних снага, средстава и превентивних мера за заштиту и спасавање од елементарних непогода и других несрећа.

Процена садржи:

- 1) Увод;
- 2) Положај и карактеристике територије;
- 3) Процену критичне инфраструктуре са становишта угрожености од елементарних непогода и других несрећа;
- 4) Идентификацију опасности и процену ризика од елементарних непогода и других несрећа;
- 5) Процену потребних снага, средстава и превентивних мера за заштиту и спасавање;
- 6) Закључак.

Увод

6. Увод Процене садржи основне податке о циљу који се треба остварити израдом Процене, како би се друштвена заједница плански припремила за реаговање у случају елементарних непогода и других катастрофа.

Положај и карактеристике територије

7. Опис положаја и карактеристика територије, који се израђују за Процену и представља њен саставни део, садржи следеће податке:

- 1) **Географски положај:** површина територије, број и укупна површина (градови и насељена места), урбана структура насеља

(опремљеност инфраструктуром, објекти од посебног значаја – објекти државне и локалне самоуправе, термоелектране, хидроцентралне, птт објекти, седишта јавних медија, аеродром, лука, пристаниште, аутобуска и железничка станица, тржни центри), стамбено насеље (индивидуална и колективна градња, спратност, густина), депоније – регионалне и друге, постројења за пречишћавање отпадних вода и др.;

2) **Хидро-орографске карактеристике:** реке, водотоци и речице, подземне воде, природна и акумулациона језера, гео-морфолошки састав земљишта (рељеф, планине, равнице, речне обале и др.);

3) **Метеоролошко-климатске карактеристике:** врста климе, просечна годишња температура, падавине (просечне годишње падавине, киша, снег, град, лед и магле), ветрови, олује;

4) **Становништво:** укупан број, полна структура од укупног броја становника (мушкарци, жене), старосна структура становника (0-7, 8-50, 51-70, 71-75 и више година);

5) **Социјална структура од укупног броја становника:** радно способно становништво (број запослених и незапослених), пензионери, мајке са децом до 15 година старости, лица која су по закону дужна да се старају о чувању и неговању малолетника млађих од 15 година, труднице, болесна лица, лица са посебним потребама и друга лица којима је неопходна туђа помоћ и нега;

6) **Материјална и културна добра и животна средина:** објекти од националног значаја (културно историјски споменици, музеји, легати и др.), објекти за одржавање културних манифестација, верски објекти;

7) **Заштићена природна добара:** национални паркови, паркови природе;

8) **Животињски свет:** домаће и дивље животиње;

9) **Водоснабдевање:** објекти за прераду воде (градска водоводна мрежа), квалитет воде, потребне количине и дистрибутивна мрежа изворишта, бунари, акумулациона језера пијаће воде, црпне станице;

10) **Пољопривредне површине:** земљишна површина по намени коришћења и сектору власништва, остварена сетвена структура у производњи у текућој години основних ратарских и повртарских култура, стање сточног фонда на територији општине, преглед појединих капацитета складишног простора на територији општине, капацитети хладњача на територији општине за ускладиштење меса и месних производа;

11) **Објекти за склањање, збрињавање и здравствено обезбеђење:** објекти за збрињавање становништва (број склоништа основне заштите, број склоништа допунске заштите, број заклона, објекти за збрињавање становништва (избор објеката привременог смештаја: школе, вртићи, спортски објекти, колективни центри, објекти за припрему хране и др., као и избор објеката за дуже коришћење: монтажне куће, контејнери, куће на привремено коришћење и др.), објекти за склањање културних и материјалних добара (дисперзија културних и материјалних добара из угрожених подручја у мање угрожене), здравствено обезбеђење и локације (капацитети, локације, медицинска опремљеност, резерве медицинског материјала, квалификациона структура запослених и др.);

12) **Саобраћајно-технолошка инфраструктура:** саобраћајна и путна мрежа, железничка мрежа, пловни речни путеви (врста, дужина, магистрални пут, регионална и локална путна мрежа), мостови, вијадукти, тунели и аеродроми;

13) **Индустријска зона (врста индустрије):** прехранбена, хемијска, металопрерађивачка, грађевинска, текстилна, фармацеутска, нуклеарни објекти (национални и у окружењу) и др.

Саставни део Процене чине и подаци из просторног плана аутономне покрајине односно јединце локалне самоуправе.

*Процена критичне инфраструктуре са становишта
угрожености од елементарних непогода и других несрећа*

8. Код процене врсте и интензитета опасности и могућих последица деловања елементарних непогода и других несрећа, потребно је идентификовати објекте критичне инфраструктуре и извршити процену могућих штетних последица на обављање њихове делатности и последица прекида обављања делатности по кориснике, и то нарочито у областима:

1) **Производње и дистрибуције електричне енергије:** хидроелектране, термоелектране, алтернативни енергенти, далеководи, трафостанице;

2) **Снабдевања енергентима (мрежа дистрибуције енергената):** складишта гаса, нафтних деривата и других енергената, (магистрални нафтоводи и гасоводи и локална гасна мрежа);

3) **Снабдевања са водом:** систем дистрибуције воде и пречистача, изворишта воде за пиће, изворишта воде – бунари, могући загађивачи површинских и подземних вода;

4) **Снабдевања становништва са храном (производња, складиштење и дистрибуција):** производни објекти и капацитети, погони за производњу хране, складишне просторије прехранбених производа, објекти и средства за дистрибуцију, обрадиве пољопривредне површине, плантаже воћа, објекти за узгој животиња и прераду меса;

5) **Здравствена заштита:** здравствено обезбеђење и локације (здравствене установе, локације, капацитети, техничка опремљеност);

6) **Материјална и културна добра и животна средина:** објекти од националног значаја (културно историјски споменици, музеји, легати и др.), објекти за одржавање културних манифестација, верски објекти;

7) **Заштићена природна добара:** национални паркови, резервати животињског света;

8) **Телекомуникација:** преносни путеви (подземни каблови, ваздушни водови, бежични линкови), антенски стубови, антене базних станица за мобилну телефонију, телефонске централе, преносна емисиона опрема – радио и ТВ станица (техничка опрема за пренос и емитовање аудио-визуалног сигнала);

9) **Саобраћај:** саобраћајна и путна мрежа, железничка мрежа, пловни речни путеви, мостови вијадукти и тунели и

10) **Производње опасних материја** (објекти за производњу, складиштење и промет опасних материја).

*Идентификација опасности и процена ризика
од елементарних непогода и других несрећа*

9. Могуће опасности и процена ризика од елементарних непогода и других несрећа разврставају се, у зависности од узрока настанка, на природне и техничко-технолошке.

1) Идентификација опасности и процена ризика обухватају идентификацију критичних реона, локација и објеката, односно места која представљају најслабије тачке или могуће изворе опасности са аспекта настајања елементарних непогода и других несрећа.

Идентификацијом опасности и проценом ризика разрађује се: приказ могућег развоја догађаја-сценарио, анализа последица од елементарних непогода и других несрећа и процена ризика.

Приказ могућег развоја догађаја-сценарија обухвата сагледавање и евидентирање могућих извора опасности, обима и насталих последица по живот и здравље људи, животиња, животне средине, материјалних и културних добара на територији Републике Србије, Аутономне покрајине, града и јединице локалне самоуправе.

Приказ могућег развоја догађаја-сценарија за елементарне непогоде и друге несреће са прекограничним ефектом обухвата и сагледавање извора опасности са територије суседних држава.

Приказ могућег развоја догађаја-сценарија, обрађује се по врстама опасности. Приликом разраде развоја догађаја-сценарија, користе се и елементи дефинисани у делу процене угрожености-ризика (Прилог 1).

Обрађује се сценарио најгорег могућег случаја.

Развој догађаја – сагледавање сценарија од удеса са опасним материјама, обрађује се у складу са елементима из процене опасности привредног друштва и другог правног лица, носиоца опасних активности.

2) Анализом последица несреће обухватају се анализа повредивости и одређивање могућег нивоа несреће. Приказ повредивих зона на картама врши се уцртавањем граница опасности. Повредиве зоне могу се приказати у облику круга, елипсе или могу бити представљени у тродимензионалном систему.

У анализи повредивости идентификују се простор, локације и објекти, и наводе се сви повредиви објекти на угроженој територији. (неопходно је да се утврди и наведе број људи у угроженој зони који могу бити изложени утицају несреће: у стамбеним објектима – спратност, број становника, густина становања, удаљеност од места могуће несреће и место у односу на зону угрожености; у привредним објектима и др. Обавезно се анализирају и наводе повредиве групе у оквиру школа, предшколских и здравствених установа и др. Потребно је да се идентификују и објекти у којима је у одређеним деловима дана повећано присуство људи као што су: пословни објекти, тржни центри, спортски и рекреативни простори и други објекти).

Повредиви објекти приказују се графички на одговарајућој карти или ситуационом плану са јасно означеном границом зоне угрожености. Идентификација повредивих објеката обухвата и приказ грађевинских објеката (производни, пратећи и помоћни објекти изван њега, стамбени, инфраструктурни и други објекти; објекти пољопривреде), природних и културних добара (флора и фауна; заштићена културна добра; заштићена природна добра; површинске и подземне воде); објеката који су од значаја за домино ефекат (складишта, производна постројења опасних материја у оквиру и ван комплекса) и др. који трпе последице због пожара, експлозија-рушења и контаминације.

10. Идентификација опасности, процена ризика и анализа последица од елементарних непогода и других несрећа разрађују се по врстама опасности.

Процена се заснива на анализи потенцијалних опасности и последица по становништво, материјална и културна добра и то:

1) **Од поплава:** хидролошки показатељи – водотокови, језера и акумулације које могу бити узрок поплава, опасност од поплава река или бујичних вода, преглед угрожених насеља с бројем и структуром становништва, мере заштите у урбанистичким плановима и грађењу, хидрометеоролошки услови – водостај, лед, просечна годишња количина падавина, заштитна инфраструктура – насипи и други заштитни водопривредни објекти с показатељима о броју, врстама, димензијама и сл., процењена величина угроженог подручја и степен изграђености површина – насељеност, индустрија, саобраћај, локације критичне за формирање ледених баријера у утицају на пловност, статистички показатељи о најкритичнијим месецима у години, проглашеним елементарним непогодама, насталим штетама и сл.;

2) Од померања тла, односно сеизмичких опасности:

Земљотрес: морфологија и састав земљишта, сеизмолошка карта, сеизмичке карактеристике терена, мере заштите у урбанистичким плановима и градњи, квалитет градње, учесталост, интензитети и епицентри потреса у задњих 50 година, последица потреса по сеизмичким зонама за стамбене, јавне, индустријске и друге објекте коришћењем MCS, могуће последице (могући број угроженог становништва, могућа оштећења и уништења материјалних и културних добара и могућа угроженост животне средине (ваздух, земљиште, вода, биљни и животињски свет), психолошки ефекти и могућа повређивања (појаве у објектима становања и другим објектима), промене у природи (подземне воде, тло и растиње), оштећење инфраструктуре и др.);

Клизишта, одрони и ерозије: мапиран рељеф са приказом удолина различитих површина и нагиба, режим подземних вода (осцилација нивоа подземних вода), густина и влажност тла, могућа оштећења на објектима, оштећења путне инфраструктуре и подземне инфраструктуре-цевоводи и мере заштите предвиђене урбанистичким плановима; ерозије: (квалитет земљишта, узрок који проузрокује ерозију пустошење и крчење шума, непланске чисте сече, паша и брст стоке, коришћење камена, шљунка, песка, хумуса, земље и тресета, ветрови, обилне падавине, површина захваћена ерозијом, густина насељености и број објеката.);

3) **Од осталих природних узрока,** нарочито оних који припадају категорији екстремних временских услова (суша, олујни ветрови, град, снежне мећаве, падавине наноси и поледица), статистички подаци сушних периода (број месеци-дана без кише) за последњих 10 година, класификација јачине суше помоћу СПИ* (стандар индекса падавина), могућности наводњавања (расположивост воде за наводњавање), интензитет олујних ветрова, правац и смер струјања, висина снежних падавина, густина инфраструктурних и привредних објеката на подручју, постојање активне заштите од града, спецификација угрожених и најугроженијих подручја (насељеност, структура становништва, прилазни путеви животињски свет и др.) и статистички приказ последица за последњих 10 година, број проглашених ванредних ситуација због појаве елементарне непогоде у последњих 10 година, које су битно промениле свакодневно функционисање (могућност снабдевања виталним производима, прекид снабдевања електричном енергијом, прекид саобраћаја, онемогућавање пружања хитне медицинске помоћи и сл.) и могући утицаји на пољопривредне културе, здравље људе и животиње;

4) Од техничко – технолошких удеса и терористичких напада:

Изазване несрећом у привредним – индустријским објектима: количина и врста опасних материја у постројењима, складиштима и у промету, карактеристике територије у окружењу објекта са опасним материјама (врста насеља, густина насељености, привредни и повредиви објекти, удаљеност, културна и материјална добра и др.);

изазване несрећама у саобраћају: количина и врста опасних материја у саобраћају (месечни и годишњи промет по пуним правцима) инфраструктура – анализирати стање путне, железничке и водене инфраструктуре, ранжирних рампи, прелаза, да ли постоје посебна паркинг и зауставна места, путева кроз националне паркове и заштићена подручја, уређеност пристаништа и лука са аспекта претакања и манипулације, и др.;

Процена последица од тероризма израђује се на основу стратешких докумената Републике Србије, јавно доступних докумената министарства надлежног за одбрану и министарства надлежног за унутрашње послове, узимајући у обзир структуру, величину и процедуре оперативних снага за реаговање у ванредним ситуацијама у односу на захтеве за њиховим ангажовањем током отклањања последица тероризма;

Процена од терористичког напада обухвата податке о: карактеристикама објеката, уређаја, савремених техничких средстава и физичко техничког обезбеђења, који могу бити мета терористичког напада, могућности и последице терористичког напада, број настрадалих и погинулих, материјална штета, облици терористичке активности са аспекта примене средстава (експлозивна, хемијска, радиолошка и биолошка средства);

5) Од пожара и експлозија: број и врсту објеката угрожених од пожара (стамбених, индустријских, јавних и других), осетљивост објеката на пожаре, стање противпожарне заштите, зоне угрожености, број угрожених људи, животиња, материјалних добара, густину изграђености објеката по рејонима, врсту објеката (материјал, спратност, пожарна оптерећеност), ширину и проходност саобраћајница, врсту и стање инсталација (електро-инсталација, гасоводи и др.), начин снабдевања водом (број и распоред хидраната, бунара, цистерни и др.), изворе топлоте, шумске комплексе (врсте шума, уређеност, проходност, начин експлоатације); складишта експлозивних средстава, производња муниције експлозивних направа и др., складишта експлозивних материјала, експлозивне прашине, заостала неексплодирана убојна средства (НУС-а), носиоца заштите од експлозија, место и локација уништења НУС-а, преглед субјеката у којима постоји велика опасност од експлозије;

6) Од рушења хидроакумулационих брана (могућа опасност заснива се на потенцијалима хидроакумулационих језера, односно на њиховој акумулацији због кога би услед рушења бране или насипа хидроакумулације било угрожено становништво и материјална добра на правцу кретања водног таласа), мере заштите у урбанистичким плановима и грађењу;

7) Од нуклеарних и радиационих акцидентата: Стање нуклеарних објеката као и објеката за заштиту од нуклеарних и/или радијационих акцидентата на територији – анализирати број и квалитет стамбених и привредних објеката са аспекта могућности коришћења за склоништа, особине радиоактивних материја које настају у акциденту, могућност радиоактивне контаминације људи, животиња, воде, ваздуха, земљишта, пољопривредних површина засејаних пољопривредним културама, угроженост прекограничним ефектом (важно је евидентирати најближа подручја која у случају потенцијалне опасности могу бити угрожена), уобичајене врсте несрећа које се догађају (са испуштањем у атмосферу, испуштањем у површинске воде, водотокове, језера, испуштање у тло, односно у подземни водоток као и присуство радиоактивног отпада);

8) Од епидемиолошке и санитарне опасности (могуће последице заснивају се на проценама надлежних здравствених, санитарних, ветеринарских, агрономских и других служби и институција које у јединственом систему заштите и спасавања представљају основне носиоце који су, у оквиру редовних делатности, надлежни за реаговање у случајевима епидемиолошких и санитарних опасности), мере заштите у урбанистичким плановима и грађењу;

9) Од епидемије: Угроженост подручја епидемијама насталим без повезаности са другим појавама

– подручје анализирати према следећем:

могућност појаве нових заразних болести;

могући поремећаји водоснабдевања;

конзумирање намирница ван контроле;

обухват имунизацијом.

Типови епидемија – Угроженост подручја епидемијама које настају као последица санитарно хигијенских услова и инфраструктуре територије – анализирати са аспекта: постојања различитих врста епидемија.

Санитарно хигијенско стање објеката и инфраструктурних инсталација – сагледати са аспекта:

постојања депонија, локације, величине и стања;

локално снабдевање водом;

грађевинско-техничко стање постојећих објеката.

Здравствени и други капацитети у функцији збрињавања, смештаја, транспорта и друго, сагледати са аспекта – кадровски, смештајни и транспортни капацитети, лекови, медицинска и друга опрема;

10) Од епизоотија: параметри и карактер опасности – подручје анализирати са аспекта броја и врста угрожених животиња и карактеристика болести;

Површина и карактеристике угроженог подручја – подручје анализирати са аспекта: извора заразне болести, развоја, преношења и ширења болести, могућности предузимања превентивних и куративних мера;

Густина животињског фонда – извршити анализу густине животињског фонда са аспекта броја и врста животиња критичних на епизоотије;

Изграђеност система заштите од епизоотија – анализирати са аспекта постојања планова заштите од епизоотија, природних и вештачких баријера за ширење болести и капацитета за збрињавање;

11) Од биљних болести анализирати са аспекта врста угрожених биљака и карактеристика болести (извора, развоја преношења и ширења), површине и карактеристика угроженог подручја, посебно пољопривредних површина засејаних усејима, поврћем и воћем.

11. Могући ниво несреће одређује се на основу предвиђеног сценарија и анализе повредивости, а изражава се као I, II, III, IV или V ниво несреће:

I ниво несреће – (објекта постројења) – негативне последице несреће су ограничене на део објекта– постројења или цео објекат – постројење на комплексу привредног друштва и другог правног лица и не очекују се негативне последице у околини.

II ниво несреће – (објекта, постројења и комплекса) – негативне последице несреће могу захватити део објекта – постројења или цео комплекс привредног друштва и другог правног лица и не очекују се негативне последице у околини изван комплекса.

III ниво несреће – (ниво јединице локалне самоуправе) – негативне последице несреће могу се пренети изван граница опасног објекта – постројења и комплекса привредног друштва и другог правног лица и очекују се последице на делу или целој територији јединице локалне самоуправе, односно града.

IV ниво несреће – (национални ниво) – негативне последице несреће на објекту – постројењу и комплексу привредног друштва и другог правног лица, могу се проширити на део територије и целу територију Републике Србије.

V ниво несреће – (међународни ниво) – негативне последице несреће на објекту – постројењу и комплексу привредног друштва и другог правног лица, могу се проширити ван територије Републике Србије.

Процена ризика се разрађује у складу са Методологијом.

*Процена снага, средстава и превентивних мера за заштиту
и спасавања*

12. У Процени снага, средстава и превентивних мера за заштиту и спасавања потребно је утврдити:

Постојеће снаге и средства органа, служби и других правних лица које се баве заштитом и спасавањем у оквиру своје делатности, других оперативних снага заштите и спасавања, снага и средстава цивилне заштите, физичких лица и осталих расположивих материјалних ресурса који се могу ангажовати на спречавању настанка и отклањању последица елементарних непогода и других несрећа, на територији за коју се Процена израђује и доноси.

Превентивне мере за заштиту и спасавање се предузимају ради спречавања или смањења вероватноће настанка елементарних непогода и других несрећа као и умањења последица. Мере превенције чине:

- 1) мере које су предвиђене и/или реализоване просторним планирањем, пројектовањем и изградњом објекта постројења – комплекса,
- 2) мере које су предвиђене за одржавање и контролу инфраструктуре (ПТТ, железнички, речни, друмски и ваздушни саобраћај),
- 3) мере које су предвиђене за одржавање и контролу саобраћајница на нивоу локалне заједнице,
- 4) мере које су предвиђене у систему безбедности: надзор, управљање системима безбедности и заштите, детекција и идентификација опасности,
- 5) едукација – перманентна едукација становништва, укључујући децу већ од предшколског доба, о свим аспектима заштите и спасавања,
- 6) прописи у свим областима заштите и спасавања у ванредним ситуацијама,
- 7) мере које су предвиђене организацијом оспособљавања и опремања људских капацитета за реаговање у случају ванредних ситуација,
- 8) мере које су предвиђене изразом и провером планске документације за реаговање у случају ванредних ситуација.

Закључак

13. Закључне оцене се доносе за сваку меру заштите и спасавања у односу на постојеће могућности за заштиту и спасавање и процењених људских и материјалних ресурса потребних за ублажавање и отклањање последица елементарних непогода и других несрећа.

Оцене из става 1. ове тачке су основ за утврђивање структуре и величине оперативних снага заштите и спасавања, њихово обучавање и оспособљавање, утврђивање потребних материјалних ресурса, утврђивање приоритета и смерница развоја, о чему се начелно наводе правци, одговорност и динамика у остваривању, документи којима ће се ова питања дефинисати као и начин праћења остваривање припрема за заштиту и спасавање.

Оцене из става 1. ове тачке користе се и за планирање развоја и употребе оперативних снага које се у оквиру редовне делатности баве заштитом и спасавањем.

14. Податке из Процене потребно је приказати у одговарајућим географским картама, у дигиталном облику (у ГИС-у), у одговарајућој размери, у зависности од величине територије и врсте и обима опасности.

Географске карте из става 1. ове тачке саставни су део Процене.

**III. ПРОЦЕНА УГРОЖЕНОСТИ ПРИВРЕДНОГ ДРУШТВА
И ДРУГОГ ПРАВНОГ ЛИЦА**

15. Процена се разрађује по елементима II. главе овог упутства, али прилагођено својим потребама, односно специфичностима и то:

Положај и карактеристике локације:

Објекти, постројења, инфраструктура, делатност, намена и коришћење површина, окружење, насељеност, повредиви објекти у окружењу, школе, вртићи, подаци о удесима и др.

1) **Социјална структура запослених:** укупан број запослених (мушкарци и жене), квалификациона структура, оспособљеност са аспекта заштите и спасавања;

2) **Материјална добра:** сировина, средства за рад, готови производи, средства заштите;

3) **Водоснабдевање:** бунари, хидрантска мрежа, црпне станице, објекти за прераду воде (градска водоводна мрежа), квалитет

воде, потребне количине и дистрибутивна мрежа и

4) **Пољопривредне површине:** земљишна површина по намени коришћења и сектору власништва, остварена сетвена структура у производњи у текућој години основних ратарских и повртарских култура, преглед појединих капацитета складишног простора на територији општине, капацитети хладњача на територији општине за ускладиштење, меса и месних производа, силиси, сушаре.

(Ово исказују привредна друштва и друга правна лица којима је основа делатност производња хране на пољопривредном добру).

5) Објекти за склањање и здравствено збрињавање: објекти за збрињавање запослених (капацитети, локације, медицинска опремљеност, квалификациона структура запослених и др.), екстерне здравствене институције за потребе здравственог збрињавања запослених;

6) Саобраћајно-технолошка инфраструктура (интерна): путна мрежа, железничка мрежа, пристаништа, канализација, гасна, системи за пречишћавање отпадних вода.

Процена критичне инфраструктуре са становишта угрожености од елементарних непогода и других несрећа

Проценом критичне инфраструктуре, потребно је идентификовати објекте и проценити последице од елементарних непогода и других несрећа са аспекта функционисања исте, и то у областима:

Снабдевања енергијом (мрежа дистрибуције енергената): струјом, складишта нафтних деривата, гасна мрежа и др.;

Снабдевања са водом – властито (бунари).;

Здравствена заштита: објекти (локација);

Материјална добра: складишта (готови производи, сировине), средства за рад по постројењима, помоћни објекти;

Путна инфраструктура: интерна (путна, железничка), пристаништа.

Идентификација опасности од елементарних непогода и других несрећа

Идентификацијом опасности утврђује се могући развој догађаја-сценарио несреће, интензитет и анализа последица по опасностима (у складу са **II. главом овог упутства**)

Процена снага, средстава и превентивних мера за заштиту и спасавање

У Процени снага, средстава и превентивних мера за заштиту и спасавања потребно је утврдити:

Постојеће снаге и средства, расположиве материјалне ресурсе који се могу ангажовати на спречавању настанка и отклањању последица елементарних непогода и других несрећа.

Превентивне мере се предузимају ради спречавања или смањења вероватноће настанка несреће као и умањења последица од истог и то:

Мере које су предвиђене избором техничко-технолошких решења које обезбеђују безбеднији транспорт опасних материја унутар привредног друштва и другог правног лица;

Мере које обезбеђују квалитетно и правовремено одржавање техничко-технолошког нивоа објекта-постројења, нивоа знања, нивоа радне и технолошке дисциплине;

Мере које су предвиђене за одржавање комуникационих путева и пролаза у објектима, постројењима и погонима;

Мере које су предвиђене у систему безбедности: надзор, управљање системима безбедности и заштите, детекција и идентификација опасности.

Привредна друштва и друга правна лица овлашћена и оспособљена за спровођење мера заштите и спасавања у Републици Србији, поред елемената из II. главе Процене, посебно разрађују део Процене које се односе на снаге и средства планирана за извршавање задатака заштите и спасавања из Националног плана и Плана.

IV. ПРОЦЕНА УГРОЖЕНОСТИ ОРГАНА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ

16. Процена угрожености органа државне израђује се у складу са утврђеним надлежностима и делокругом рада, односно делатностима и јавним овлашћењима и садржи:

1) Опште податке о органу државне управе;

2) Процену критичне инфраструктуре са становишта угрожености од елементарних непогода и других несрећа;

3) Процена снага, средстава и превентивних мера за заштиту и спасавања и

4) Закључке.

Општи подаци о органу државне управе реализују се кроз прикупљање података и обухвата:

Опште податке (седиште – адреса, одговорно лице);

Податке о структури, броју запослених, организациона шема органа;

Податке о делатности из свог делокруга обављања послова;

Преглед институција и објеката из надлежности органа (локације, капацитети и стање на целој територији Републике);

Податке о намени и капацитету објекта (за објекте са аспекта терористичког напада);

Податке о документацији (опрема, елаборат заштите од пожара, процена ризика на радном месту, безбедносним системима и др.);

Податке о удесима у претходном периоду.

Проценом критичне инфраструктуре од елементарних непогода и других несрећа потребно је идентификовати објекте и проценити опасности и последице у областима из надлежности органа државне управе у складу са елементима из II. главе овог упутства.

Процена снага, средстава и превентивних мера за заштиту и спасавања као и закључак разрађују се у складу са елементима из II. главе овог упутства.

V. ПРОЦЕНА УГРОЖЕНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

17. Процена угрожености Републике Србије разрађује се у складу са садржајем I. и II. главе овог упутства уз свеобухватне оцене о опасностима које могу угрозити ширу територију у савременим условима, сврху и подручја примене, управљачке активности и надлежности у заштити и спасавању од елементарних непогода и других несрећа, оквирни концепт управљања система заштите и спасавања, планирање-процену и потенцијале за одговор на ризике и последице, улога државе, локалних заједница, невладиних организација, удружења грађана и добровољних организација, приватног сектора и појединца у систему заштите и спасавања.

VI. ПЛАНОВИ ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА

18. План заштите и спасавања је основни плански документ на основу кога се субјекти заштите и спасавања организују, припремају и учествују у извршавању мера и задатака заштите и спасавања угроженог становништва, материјалних и културних добара и животне средине.

Циљ израде планова је утврђивање задатака свих субјеката заштите и спасавања, планско и организовано ангажовање капацитета, усклађивање активности у спровођењу мера и задатака заштите и спасавања.

Планови заштите и спасавања се израђују у складу са Законом о ванредним ситуацијама, Уредбом, Одлуком о одређивању овлашћених и оспособљених правних лица за заштиту и спасавање Републике Србије, одлукама о одређивању оспособљених правних лица од значаја за заштиту и спасавање на нивоу аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе и овим упутством.

Планови су засновани на проценама угрожености и на проценама расположивих капацитета и могућности за заштиту и спасавање, на свим нивоима.

Национални план и планови заштите и спасавања у ванредним ситуацијама аутономних покрајина, управних округа и јединица локалне самоуправе садрже:

- 1) План приправности-спремности за деловање у ванредним ситуацијама;
- 2) План мобилизације-активирања снага заштите и спасавања у случају непосредне опасности или настанка ванредне ситуације;
- 3) План заштите и спасавања по врстама опасности (у складу са проценом угрожености);
- 4) План мера и задатака цивилне заштите;
- 5) План осматрања, раног упозоравања, обавештавања и узбуњивања;
- 6) План употребе снага и средстава заштите и спасавања;
- 7) План ублажавања и отклањања последица елементарних непогода и других несрећа;
- 8) План информисања јавности.

19. Национални план и планове заштите и спасавања у ванредним ситуацијама аутономних покрајина, управних округа и јединица локалне самоуправе израђују и доносе надлежни органи у складу са члановима 47. и 48. Закона о ванредним ситуацијама.

20. План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама привредних друштава и других правних лица садржи:

- 1) План приправности-спремности за деловање у ванредним ситуацијама (за цело привредно друштво или само за организационе целине које су носиоци извршења задатака у области заштите и спасавања добијених од надлежних штабова за ванредне ситуације);
- 2) План мобилизације-активирања сопствених снага и средстава ради извршења задатака у области заштите и спасавања добијених од надлежних штабова за ванредне ситуације;
- 3) План осматрања, раног упозоравања, обавештавања и узбуњивања – израђују привредна друштва и друга правна лица која су према Закону о ванредним ситуацијама дужна да обезбеде благовремено осматрање, рано упозоравање, обавештавање и узбуњивање становништва о опасностима (електропривреда, водопривреда, метеорологија, сеизмологија и други);
- 4) План мера и задатака цивилне заштите – израђује се за потребе запослених и кориснике услуга правних лица и подразумева: узбуњивање, евакуацију, склањање, збрињавање угрожених, прву помоћ, заштиту од пожара, и друге мере и задатке у складу са сопственом проценом. Саставни део овог плана је преглед средстава за личну, узајамну и колективну заштиту;
- 5) План извршења задатака утврђених Националним планом, окружним и планом јединица локалне самоуправе, израђују овлашћена и оспособљена правна лица поред докумената из ст. 1. до 4. ове тачке и он садржи: преглед добијених задатака; план активирања и план употребе снага и средстава заштите и спасавања у складу са добијеним задатком; преглед привредних друштава и других правних лица са којима сарађује у извршењу задатка; подсетник за рад руководиоца привредног друштва и другог правног лица за организацију и извршење задатка заштите и спасавања; списак запослених који се ангажују у спровођењу задатака; преглед МТС која се ангажују у заштити и спасавању.

21. Органи државне управе, органи аутономних покрајина, органи јединица локалне самоуправе и друге организације израђују сопствени План заштите и спасавања у ванредним ситуацијама који садржи:

- 1) План приправности-спремности за деловање у ванредним ситуацијама
- 2) План мобилизације-активирања сопствених људских и материјалних ресурса

3) План мера и задатака заштите и спасавања по врстама опасности (улога и задаци у складу са законским овлашћењима, употреба сопствених снага за заштиту и спасавање из своје надлежности, ублажавање и отклањање последица у складу са делокругом рада и задацима из Националног плана, покрајинског, окружног и плана јединице локалне самоуправе у случају конкретне опасности или ванредне ситуације);

4) План мера и задатака цивилне заштите се израђује за потребе запослених у тим органима и затечених лица и подразумева узбуњивање, евакуацију, склањање, збрињавање угрожених, прву помоћ, заштиту од пожара и друге мере и задатке у складу са сопственом проценом. Саставни део овог плана је преглед средстава за личну, узајамну и колективну заштиту;

*План приправности – спремности за деловање
у ванредним ситуацијама*

22. План приправности-спремности за деловање у ванредним ситуацијама обухвата мере, поступке и задатке којима се обезбеђује виши ниво спремности субјеката заштите и спасавања чиме се омогућава брже укључивање и ефикасније деловање на спречавању настанка и умањењу последица проузрокованих елементарним непогодама и другим несрећама. Спровођењем мера приправности стварају се услови за оперативно деловање оперативних и других снага заштите и спасавања. Приправност се прво уводи снагама заштите и спасавања на територији јединице локалне самоуправе којој непосредно прети елементарна непогода и друга несрећа а потом, по потреби и снагама са шире територије. Увођење приправности је од посебног значаја када су у питању опасности које је могуће предвидети и предузимати мере за спречавање њиховог настанка и ублажавање последица (опасности од поплава, шумских пожара, РХБ опасности и опасности од епидемија, епизотија, биљних болести).

Спровођењем мера приправности, субјекти заштите и спасавања отпочињу припреме за деловање у ванредним ситуацијама, у складу са својим плановима заштите и спасавања и стандардним оперативним процедурама.

Поступци увођења приправности се прилагођавају специфичностима елементарне непогоде и друге несреће, насталим последицама и сходно проценама даљег развоја ванредне ситуације. Најважније је планирати приправност снага за први одговор на ванредни догађај – ванредну ситуацију.

За спровођење мера приправности-спремности за ванредне ситуације у субјектима заштите и спасавања одговорни су непосредни руководиоци тих субјеката.

Мере приправности-спремности за ванредне ситуације обухватају спровођење следећих мера: увођење сталног дежурства у надлежном штабу за ванредне ситуације, надлежном органу локалне самоуправе, у овлашћеним и оспособљеним правним лицима и другим снагама заштите и спасавања, по процени штаба за ванредне ситуације; спровођење мера безбедности (противпожарна заштита, мере личне, узајамне и колективне заштите и др.); прекид коришћења годишњег одмора лицима распоређеним по основу активне резерве у специјализоване јединице ЦЗ; ограничење кретања ван места боравка лицима распоређеним у специјализоване јединице цивилне заштите и штабове за ванредне ситуације; уређење објеката за заштиту (ојачавање насипа, чишћење склоништа, провера исправности инсталација, поправка постојеће и набавка недостајуће опреме,...).

План приправности начелно садржи: преглед субјеката заштите и спасавања одговорних за предузимање мера приправности за сваку врсту опасности посебно; преглед оперативних поступака свих учесника у спровођењу мера приправности-спремности са потребним временом за реализацију истих; преглед одговорних лица (извршиоца) за организацију и спровођење приправности са задацима; начин пријема и преношења наређења за предузимање мера приправности-спремности; начин комуникације и извештавања надлежних органа и служби.

Поред података из става 6. ове тачке, план приправности-спремности овлашћених и оспособљених правних лица, садржи и: разрађене мере и поступке који се предузимају у оквиру редовне делатности са циљем организованог довођења сопствених способности и капацитета на ниво потпуне спремности за деловање у систему заштите и спасавања у оквиру задатка за чије је извршење одговоран у складу са изводом из Националног плана, покрајинског плана и плана за заштиту и спасавање управног округа; начин пријема и спровођења наређења за предузимање мера приправности-спремности; преглед мера и поступака које предузимају одговорна лица у циљу подизања нивоа спремности за деловање у ванредним ситуацијама и рокови извршења; начин комуникације и извештавања надлежних органа и служби.

План мобилизације – активирања снага заштите и спасавања

23. **План активирања** израђује се за потребе активирања штабова за ванредне ситуације, овлашћених и оспособљених правних лица за деловање у ванредним ситуацијама, привредних друштава и повереника цивилне заштите. Овај план садржи: подсетник за лица одговорна за активирање; списак чланова надлежног штаба за ванредне ситуације (са адресама и телефонима), преглед овлашћених и оспособљених правних лица који се активирају са подацима о одговорним лицима; списак повереника и заменика повереника цивилне заштите, са адресама и телефонима; шему преношења наређења о активирању (по приоритетима);

Планом активирања овлашћених или оспособљених правних лица и других привредних друштава, разрађује се начин позивања запослених који су неопходни за извршење задатака заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, добијеним од надлежних штабова за ванредне ситуације а у складу са планом заштите и спасавања. Овај план садржи: подсетник за рад лица одговорног за активирање/позивање запослених, списак запослених који се ангажују у заштити и спасавању (са адресама и бројевима телефона); списак МТС која се ангажују у реализацији задатка заштите и спасавања; начин комуницирања и извештавања надлежних органа и служби.

План мобилизације се израђује за потребе органа/службе који мобилише јединице цивилне заштите и он садржи:

подсетник за извршење мобилизације;

преглед јединица цивилне заштите са мобилизацијским збориштима;

списак курира за позивање припадника јединица цивилне заштите и давалаца МТС;

списак припадника јединица цивилне заштите;

списак давалаца МТС;

списак људства за пријем МТС и покретних ствари из пописа;

организацију превоза људства, материјално-техничких средстава и регулисање саобраћаја од мобилизацијских локација јединица до места употребе;

начин комуникације са јединицама и контрола извршења мобилизације;

појединачне планове мобилизације за сваку јединицу.

План мобилизације јединице цивилне заштите се израђује за потребе јединице ЦЗ и саставни је део Плана мобилизације у Националном плану / Плану заштите и спасавања управног округа односно јединице локалне самоуправе. Овај план се ради као посебан сепарат за сваку јединицу цивилне заштите (чета, вод или самостално одељење) и садржи: подсетник за извршење мобилизације (за командире); шему распореда људства и МТС на мобилизацијском зборишту; списак људства распоређеног у јединици ЦЗ и давалаца МТС; преглед формацијских материјално-техничких средстава која се изузимају из магацина ЦЗ и подаци о лицу одговорном за издавање истих; преглед покретних средстава која се примају из пописа; име руковођа МТС са списком лица задужених за пријем МТС и покретних ствари из пописа; преглед пристизања људства, МТС и покретних ствари на МЗ.

План мобилизације чете, садржи и елементе мобилизацијског плана водова а план мобилизације вода садржи елементе мобилизацијског плана одељења.

План заштите и спасавања по врстама опасности

24. План заштите и спасавања по врстама опасности израђује се за: поплаве и рушење хидроакумулационих брана, земљотресе, шумске пожаре, остале природне опасности, техничко-технолошке несреће (у привредним објектима, саобраћају, нуклеарне и радиолошке несреће) и опасности изазване биолошким агенсима (епидемије, епизотије, зоонозе, епифитије).

Овај план обухвата следеће елементе:

- 1) шематски приказ субјеката који се ангажују у заштити и спасавању;
- 2) преглед обавеза (мера и задатака) учесника у заштити и спасавању;
- 3) преглед снага и расположивих капацитета заштите и спасавања;
- 4) друга документа зависно од специфичности сваке опасности и нивоа планирања.

25. **План заштите и спасавања од поплава и рушења хидроакумулационих брана**, поред докумената из тачке 24. овог упутства садржи и: преглед водотокова и хидроакумулација које могу бити узрок поплава са прегледом реона потенцијално угрожених поплавама и подземним водама; преглед поплавних таласа (угроженог подручја) који настају рушењем брана и преливањем воде из речних корита (уцртан на карти); преглед средстава за евакуацију угроженог становништва са угроженог подручја на неугрожено подручје (чамци, возила, сплавови и сл.); списак оперативно-стручних тела задужених за одбрану од поплава; оперативни поступак за координацију, руковођење и деловање снага за заштиту од поплава; подсетник за рад одговорног лица за спасавање на води и под водом; евакуација, збрињавање, прва и медицинска помоћ, асанација и остали задаци цивилне заштите, зависно од потребе коју изискује дата ситуација, реализују се према Плану мера и задатака цивилне заштите.

План заштите и спасавања од поплава подразумева планирање и спровођење мера у случају непосредне опасности од поплава (изградња, ојачавање и одржавање објеката за заштиту од поплава; осматрање и извиђање стања водостаја; правовремено обавештавање угроженог становништва о опасности од поплава – узбуњивање, правовремену евакуацију становништва и материјалних добара са подручја која су потенцијално угрожена поплавама), као и планирање и спровођење мере по наступању поплава (одбрана од поплава; превозење, евакуација и збрињавање пострадалиг становништва са поплављеног подручја; претраживање речног дна и дна језера; проналажење и извлачење утопљеника; испумпавање воде; санирање последица).

Министарство надлежно за област водопривреде, јавна водопривредна предузећа, органи АП и органи јединица локалне самоуправе израђују планска документа и референтне карте (угрожености и карте ризика) на основу посебног закона којим се уређује управљање водама и заштита од штетног дејства вода и полазна су документа у Плану заштите и спасавања од поплава.

Органи АП, органи јединица локалне самоуправе, овлашћена и оспособљена правна лица и др. правна лица своје планове заштите и спасавања од поплава и рушења хидроакумулационих брана, раде као надоградњу тих планова. Овај план разрађује оперативне поступке субјеката заштите и спасавања у случају поплава и рушења хидроакумулационих брана, прецизира носиоце активности и њихове задатке у извршавању мера и задатака заштите и спасавања, садржи преглед снага које се могу ангажовати на отклањању последица, обезбеђује планско ангажовање расположивих ресурса.

Овај план се активира тек када се покаже да је интензитет опасности толики да органи државне управе надлежни за послове водопривреде и јавна водопривредна предузећа нису у могућности да организују адекватну заштиту од поплава.

У саставу овог плана се налази Оперативни план одбране од поплава Републике Србије за текућу годину.

26. **План заштите и спасавања у случају померања тла (земљотреса и клизишта)**, поред докумената из тачке 24. овог упутства садржи: евакуацију, збрињавање, прва и медицинска помоћ, асанација и остали задаци цивилне заштите, зависно од потребе коју изискује дата ситуација, (реализују се према Плану мера и задатака цивилне заштите).

План заштите и спасавања у случају померања тла (земљотреса и клизишта), такође, садржи: табеларни преглед угрожених подручја, места или грађевина са прегледом броја угрожених објеката и броја становника за које се процењује да могу бити угрожени; карту са учртаним угроженим урбаним зонама; разрађене оперативне поступке деловања снага заштите и спасавања. Јединице локалне самоуправе, управни окрузи, аутономне покрајине и Република Србија у овом делу плана обавезно дају и прегледе стручно оперативних тимова (намењених за процену безбедности објеката након земљотреса и активирања клизишта; уклањање делова оштећених објеката; санирање клизишта; збрињавање угроженог становништва; прихват и дистрибуцију грађевинског материјала; прихват и дистрибуцију хране, воде, хигијенског и санитарног материјала; организацију и ангажовање волонтера за помоћ у санацији и сл.); организацију хигијенско-епидемиолошке заштите (носиоци и активности); организацију обезбеђења хране, воде и лекова; организација прихвата помоћи у људству и материјално-техничким средствима.

На нивоу јединице локалне самоуправе, поред елемената из става 2. ове тачке, овај план садржи и преглед локација за одлагање отпадног грађевинског материјала и другог материјала који се сакупља у току рашчишћавања терена.

27. **План заштите и спасавања од шумских пожара** поред докумената из тачке 24. овог упутства разрађује оперативне поступке субјеката заштите и спасавања који се предузимају у случају настанка шумских пожара и других пожара на отвореном простору, којима се спречава ширење пожара, разрађује организација гашења насталих пожара (активности на гашењу и локализовању пожара, спасавање угроженог становништва; благовремено обавештавање становништва о опасностима од пожара, извлачење материјалних и културних добара из објеката угрожених пожаром, ограничење саобраћаја и кретања грађана у зонама захваћеним пожаром и др.). Ради

се као надоградња основног плана заштите од пожара шумских комплекса и националних паркова у сарадњи са јавним предузећима за газдовање шумама (шумским газдинствима и националним парковима).

Основне снаге за гашење пожара су ватрогасно-спасилачке јединице, припадници служби за заштиту од пожара јавних предузећа за газдовање шумама и националних паркова, специјализоване јединице цивилне заштите које формира надлежна служба и специјализоване јединице цивилне заштите привредних друштава, ватрогасне јединице привредних друштава, ДВД, грађани и др.

Поред општих елемената из тачке 24. овог упутства овај план, зависно од нивоа планирања, садржи и: преглед подручја под шумом; преглед места и објеката за обезбеђење воде за гашење пожара (водозахвати, црпне станице, хидранти, изворишта, акумулације и друга места); преглед противпожарних путева.

28. План заштите и спасавања од осталих природних опасности – природна варијабилност климе често доводи до појаве екстремних временских неприлика, а то су догађаји у којима вредност једног или више метеоролошких елемената значајно одступа од нормалних вредности тог елемента за дато подручје и годишње доба и има утицај на живи свет и друге аспекте животне средине. Екстремне временске неприлике подразумевају: олује, атмосферска пражњења, град, суше, одроњавање или клизање земљишта, снежне наносе и лавине, екстремне температуре ваздуха.

План заштите и спасавања од наведених природних опасности, поред докумената из тачке 24. овог упутства у начелу садржи: организацију заштите и спасавања људи и материјалних добара од последица екстремних временских услова у смислу одређивања носилаца активности са тачним задацима који се предузимају; организацију раног упозоравања и обавештавања грађана и правних лица о настанку или могућности настанка екстремних временских услова; упознавање грађана са превентивним мерама, личној и узајамној заштити (овај прилог је могуће урадити као стандардну оперативну процедуру у сарадњи са центром за обавештавање односно оперативним центром 112); организацију и спровођење асанације терена, спасавања из рушевина, снежних наноса, прве помоћи и медицинског збрињавања (тако што ће се тачно одредити задаци и носиоци задатака); организацију збрињавања (кроз план мера и задатака цивилне заштите); преглед расположивих снага и средстава за отклањање последица од свих врста опасности од екстремних услова.

29. План заштите и спасавања од техничко-технолошких удеса садржи мере заштите и спасавања од удеса, којима се разрађују задаци, активности и поступци спровођења заштите и спасавања од удеса који могу настати у постројењима и објектима за производњу, прераду и складиштење опасних материја, у транспорту опасних материја или приликом терористичких напада.

Мере се разрађују као целина, са наглашеним специфичним радњама у односу на врсту опасности, и обухватају:

- 1) процену насталог стања угрожености од удеса и доношење одлуке о спровођењу мера заштите;
 - 2) организацију обавештавања становништва о спровођењу мера заштите;
 - 3) организацију руковођења (припрема и доношење одлука и наређења, употреба снага и субјеката заштите и спасавања и правила понашања);
 - 4) организацију пружања прве медицинске помоћи и здравственог збрињавања (носиоци-здравствене установе, органи државне управе, организацијска структура, капацитети, правци превоза повређених, материјално обезбеђење и др.);
 - 5) организацију склањања и збрињавања угроженог становништва (носиоци, екипе-њихови задаци, број угрожених-категија, места и капацитет објеката, материјално обезбеђење и др.);
 - 6) организација евакуације становништва (носиоци-екипе и задаци, број и категорија, начин-материјално обезбеђење, правци кретања и начин превоза, места-где се врши евакуација, прихват-размештај по објектима и др.);
 - 7) организација заштите и збрињавања материјалних и културних добара у повредивој зони (носиоци, екипе и задаци, преглед материјалних добара, места где ће се извршити збрињавање и др.);
 - 8) организација контроле квалитета ваздуха, земљишта и воде (екипе, задаци, дефинисање зоне опасности и др.);
 - 9) организација и начин спровођења деконтаминације (носиоци, екипе, организацијска структура, материјално обезбеђење-објекти, контрола извршене деконтаминације и др.);
 - 10) организација безбедносних мера (у току извршења задатака збрињавања, евакуације, РХБ заштите, прве медицинске помоћи, обезбеђење материјалних и културних добара и др.);
 - 11) организација и контрола саобраћаја (посебно у зони угрожености, носиоци и временски период);
 - 12) организацију заштите објеката критичне инфраструктуре (комунална, електро-енергетска, саобраћајна);
 - 13) организација заштите животиња и пружања ветеринарске помоћи (носиоци, организацијска структура, екипе и њихови задаци и др.).
30. Графички део плана заштите и спасавања од техничко – технолошких несрећа садржи:
- 1) ознаке приступних путева за интервенцију (приоритетних и алтернативних);
 - 2) приказ локације и објеката смештаја снага заштите и спасавања;
 - 3) приказ локација и објеката опреме за заштиту и спасавање;
 - 4) путеви за евакуацију (правци кретања);
 - 5) локација-објекти за пружање прве медицинске помоћи и здравственог збрињавања;
 - 6) локација-објекти за деконтаминацију;
 - 7) локација-објекти збрињавања-смештаја угрожених људи, животиња и материјалних и културних добара.
31. Пратећи документи плана заштите и спасавања чине прилози:
- 1) програм оспособљавања, провере знања;

- 2) организација и припрема извођења вежби;
- 3) преглед субјеката од значаја за спровођење мера заштите и спасавања (завод, институције, органи државне управе и др.).

32. Мере отклањања последица-санација удеса имају за циљ санирање локације-простора удеса, стварање услова за нормализацију рада и живота, обнављање животне средине и враћање у стање пре удеса, праћење постудесне ситуације и предузимање превентивних мера отклањања опасности од поновног настанка удеса.

Мере за отклањање последица од удеса чине:

- 1) циљеви и обим санације (приоритети, начин-метод);
- 2) субјекти, снаге и средства за санацију (екипе и задаци, потребно време-рок, потребна средства);
- 3) субјекти, снаге и средства за спровођење ремедијације;
- 4) програм посудесног мониторинга животне средине обухвата праћење стања здравља људи и животиња, биомониторинг ваздуха воде и земљишта, а реализује се дефинисањем носиоца, садржаја, извештавање и временски период;
- 5) организација наставка рада и опоравка од удеса (задаци, носиоци, екипе, потребна материјална средства и планирано време);
- 6) планирана финансијска средства.

33. **План заштите и спасавања од нуклеарних и радиолошких несрећа** дефинише обавезе које произилазе из Националног плана и садржи:

- 1) организацију спровођење обавеза и задатака из Плана заштите и спасавања од нуклеарних и радиолошких несрећа Републике Србије;
- 2) начин узбуњивања становништва и начин обавештавања грађана о поступцима у случају нуклеарне несреће;
- 3) задаци специјализованих јединица цивилне заштите за РХБ заштиту;
- 4) задаци других снага из система заштите и спасавања;
- 5) организацију и начин упознавања грађана о насталој опасности, о превентивним мерама, личној и узајамној заштити и о начину поступања;
- 6) локације и ресурси за деконтаминацију људи, животиња и материјалних добара;
- 7) организацију и спровођење склањања, евакуације, збрињавања и прве медицинске помоћи (по плану склањања, евакуације, збрињавања и прве медицинске помоћи у Плану мера и задатака ЦЗ);
- 8) преглед нуклеарних постројења суседних и удаљенијих држава чијим се оштећењем може угрозити и простор Републике Србије.

У плану је потребно унети: преглед лабораторија за микробиолошке, хемијске и радиометријске анализе; преглед капацитета и локација за деконтаминацију, преглед јавних купатила, хемијских чистионица и ауто-перионица; упутство за члана штаба за ванредне ситуације задуженог за организацију заштите од нуклеарних и радиолошких несрећа.

34. **План заштите и спасавања од епидемија, епизоотија и биљних болести** обухвата организацију превентивних мера које се предузимају у циљу спречавања настанка епидемија, епизоотија и биљних болести, а које спроводе надлежне службе у оквиру својих редовних послова (хигијенско-епидемиолошке, ветеринарске и службе из области аграра) у сарадњи са грађанима, власницима стоке и пољопривредницима.

План заштите и спасавања од епидемија, епизоотија и биљних болести који израђују јединице локалне самоуправе садржи:

- 1) организацију спровођења оперативних мера у случајевима појаве епидемија, епизоотија и биљних болести за чије спровођење одговорне службе које делују на територији јединице локалне самоуправе (домови здравља, ветеринарске службе, службе за заштиту биља у сарадњи са органима управе и службама јединица локалне самоуправе). Ове мере подразумевају ограничење или забрану кретања људи и животиња, забрану промета стоке, забрану одржавања сточних изложби, забрану испаше, купања и напајања животиња на рекама и потоцима, забрану клања, дезинфекцију људи који су били у додиру са зараженим људима и стоком, дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију простора и објеката, стерилизацију предмета који су били у додиру са извором заразе, уништавање зараженог биља);
- 2) начин обавештавања грађана о настанку или најави опасности и о начину поступања;
- 3) начин упознавања грађана са поступцима на знак опасности.

Асанација за ову врсту опасности ради се посебно обзиром да се део плана који се односи на евакуацију, збрињавање, прву и медицинску помоћ ради у склопу Плана мера и задатака цивилне заштите.

План мера и задатака цивилне заштите

35. План мера и задатака цивилне заштите, израђује се по задацима цивилне заштите (евакуација, склањање и урбанистичке мере заштите, збрињавање угрожених и настрадалих, заштита и спасавање на неприступачним теренима, заштита од НУС, прва и медицинска помоћ, асанација терена, очување добара битних за опстанак, хитно успостављање служби од јавног интереса) и обухвата следеће опште елементе, заједничке за све задатке цивилне заштите:

- 1) шематски приказ субјеката који се ангажују у спровођењу задатка цивилне заштите;
- 2) преглед мера и активности у организовању и спровођењу задатка цивилне заштите;
- 3) преглед овлашћених и оспособљених привредних друштава и других правних лица која се ангажују у спровођењу задатка цивилне заштите;
- 4) преглед снага и расположивих капацитета;
- 5) друга документа зависно од специфичности задатка цивилне заштите и нивоа планирања.

36. План евакуације обухвата детаљне планове за планско и организовано премештање становништва и измештање материјалних и културних добара са потенцијално угрожене или већ угрожене територије на мање угрожену или безбедну територију.

План евакуације на нивоу јединица локалне самоуправе поред елемената из тачке 35. овог упутства садржи и:

- 1) обавештавање угроженог становништва о свим чињеницама битним за организацију и спровођење евакуације (начин евакуације, места прикупљања, правци евакуације, места прихвата и др.);
- 2) организацију превоза или преношења непокретних, болесних или настрадалих до места прикупљања, утврђивање приоритета за евакуацију (повређени, болесни, мајке са децом, труднице, стари);
- 3) евидентирање евакуисаних лица и пружање прве помоћи настрадалим;
- 4) преглед становништва (по категоријама узимајући у обзир и преглед болесног становништва и лица са посебним потребама) које се евакуише;
- 5) преглед материјалних и културних добара које треба евакуисати;
- 6) списак стручно-оперативног тима за евакуацију и
- 7) упутство за рад члана штаба за ванредне ситуације задуженог за организацију евакуације.

План евакуације на нивоу управног округа садржи обједињене податке из свих јединица локалне самоуправе које се налазе у његовом саставу према елементима из става 2. ове тачке.

План евакуације на нивоу Републике садржи обједињене и разрађене податке добијене из управних округа са прегледом угрожених територија, бројем и категоријама становништва које подлеже евакуацији добијене из управних округа. У организацији и спровођењу евакуације ангажују се власници средстава за превоз и транспорт, јединице и повереници цивилне заштите, Црвени крст, волонтери, хуманитарне и друге организације. Евакуација је преваходно у надлежности јединица локалне самоуправе. Када интензитет ванредне ситуације превазилази капацитете и могућности локалне самоуправе или је ванредна ситуација проглашена на територији две или више јединица локалне самоуправе, евакуација прелази у надлежност Републике.

37. План склањања и урбанистичке мере заштите обухвата детаљне планове за склањање становништва у случају ванредне ситуације изазване РХБ контаминацијом и техничко-технолошком несрећом у циљу смањења штетних последица по живот и здравље људи. Угрожено становништво се склања у склоништа основне и допунске заштите, а уколико је таквих склоништа недовољно или не постоје на угроженом подручју, склањање се врши у прилагођеним подрумским просторијама и другим заклонима (пећине, тунели и други комунални и природни објекти). Организација склањања угроженог становништва је у надлежности јединица локалне самоуправе.

План склањања разрађује спровођење следећих активности:

- 1) припрема склоништа (пражњење, чишћење, опремање неопходном опремом, провера електро и машинских инсталација, вентилационих уређаја, врата, дезинфекција итд.) и других објеката за склањање;
- 2) благовремено обавештавање угроженог становништва о потреби склањања и местима за склањање;
- 3) организацију боравка у склоништима (одржавање реда и хигијене).

Припрема јавних и блоковских склоништа за склањање је у надлежности Јавног предузећа за склоништа Србије.

План склањања на нивоу јединица локалне самоуправе поред елемената из тачке 35. овог упутства садржи: преглед подрумских и других објеката погодних за склањање; преглед склоништа по врсти заштите и намени на територији јединице локалне самоуправе; преглед склоништа по месту склањања (по месту становања, по месту рада и на јавном месту) на територији јединице локалне самоуправе; преглед потребног и обезбеђеног склонишног простора на нивоу јединице локалне самоуправе; преглед руководиоца склоништа; преглед склањања становника по склонишним објектима; упутство о организацији склањања и боравка у склоништу; упутство за рад руководиоца склоништа; упутство за члана штаба за ванредне ситуације одређеног за координацију и организацију склањања.

План склањања на нивоу управних округа садржи обједињене податке из свих јединица локалне самоуправе које су у саставу управног округа према елементима из става 4. ове тачке.

План склањања на нивоу Републике Србије, садржи збирне податке из плана склањања управних округа.

38. План збрињавања угрожених и настрадалих обухвата мере за обезбеђење смештаја, здравствене заштите, снабдевања храном и водом евакуисаног становништва као и угроженог становништва, које је услед елементарне непогоде или друге несреће „одсечено“ од редовног снабдевања. Збрињавање се организује на нивоу јединица локалне самоуправе. Уколико су размере ванредне ситуације премашују могућности локалне самоуправе, збрињавање прелази у надлежност Републике. Поред надлежних органа локалне самоуправе и штабова за ванредне ситуације, у збрињавању угроженог и настрадалог становништва учествују привредна друштва и друга правна лица, власници и корисници угоститељско-туристичких објеката, школа, спортских хала, планинарских, студентских, ученичких домова, рекреационих центара и слично, као и привредна друштва у области трговине, производње воде, прехранбених артикала и артикала опште намене.

Организација збрињавања поред наведених, подразумева реализацију и следећих активности: обезбеђење здравственог, социјалног и психолошког збрињавања које реализују здравствене службе и центри за социјални рад у сарадњи са штабом за ванредне ситуације, Црвеним крстом, повереницима цивилне заштите; припремање хране у угоститељско-туристичким и сличним објектима, где за то постоје услови и где је смештено евакуисано становништво, односно допремање и расподела obroка лицима у привременом-нужном смештају (школе, спортске хале, шаторска насеља); обезбеђење воде за пиће и одржавање хигијене; спровођење хигијенско-епидемиолошких мера; редовно информисање настрадалог и збринутог становништва.

Поред елемената из тачке 35. овог упутства овај план садржи: преглед угроженог становништва (по категоријама) које је потребно збринуту; преглед места прихвата евакуисаних, правци кретања и рејони размештаја; преглед екипа за прихват на месту збрињавања; преглед објеката за смештај угроженог становништва; преглед локација за подизање шаторских насеља; списак стручно-оперативног тима за збрињавање; упутство за рад члана штаба за ванредне ситуације задуженог за збрињавање;

План збрињавања на нивоу управног округа садржи обједињене податке из свих јединица локалне самоуправе по елементима из тачке 35. овог упутства.

39. План заштите и спасавања на неприступачним теренима разрађује следеће активности:

- 1) евидентирање и означавање угроженог подручја (планински масиви, клисуре, кањони, јаме, пећине, вртаче и друга неприступачна места) са видно истакнутим обавештењима и упозорењима;
- 2) план активирања спасилачких јединица (специјализоване јединице цивилне заштите, ватрогасно-спасилачке јединице, Горска служба спасавања, алпинисти, спелеолози и др.);
- 3) детаљно разрађене активности проналажења, спасавања и пружања помоћи настрадалим.

40. План заштите од неексплодираних убојних средстава (НУС-а) садржи:

- 1) преглед локација загађених неексплодираним убојним средствима;
- 2) преглед локација за уништавање НУС;
- 3) образац пријаве за долазак стручних екипа за уништавање НУС;
- 4) разрађен поступак након откривања (проналажења) НУС.

41. План прве и медицинске помоћи на нивоу јединице локалне самоуправе поред елемената из тачке 35. овог упутства садржи: преглед здравствених установа (број здравствених радника-медицинских тимова, број болничких кревета, врсте специјалистичких служби у здравственој установи, број санитарских возила, подаци о лабораторијама); списак лица стручно-оперативног тима; упутство за рад члана штаба за ванредне ситуације за организацију прве и медицинске помоћи.

План прве и медицинске помоћи на нивоу управног округа садржи обједињене податке из свих јединица локалне самоуправе по елементима из тачке 35. овог упутства. План прве и медицинске помоћи на нивоу Републике садржи обједињене податке из свих управних округа по елементима из тачке 35. овог упутства.

42. План асанације терена садржи организацију санитарно-хигијенских и санитарно-техничких мера на терену, насељима и објектима, у циљу спречавања ширења заразних болести, епидемија и других штетних последица по становништво и материјална добра, након елементарне непогоде или друге несреће.

Планом асанације терена планира се реализација следећих активности:

- 1) прикупљање, идентификација и сахрањивање настрадалих у елементарним непогодама и другим несрећама;
- 2) прикупљање и уклањање угинулих животиња;
- 3) уклањање отпадних вода, отпадних материја, неупотребљивих намирница и других материја;
- 4) дезинфекција, дезинсекција, дератизација и ремедијација објеката и терена. Асанацију терена спроводе комуналне службе, заводи за јавно здравље, здравствене установе, органи унутрашњих послова и институти судске медицине, пољопривредне и ветеринарске службе, грађевинска предузећа, предузећа за изградњу путева и друга привредна друштва и установе који у оквиру своје редовне делатности обављају исте или сличне послове, јединице цивилне заштите.

План асанације на нивоу јединица локалне самоуправе поред елемената из тачке 35. овог упутства садржи: преглед реона и места за прикупљање погинулих; преглед локација-места за сахрањивање погинулих; преглед локација за закопавање угинулих животиња; преглед локација за прикупљање и уништавање штетних материја; преглед установа (екипа) које врше идентификацију лешева; преглед служби и других правних лица који се укључују у спровођењу асанације; преглед правних лица које могу вршити детоксикацију, дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију са тачно утврђеним задацима; упутство за рад члана штаба за ванредне ситуације задуженог за организацију асанације терена.

План асанације на нивоу управног округа садржи обједињене податке из свих јединица локалне самоуправе по елементима из тачке 35. овог упутства. План асанације на нивоу Републике поред елемената из тачке 35. овог упутства садржи и преглед служби и других правних лица који се укључују у спровођењу асанације (по окрузима).

43. План очувања добара битних за опстанак подразумева организацију мера за очување објеката за водоснабдевање, одржавање потребног обима пољопривредне и друге производње и опстанак биљног и животињског фонда кроз обезбеђење и чување потребних количина и врста добара неопходних за живот становништва; очување културно-историјских, материјалних и других битних добара који су угрожени елементарним непогодама и другим несрећама. Вода је један од услова неопходних за опстанак, у том циљу нужно је обезбедити неопходно снабдевање и дистрибуцију потребним количинама хигијенски исправне воде, редовно контролисање исправности воде и одржавање система водоснабдевања. У заштити биља и биљних производа спроводе мере које се односе на заштиту од РХБ контаминације, елементарних непогода и других несрећа, применом агро-техничких мера, правовременим брањем и складиштењем и другим активностима. У циљу заштите животиња и намирница животињског порекла, потребно је планирати предузимање мера које се односе на контролу здравља животиња, указивање ветеринарске помоћи оболелој стоци, као и правилан поступак са намирницама животињског порекла у току прераде, складиштења, транспорта и дистрибуције. Носиоци активности на очувању добара битних за опстанак су установе чија је то редовна делатност.

Циљ спровођења активности везаних за очување добара битних за опстанак је да се обезбеди благовремено обавештавање становништва на угроженој територији, спровођење профилактичких и противепидемиолошких мера, благовремено откривање и идентификација заразних болести, путева и извора преношења, увођење противепидемиолошких мера.

План очувања добара битних за опстанак на нивоу јединица локалне самоуправе поред елемената из тачке 35. овог упутства садржи: преглед објеката за водоснабдевање (изворишта питке воде, резервоари, водоводна мрежа); преглед термалних и минералних извора воде; преглед привредних друштава која се баве производњом воде; преглед обрадивог земљишта; преглед привредних друштава и других правних лица која се баве производњом животних намирница; преглед силоса, складишта и хладњача; преглед фарми са капацитетом (и слободан капацитет); преглед ветеринарских установа; преглед материјалних добара; преглед културно-историјских добара.

План очувања добара битних за опстанак на нивоу управног округа садржи обједињене податке из свих јединица локалне самоуправе по елементима из тачке 35. овог упутства.

План очувања добара битних за опстанак на нивоу Републике поред елемената из тачке 38. овог упутства садржи: преглед капацитета за очување воде (по управним окрузима); преглед капацитета за очување биља, животиња и животних намирница (по

управним окрузима); преглед културно-историјских и материјалних добара.

44. **План хитног успостављања неопходних служби од јавног интереса** – Функције неопходних служби од јавног интереса су: снабдевање неопходним намирницама, електричном и топлотном енергијом, гасом, пружање услуга здравствене и социјалне заштите, информисање, снабдевање водом, комуналне услуге, услуге саобраћаја, ПТТ и друге услуге. Уколико услед елементарних непогода и других несрећа, дође до нарушавања њихових функција, потребно је предузети мере и радње за њихово поновно успостављање.

Оспособљена правна лица израђују планове хитног успостављања своје нарушене функције. Изводе из тих планова (преглед мера и активности за успостављање нарушене функције настале услед елементарне непогоде и друге несреће) достављају надлежном органу јединице локалне самоуправе, који на основу њих израђује План хитног успостављања неопходних служби од јавног интереса на територији јединице локалне самоуправе. Овлашћена и оспособљена правна лица од значаја за Републику Србију, извод из овог плана достављају Министарству унутрашњих послова – надлежној служби за ванредне ситуације.

*План осматрања, раног упозоравања, обавештавања
и узбуњивања*

45. Планом осматрања, раног упозоравања, обавештавања и узбуњивања на нивоу Републике, аутономних покрајина, јединица локалне самоуправе и других правних субјеката утврђује се организација, снаге, средства, мере и поступци субјеката система осматрања, раног упозоравања, обавештавања и узбуњивања у ванредним ситуацијама.

План осматрања, раног упозоравања, обавештавања и узбуњивања садржи:

Организацију и функционисање осматрања, раног упозоравања обавештавања и узбуњивања:

1) **службе 112** (шематски приказ локација и састав Националног центра, оперативних центара и ситуационих центара, прикупљање, обрада, прослеђивање и достављање информација у складу са процедурама и др.);

2) **раног упозоравања**: организација и начин прикупљања и прослеђивања-достављања информација о непосредној и по настанку опасности (субјекти од којих се прикупљају информације);

3) **осматрања**: састав, задаци, број локације и начин рада осматрачких станица;

4) **обавештавања**: шематски приказ. начин прикупљања и размене података (садржај и начин обавештавања субјеката система и грађана преко средстава јавног информисања и оператера мобилне телефоније, разгласних уређаја и др.);

5) **узбуњивања**: (организација и начин активирања сирена, преглед-локација сирена, акустичка покривеност територије, спојни путеви, списак помоћних средстава за узбуњивање изван чујности сирена, преглед корисника високих брана, хидроакумулација и депонија са опасним материјала-јаловине са организацијом и начином узбуњивања и др.);

6) **преглед и шема повезивања субјеката система осматрања, раног упозоравања, обавештавања и узбуњивања** садржи: елементе Службе 112, органе државне управе, полиције, Војске Србије, високих брана, хидроакумулација и депонија са опасним материјала-јаловине, привредна друштва, службе од јавног интереса и друга правна лица која се у оквиру своје редовне делатности баве осматрањем, евидентирањем, анализом и прогнозирањем одређених појава и стања у хидрометеорологији, сеизмологији, заштити од пожара, водопривреди, хемијској и радиолошкој заштити, здравству, пољопривреди, електропривреди, саобраћају и другим областима;

7) **преглед снага система осматрања, раног упозоравања, обавештавања и узбуњивања** садржи:

специјализоване јединице ЦЗ за осматрање (преглед јединица, људства и осматрачких станица, шеме јединица, шематски приказ распореда осматрачких станица на карти);

специјализоване јединице ЦЗ за узбуњивање (преглед јединица, људства, шеме јединица, преглед средстава за узбуњивање, њихов распоред и начин укључивања – на карти).

Организацију и функционисање телекомуникационо-информационог система и обезбеђење заштите информација:

1) Организација и функционисање: начин, шема жичних, радио и радио-телефонских веза за потребе субјеката и снага заштите и спасавања, раног упозоравања обавештавања и узбуњивања и међународну размену информација, организација и начин коришћења рачунарске мреже;

2) Документа о телекомуникационо-информатичком обезбеђењу и заштити информација: Телефонски именик субјеката система заштите и спасавања (Преглед бр.1), Радио-телефонски именик субјеката система заштите и спасавања, начелне шеме жичних веза Службе 112 и специјализованих јединица ЦЗ;

3) Елаборат специјализоване јединице ЦЗ за телекомуникације (задатак јединице, шема јединице за телекомуникације, списак људства и опреме, шема жичних веза, шема радио-веза, радио-телефонски именовани специјализованих јединица ЦЗ);

4) Заштита информација: шема организације криптозаштите писаних информација; преглед учесника; принцип функционисања и поступања са заштићеним информацијама).

План употребе снага и средстава заштите и спасавања

46. План употребе снага и средстава заштите и спасавања ради се на одговарајућој карти у којој се уносе следећи елементи: распоред свих ватрогасно спасилачких јединица (ВСЈ), специјализованих јединица цивилне заштите, других јединица полиције, овлашћених и оспособљених правних лица, јединица цивилне заштите опште намене и јединица Војске Србије; преглед оперативних снага за заштиту и спасавање (ватрогасно спасилачких јединица, осталих јединица полиције, специјализованих јединица цивилне заштите, овлашћена и оспособљена правна лица и јединице цивилне заштите опште намене) табеларно. Начин употребе спасилачких тимова ВСЈ и специјализованих јединица ЦЗ и других снага заштите и спасавања; начин обезбеђења, функционисања и врсте веза; начин снабдевања са горивом, водом, храном, смештај, здравствена заштита и др. потребе за припаднике јединица које оперативно делују.

У Плану употребе снага заштите и спасавања јединица локалне самоуправе уносе се распореди и правци употребе јединица цивилне заштите опште намене, начин ангажовања и активирања привредних друштава и других правних лица оспособљених за заштиту и спасавање који су непосредно потчињени штабовима за ванредне ситуације, преглед и начин ангажовања повереника цивилне заштите.

*План ублажавања и отклањања последица елементарних
непогода и других несрећа*

47. Планом ублажавања и отклањања последица елементарних непогода и других несрећа, разрађују се:

1) радње којима се стварају услови за нормализацију живота и рада на угроженом подручју: снабдевање електричном енергијом, пружање комуналних услуга; биомониторинг ваздуха, воде и земљишта; снабдевање грађана водом за пиће; наставак појачане контроле и праћења хигијенско-епидемиолошког стања угроженог подручја; непосредна контрола здравственог стања људи на угроженом подручју због појаве заразних болести; спровођење одговарајуће заштите животиња и биљака;

2) прикупљање података, процена и утврђивање висине настале штете: број угрожених домаћинстава са бројем чланова домаћинства и њиховим потребама; оштећени, уништени и угрожени индивидуални, јавни и инфраструктурални објекти; организовање рада комисија за процену штета;

3) организовање прикупљања и расподела помоћи: координирање активности око прикупљања хуманитарне помоћи у земљи и иностранству; одређивање приоритета и расподела хуманитарне помоћи;

4) друге мере којима се ублажавају и отклањају непосредне последице од елементарних непогода и других несрећа.

План информисања јавности

48. План информисања јавности, садржи: преглед овлашћених лица која ће вршити информисање јавности; преглед организација и институција јавног информисања; начин прикупљања и добијања података и информација о елементарним непогодама и дугим несрећама и предузетим мерама; организовање информисања видеотекстом, телеконференцијама, коришћењем интернета и другим средствима.

49. Поред елемената из тачке 18. овог упутства саставни део планова заштите и спасавања на свим нивоима су и радна документа која чине: одлука о организацији и функционисању цивилне заштите на територији аутономне покрајине односно јединице локалне самоуправе; одлука о формирању надлежног штаба за ванредне ситуације; одлука о постављењу повереника и заменика повереника цивилне заштите; акт о образовању јединица цивилне заштите; лична и материјална формација јединица цивилне заштите; одлука о одређивању овлашћених и оспособљених правних лица од значаја за заштиту и спасавање, одговарајуће топографске и географске карте – планови града и насеља са назначеним свим елементима битним за заштиту и спасавање у случају елементарних непогода и других несрећа и друга документа.

50. Ово упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број 01-4633/12-4

У Београду, 18. септембра 2012. године

Министар унутрашњих послова,

Ивица Дачић, с.р.

Прилог 1.

МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНЕ УГРОЖЕНОСТИ И ПЛАНОВА ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

1. ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИЈЕ

Ради потпуног разумевања процеса процене ризика, као и јединственог тумачења и коришћења термина и дефиниција у области елементарних непогода и других несрећа неопходно је, поред термина и дефиниција датим у стандардима, законима и упутствима наведеним у прегледу литературе, дефинисати и основне термине везане за елементарне непогоде и друге несреће:

1.1 Природне опасности

1.1.1. Сеизмичке опасности

Земљотреси

Земљотреси представљају изненадне, нагле и краткотрајне ударе, вибрације и подрхтавање тла при ослобађању енергије услед тектонских покрета и вулканске активности.

Епицентар је место или тачније зона на површини терена где се прво осети земљотрес.

Интензитет земљотреса представља оцену ефеката дејства земљотреса на површини терена, тј. деловање земљотреса на објекте, терен и понашање људи и животиња. Изражава се сеизмолошким скалама.

Магнитуда земљотреса представља меру оцене јачине потреса у огњишту. Показује колико је пута дати потрес јачи од изабраног тзв. „нултог“ потреса.

Сеизмички hazard (потенцијална опасност) представља вероватноћу појављивања земљотреса, у одређеном периоду времена, на одређеном месту, са одговарајућим карактеристикама.

Сеизмички ризик дефинише ниво штете које земљотрес чини природној и новоствореној средини. Обзиром да земљотреси спадају у ретке догађаје уводи се појам „прихватљив сеизмички ризик“ који представља ниво заштите који друштво може прихватити према својим економским могућностима.

Асеизмичка изградња представља изградњу сеизмо-отпорних објеката за ниво прихватљивог сеизмичког ризика.

Клизишта, одрони и ерозије

Клизање представља савремени геолошки процес откидања и померања стенских маса у падинама и косинама, преко стабилне подлоге, а по јасно испољеној површини или зони клизања.

Клизиште је творевина процеса клизања. Оно је, у суштини, део терена у коме је активан процес клизања.

Одрон представља скупину већих блокова или мањих одломака стенских маса, одложених при дну падине или обале.

Ерозија падина представља савремени егзогени геолошки процес планарног и линијског спирања падина и косина повременим атмосферским водама. Основни ерозиони облици овог процеса су вододерине и јаруге и акумулационе плавине.

Ризик од клизишта је мера вероватноће и величине негативних последица по природу, материјална добра и људе. Обично се изражава на одређеном подручју или објекту и веже за активност у дефинисаном периоду времена (нпр.: 15; 20, 50 год. или за век експлоатације разматраног објекта). Изражава се квалитативно или квантитативно: производом хазарда (потенцијалних опасности) клизања, угрожености елемената ризика и монетарног израза очекиваних последица процеса.

Хазард (потенцијална опасност) од процеса клизања представља квантитативну вредност која изражава вероватноћу активирања клизишта на одређеном подручју као потенцијално штетног процеса.

Третман ризика од клизишта представља све активности, које се спроводе у циљу смањења нивоа ризика, пре свега мера превенције и примена санационих мера.

Учесталост клизишта представља меру активности клизишта у одређеном временском интервалу, односно меру вероватноће даљег развоја процеса клизања.

1.1.2. Хидросферске непогоде

Поплава

Поплава

Поплава је појава неуобичајено велике количине воде на одређеном месту због деловања природних сила (велика количина падавина) или других узрока као што је попуштање или рушење брана било вештачких било природних брана насталих загађивањем (преграђивањем) река услед клижења или одроњавања, ратних разарања, и сл. Најчешће настају услед изливања површинских токова што је узроковано карактеристиком слива (геолошка грађа, морфологија, вегетираност и начин коришћења терена) као и нерегулисаним речним коритом. Такође, јако су честе и услед деловања бујица на доње токове и услед издизања нивоа подземних вода.

Бујице представљају повремене водотоке релативно великог нагиба (>2%), са променљивом количином воде и несразмерно великом количином вученог и лебдећег наноса у односу на проток. Тежински садржај вученог наноса тј. валутица, одломака и камена износи од 45-70%, а густина бујичне масе од 13,8-15,3 кН/м³. Основни ерозиони облик овог процеса је бујично корито, а акумулациони бујична плавина.

Клима представља скуп метеоролошких чинилаца и појава које у одређеном временском периоду чине просечно стање атмосфере над неким делом земљине површине.

Поплављено подручје је простор на површини земље прекривен водом услед поплава.

Поплавни талас количина воде настала услед повећаног дотока воде у водене токове.

1.1.3. Атмосферске – метеоролошке опасности

Олујни ветрови

Ветар је хоризонтално струјање ваздуха. Ветар је одређен правцем, јачином и брзином.

Правац ветра се одређује према страни света из које ваздух струји.

Јачина ветра је ефекат који ветар производи на појединим предметима.

Брзина ветра је пут у метрима који једна ваздушна честица пређе у једној секунди.

Олујни ветар је ветар од 7 Бф или јачи који угрожава животе људи и доводи до оштећења или уништења материјалних добара.

Олујни ветрови из SE квадранта најчешће се јављају у хладнијој половини године, док се ветрови из NW квадранта углавном јављају у топлој половини године.

Скраћенице имају следеће значење:

SE – Југоисток

SSE – Југ-југоисток

NW – Северозапад

Град

Град је врста падавина у чврстом стању. Под појмом падавина подразумевају се производи водене паре, који у течном или чврстом стању падају из облака на тло или се стварају при тлу.

Снежна мећава је временска непогода коју карактеришу ниске температуре, ветрови од 7 Бф (14 м/с) или јачи, и обилне снежне падавине које смањује видљивост на 0.5 км или мање у трајању од најмање 3 сата.

Снежни нанос је наталожени снег који се у току снежне мећаве или олује обликује ветром у виду гребена или гомила снега коју је нанео ветар, наталожена уз неку препреку или неравнину терена.

Поледица је врста ниске падавине која се јавља током зиме. Настаје када ситне прехлађене капи воде, падају на тло или предмете чија је температура испод 0°C. Том приликом оне се одмах смрзавају и ствара се танка ледена кора. Поледица ствара велике проблеме на путевима широм света, јер отежава и често потпуно онемогућава нормално одвијање саобраћаја.

1.1.4. Биосферске опасности

Суша

Суша је дефинисана као природни феномен који настаје када падавине значајно негативно одступају од нормалних вредности и

изазивају озбиљне промене у хидролошком билансу које штетно утичу на земљишне продукционе системе. Постоје следећи типови суше: метеоролошка, пољопривредна, хидролошка и социоекономска, међусобно повезани, иако сваки од њих има посебне факторе формирања и утицаја.

Епидемија

Болест је израз којим се описује поремећај нормалних збивања у организму, односно неправилно одвијање животних функција као реакција на спољне или унутрашње надражаје механичке, физичко-хемијске, биолошке или психолошке природе.

Заразна болест је обољење људи и животиња које настаје након инфекције узрочником, односно инфективним агенсом који има свој природни резервоар, извор и путеве ширења.

Сезона заразне болести је период у току године када уобичајено долази до пораста инциденције оболевања од те заразне болести.

Инкубација је период између инфекције и симптома инфективне болести.

Депонија представља место за одлагање отпада и представља потенцијални извор заразе.

Епидемија заразне болести јесте пораст броја оболелих од заразне болести већи од уобичајеног у одређеној популацији и одређеном времену.

Природна жаришта представљају, територије на којима међу дивљим животињама тињају заразне болести животиња (зоонозе), опасне и за људе као и за неке врсте домаћих животиња.

Клицоноша је особа без знакова заразне болести која излучује инфективни агенс, која може ширити инфекцију и изазвати оболевање других особа (најчешће се мисли на тифус, вирусни хепатитис, дифтерију и менингитис).

Епидемиолошки надзор је стално, систематско прикупљање, анализирање и тумачење података о заразним болестима, као и упућивање повратних информација онима који учествују у прикупљању података или њиховом коришћењу, а у циљу спречавања појаве и сузбијања заразних болести; Овај надзор је дефинисан уколико постоје дефиниције сумњивог, вероватног и потврђеног случаја оболевања од одређене заразне болести.

Епизоотија

Вектори представљају преносиоце узрочника заразних и паразитских болести код животиња и људи;

Дезинфекција јесте примена начина, поступака и метода ради уништавања узрочника болести животиња, укључујући и болести које се са животиња могу пренети на људе;

Дезинсекција јесте примена начина, поступака и метода ради уништавања штетних инсеката и крпеља;

Дератизација јесте примена начина, поступака и метода за уништавање штетних глодара;

Дезодорација јесте примена начина, поступака и метода за неутрализацију непријатних мириса;

Деконтаминација јесте примена начина, поступака и метода за одстрањивање и уништавање штетних материја;

Егзотичне заразне болести јесу болести животиња дефинисане у складу са препорукама ОИЕ које нису присутне на територији Републике Србије;

Експлозивне заразне болести представљају заразне болести животиња које се нагло јављају и брзо шире међу популацијом животиња исте или различите врсте, преносе на различите начине и изазивају велике економске штете;

Ензоотске заразне болести јесу болести животиња дефинисане у складу са препорукама ОИЕ које су присутне на територији Републике Србије;

Епизоотиолошка јединица јесте подручје које обухвата територију општине или њен део;

Епизоотиолошко подручје јесте подручје које обухвата већи број епизоотиолошких јединица;

Заражено подручје представља подручје на којем је регистрована заразна болест;

Зооноза јесте болест која се може преносити директно или индиректно са животиња на људе и са људи на животиње;

Међународне организације јесу ОИЕ (светска организација за здравље животиња) FAO (организација UN за храну и пољопривреду), WHO (Светска здравствена организација), WTO (светска трговинска организација) и друге међународне организације у области заштите здравља животиња и људи чији је члан Република Србија;

Неконтagioзне заразне болести су заразне болести које нису преносиве са животиње на животињу или човека.

„Стампинг оут” систем/метод представља поступак еутаназije оболелих и заражених животиња и нешкодливо уклањање њихових лешева.

Угрожено подручје јесте подручје на које се заразна болест животиња са зараженог подручја може пренети;

1.2 Техничко-технолошке опасности

Пожари, експлозије и хаварије

пожар је процес неконтролисаног сагоревања којим се угрожавају живот и здравље људи, материјална добра и животна средина;

Експлозија је процес наглог сагоревања који настаје као последица употребе запаљивих течности и гасова и осталих горивих материја које са ваздухом могу створити експлозивну смешу, праћену ударним таласом притиска продуката сагоревања и порастом температуре, као и наглог разарања плашта посуда услед непланираног или неконтролисаног ширења флуида и разлетања делова уређаја, технолошке опреме или објеката, којим се угрожавају живот и здравље људи и материјална добра;

Хаварија је разарање основних склопова постројења у привредним, јавним и другим објектима које представља опасност за живот и здравље људи, за материјална добра и избијање пожара;

Техничко-технолошки удеси и терористички напади

Удес је изненадни и неконтролисани догађај који настаје, управљањем одређеним средствима и обављањем активности са опасним материјама;

Транспорт је радња којом се обухвата утовар, истовар и превоз терета од места утовара до одредишта;

Терористички акт је делатност којом се уз употребу опасних средстава и материја плански угрожавају животи људи и животна средина.

Нуклеарни и радијациони акциденти

Нуклеарни акцидент је ванредни догађај који захтева спровођење заштитних мера на нуклеарним објектима, а у коме је дошло или може да дође до:

- а) ослобађања енергије у ланчаној нуклеарној реакцији или приликом распада производа ланчане нуклеарне реакције;
- б) излагања јонизујућим зрачењима;

Радијациони акцидент је ванредни догађај који захтева спровођење заштитних мера у складиштима радиоактивног отпада, при руковању са изворима јонизујућег зрачења;

Систем раног упозоравања и реаговања – поверљив систем који обезбеђује слање упозорења о догађајима који могу имати негативан утицаја на живот и здравље људи и материјална и културна добра, како у земљи тако и у иностранству, размену информација и координисан одговор;

2. МЕТОДОЛОГИЈА ПРОЦЕНЕ РИЗИКА СА КРИТЕРИЈУМИМА

2.1 Опште одредбе

У овој методологији захтеви за процену ризика су квантитативни и квалитативни.

Процена ризика је свеукупан процес идентификације, анализе и оцене ризика.

Процена ризика укључује процес идентификовања унутрашњих и спољашњих претњи и рањивости, идентификовања вероватноће догађаја са порастом таквих претњи и рањивости, дефинисања кључних функција потребних за континуитет операција, дефинисања контроле на месту потребном за смањење изложености и анализу трошкова такве контроле.

При процени ризика потребно је користи достигнућа на пољу стандардизације у области процене ризика.

Да би била ефикасна и одржива, процена ризика треба да буде интегрисана на свим нивоима заштите и спасавања и подржана од стране органа власти. Методологија за процену ризика у заштити од елементарних непогода и других несрећа је спецификована и потребно је обрадити сваку појединачну опасност у складу са овом методологијом.

Методологија процене ризика се заснива на процесу приказаном у Прилогу А, Табела А1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Штићене вредности, односно области утицаја штићених вредности дати су у Прилогу Б, Табела Б1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

2.2 Групе ризика и критеријуми за процену ризика

Код процене ризика територије-подручја потребно је обухвати следеће групе ризика и извршити идентификацију и прелиминарну анализу потенцијалних опасности од:

ПН-1 Земљотреса;

ПН-2 Одрона, клизишта и ерозија;

ПН-3 Поплава;

ПН-4 Олујних ветрова;

ПН-5 Града;

ПН-6 Снежне међаве, наноса и поледице;

ПН-7 Суша;

ПН-8 Епидемије;

ПН-9 Епизоотија;

ТНН-1 Пожара и експлозија;

ТНН-2 Техничко-технолошких удеса и терористичких напада и

ТНН-3 Нуклеарних или радијационих акцидента.

а) Критеријум за идентификацију и прелиминарну анализу потенцијалних опасности свих група ризика;

б) Критеријум за одређивање вероватноће;

в) Критеријум за одређивање последица;

г) Критеријум за утврђивање нивоа ризика;

- д) Критеријум за утврђивање категорије ризика;
- ђ) Критеријум за утврђивање приоритета ризика;
- е) Критеријум за примену опција за ублажавање ризика;
- ж) Критеријум за примену опција за изводљивост;
- з) Критеријум за примену анализе цена-корист;
- и) Критеријум за одређивање преосталог ризика и
- ј) Критеријум за утврђивање комбинације више ризика (мулти ризик).

За евиденцију постојања потенцијалних опасности користе се термини „постоји“ и „не постоји“, на обрасцима и на начин који су прописани овом методологијом.

2.3 Критеријуми за идентификацију и прелиминарну анализу потенцијалних опасности

За евидентирање идентификованих опасности и прелиминарну анализу потенцијалних опасности примењују се обрасци прописани овом методологијом. (Прилог В до Љ и Прилог М).

Евидентирање карактеристика потенцијалних опасности врши се за сваку потенцијалну опасност посебно а према могућим величинама, према следећем:

- Величина 1 – минимална опасност;
- Величина 2 – мала опасност;
- Величина 3 – средња опасност;
- Величина 4 – велика опасност и
- Величина 5 – максимална опасност.

ПРЕЛИМИНАРНА АНАЛИЗА ПОТЕНЦИЈАЛНИХ ОПАСНОСТИ има за циљ да се установи дали постоји одређена опасност на датом подручју, а затим да одреди степен њеног утицаја, са аспекта угрожавања штићених вредности, у односу на друге опасности.

По завршетку прелиминарне анализе врши се рангирање потенцијалних опасности према добијеним величинама, од највеће до најмање.

На основу добијеног ранга потенцијалних опасности, доноси се одлука о хитности предузимања мера за смањење потенцијалне опасности. Одлука о хитном предузимању мера за потенцијалну опасност са највећом величином опасности не сме да доведе до запостављања осталих потенцијалних опасности са нижим величинама опасности, напротив, мора се и о њима водити рачуна.

Резултати прелиминарне анализе потенцијалних опасности су улазни резултати анализе ризика.

ПРЕЛИМИНАРНА АНАЛИЗА се врши према критеријума (прилози В до Љ) у зависности од врсте опасности на обрасцима у прилогу, извођењем закључка из анализа свих фактора одредити величину потенцијалних опасности.

Прилози В до Љ одштампани су уз ову методологију и чине њен саставни део.

Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности дата је у Прилогу М, Образац В/С-ПР-1, Табела М.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Користити податке и прегледе републичких завода и осталих субјеката који обављају делатности које имају везе са заштитом и спасавањем и смањењем ризика од катастрофа..

Резултате прелиминарне анализе приказати на одговарајућим картама у одговарајућој размери.

ПН-1 Земљотреси

ПРЕЛИМИНАРНУ АНАЛИЗУ ПОТЕНЦИЈАЛНИХ ОПАСНОСТИ од земљотреса вршити према следећим елементима:

1. Постојање докумената планског мониторинга;
2. Постојање система за идентификацију, рану најаву и обавештавање;
3. Постојање система мониторинга и евиденције;
4. Густина насељености и величина животињског фонда и
5. Могућност генерисања других опасности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од земљотреса дати су у Прилогу В, Табела В.1., који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од земљотреса, идентификују се према следећим факторима:

1) Постојање докумената планског мониторинга:

1.1. Постојање карте хазарда (потенцијалних опасности) – установити постојање карте, попуњеност и ажурност и усклађеност са референтним стандардима и прописима за вођење карте;

1.2. Прогнозна карта-установити постојање карте, попуњеност и ажурност и усклађеност са референтним документима и прописима за вођење карте;

1.3. Карта сеизмичког зонирања градова – установити постојање карте, ажурност и усклађеност са референтним прописима и стандардима за вођење карте;

1.4. Геодинамични мониторинг – установити постојање докумената геодинамичког мониторинга, евиденције извршених мониторинга, анализа и планова за отклањање недостатака са извештајима о предузетим мерама,

2) Постојање система за идентификацију, рану најаву и обавештавање:

2.1. Систем за идентификацију опасности установити постојање система за идентификацију, техничку исправност, постојање и вођење документације;

2.2. Систем за рану најаву – установити постојање система за рану најаву, постојање документације о техничкој исправности, документација о прегледима од стране овлашћених лица, доказе о усклађености система са стандардима и прописима о уградњи и експлоатацији;

2.3. Систем обавештавања становништва и информисање – установити постојање планова за обавештавање и информисање становништва, постојање оспособљених особа за реализацију обавештавања и информисања, постојање планова за употребу алтернативних начина за обавештавање и информисање;

3) Постојање система мониторинга и евиденције:

3.1. Капацитет за системски мониторинг и евиденцију јаких потреса (броне, мостови, индустрија – постојање евиденција важних објеката осетљивих на јаке потресе, постојање планова за мониторинг, постојање планова за предузимање мера за заштиту становништва и добара, постојање планова за реаговање у случају јаких потреса, постојање особа оспособљених за вршење мониторинга);

3.2. Капацитет за утврђивање повредивости објеката – утврдити постојање прегледа са повредивовшћу објеката, постојање плана за утврђивање повредивости објеката од стране овлашћених лица, степен реализације плана;

4) Густина насељености и величина животињског фонда – анализирати густину насељености и величину животињског фонда на анализираном подручју са аспекта утицаја на живот и здравље људи и животиња, збрињавања и асанације.

5) Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката наштићене вредности.

ПН-2 Клизишта, одрони и ерозије

Прелиминарну анализу потенцијалних опасности од одрона, клизишта и ерозија вршити према следећим елементима:

1. Постојање планске и пројектне документације;
2. Параметри и карактер одрона, клизишта и ерозивног подручја;
3. Површина и карактеристике угроженог подручја;
4. Густина насељености;
5. Густима инфраструктурних и привредних објеката и
6. Могућност генерисања других опасности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од одрона, клизишта и ерозија дати су у Прилогу Г, Табела Г.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од одрона, клизишта и ерозија идентификују се према следећим факторима:

1. Параметри и карактер одрона, клизишта и ерозивног подручја – подручје анализирати према следећем:
 - а) Актуелни кинематски статус – извршити оцењивање могућности одрона, клизања и/или ерозије терена на датом подручју;
 - б) Брзина одрона, клизишта и/или ерозије – извршити оцењивање потенцијалне брзине кретања терена у односу на околни терен и инфраструктуру;
 - в) Запремина масе која је подложна одрону, клизању и/или ерозији – извршити процену могуће запремине масе која може да се покрене у случају одрона, клизања и/или ерозије терена;
 - г) Површина клизног тела – извршити процену очекиване површине која може да се покрене у случају одрона, клизишта и/или ерозије;
 - д) Време почетка одрона, клизишта и/или ерозије и време трајања – извршити процену доба године када може да дође до клизања терена и колико може да траје клизање са аспекта утицаја на нормално одвијање делатности, могућност санирања итд;
 - ђ) Тенденције одрона, клижења и/или ерозије – динамика развоја процеса:
извршити процену како може да се развија процес одрона, клижења и/или ерозије, тенденција смиривања или интензивирања;
2. Површина и карактеристике угроженог подручја – подручје анализирати са аспекта:
 - а) Геолошке грађе терена – утврдити геолошки састав тла на захваћеном подручју са аспекта утицаја на настанак одрона, клизишта и/или ерозије;
 - б) Хидрогеолошких услова – утврдити постојање различитих врста вода у односу на састав тла са спекта могућности настанка и развоја одрона, клизишта и/или ерозије;
 - в) Вегетираности подручја – утврдити постојање вегетације (врста, величина, развијеност) са аспекта утицаја на настанак и развој одрона, клизишта и/или ерозије;
 - г) Ангажованости подручја – утврдити потенцијале развоја подручја са аспекта градње објеката и инфраструктуре и њихов утицај на настанак и развој одрона, клизишта и/или ерозије;
3. Густина насељености – извршити анализу густине насељености са аспекта броја и густине насеља и броја становника:

4. Густима инфраструктурних и привредних објеката – извршити анализу броја, врсте, густине и значаја инфраструктурних и привредних објеката на анализираном подручју и могуће последице по инфраструктуру и обављање нормалних делатности;

5. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката наштићене вредности.

ПН-3 Поплаве

Прелиминарну анализу потенцијалних опасности од поплава вршити према следећим елементима:

1. Узрок и карактер настанка поплаве;
2. Изграђеност система заштите од поплаве;
3. Карактер и густина насељености и величина животињског фонда, количина културних и материјалних добара и
4. Могућност генерисања других опасности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од поплава дати су у Прилогу Д, Табела Д.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од поплава, идентификују се према следећим факторима:

1. Карактеристике поплаве;

а) Узрок и карактер настанка поплаве – изливање воде из корита природних или вештачких водотока, интензивна киша, топљење снега (директно плављење терена, висок ниво подземних вода и рушење брана;

б) Механизам настанка поплаве – превазиђен капацитет основног корита (нема заштитног система, преливање насипа (превазиђен меродавни проток), отказ заштитног система (продор насипа, рушење, погрешно управљање), блокада или сужење корита, загушење моста, ледена баријера;

в) Карактер настанка поплаве – бујична поплава (мали слив, кратко време концентрације), поплава услед наглог топљења снега (често уз истовремене обилне кише или појаву ледених баријера), брз настанак поплаве која није бујична, средње брз настанак поплаве. Спор настанак поплаве, поплава са великом количином пливајућег и речног наноса, поплава коју одликују велике брзине и поплава коју одликују велике дубине, дужина трајања и период појаве;

2. Изграђеност система заштите од поплаве – правно нормативна регулатива, организација субјеката, изграђеност техничких система (насипи, испусти, пропусти, мостови и др.) рана најавна и обавештавање.

3. Карактер и густина насељености и величина животињског фонда, количина културних и материјалних добара – анализирати густину насељености и бројност животињског фонда, број и стање културних и материјалних добара на анализираном подручју са аспекта утицаја на живот и здравље људи и животиња, збрињавања и асанације и могућности заштите и спасавања културних и материјалних добара.

4. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката наштићене вредности.

ПН-4 Олујни ветрови

Прелиминарну анализу потенцијалних опасности од олујних ветрова вршити према следећим елементима:

1. Карактеристике подручја;
2. Интензитет олујних ветрова, правац и смер струјања,
3. Густина инфраструктурних и привредних објеката на подручју и
4. Могућност генерисања других опасности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од олујних ветрова дати су у Прилогу Ђ Табела Ђ.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од олујних ветрова, идентификују се према следећим факторима:

1. Карактеристике подручја – анализирати подручје са аспекта појаве олујних ветрова у одређеним деловима подручја;

2. Интензитет олујних ветрова – захваћено подручје анализирати према следећим:

а) Јачина олујног ветра – одредити према Бофоровој скали јачину олујног ветра;

б) Главни правац струјања и учесталост у том правцу;

в) Смер струјања и могућност промене (вртложење);

3. Густина инфраструктурних и привредних објеката – извршити анализу броја, густине и повредивости (рањивости) инфраструктурних и привредних објеката на анализираном подручју;

4. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката наштићене вредности.

ПН-5 Град

Прелиминарну анализу потенцијалних опасности од града вршити према следећим елементима:

1. Карактеристике појаве града;
2. Карактеристике градом оштећених површина;

3. Правци наиласка градоопасних облачних ћелија;
4. Карактеристике критичних површина и објеката;
5. Осетљивост пољопривредних култура на појаву града посебно у одређеним фенофазама;
6. Постојање активне заштите од града и
7. Могућност генерисања других опасности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од града дати су у Прилогу Е, Табела Е.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од града, идентификују се према следећим факторима:

1. Карактеристике појаве града – анализирати јачину и брзину појаве града у односу на површину;
2. Карактеристике градом оштећених површина – одредити величину критичних површина, врсту и величину могућих штета;
3. Правци наиласка градоносних облака – одредити правце наиласка облака са аспекта могућности заштите од града;
4. Карактеристике критичних површина и објеката – анализирати врсте и карактер и број објеката који могу да трпе ударе града;
5. Осетљивост пољопривредних култура на појаву града посебно у одређеним фенофазама – сагледати количину пољопривредних култура и величину штете која може да настане у случају града;
6. Постојање активне заштите од града – анализирати постојање заштите од града на подручју са аспекта постојања противградне заштите, карактеристика противградне заштите, других мера заштите од града и
7. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед ефеката града на штићене вредности настану друге опасности.

ПН-6 Снежне мећаве, наноси и поледице

Прелиминарну анализу потенцијалних опасности од снежних мећава, наноса и поледице вршити према следећим елементима:

1. Подручја на којима се појављује опасност;
2. Време појављивања и време трајања опасности;
3. Активности угрожене појавом опасности и
4. Могућност генерисања других опасности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од снежних мећава, наноса и поледице дати су у Прилогу Ж, Табела Ж.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од снежних мећава, наноса и поледице, идентификују се према следећим факторима:

1. Подручја на којима се појављује опасност – подручје анализирати са аспекта идентификације и лоцирања локалитета на којима се појављује опасност;
2. Време појављивања и време трајања опасности – подручје анализирати са аспекта времена појављивања (доба дана и године) и трајања опасности;
3. Активности угрожене појавом опасности – извршити анализу врсте, броја, важности и фреквенције активности које би биле угрожене;
4. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката на штићене вредности.

ПН-7 Суше

Прелиминарну анализу потенцијалних опасности од суша вршити према следећим елементима:

1. Класификација јачине суше помоћу СПИ и могући утицаји;
2. Време појаве и трајања опасности;
3. Површина и карактеристике угроженог подручја;
4. Могућности наводњавања и
5. Могућност генерисања других опасности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од суша дати су у Прилогу З, Табела З.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од суша, идентификују се према следећим факторима:

1. Класификација јачине суше помоћу СПИ и могући утицаји – анализирати могуће последице суша са аспекта количине падавина на подручју;
2. Време појаве и трајања опасности – подручје анализирати са аспекта времена појављивања и трајања опасности у односу на последице;
3. Површина и карактеристике угроженог подручја – подручје анализирати са аспекта:
 - а) Величине угроженог подручја;

б) Хидролошких услова;

в) Вегетације;

4. Могућности наводњавања – извршити анализу могућности наводњавања стабилним системима и покретним системима;

5. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката наштићене вредности.

ПН-8 Епидемије

Прелиминарну анализу потенцијалних опасности од епидемија вршити према следећим елементима:

1. Угроженост подручја епидемијама насталим без повезаности са другим појавама;

2. Типови епидемија;

3. Санитарно хигијенско стање објеката и инфраструктурних инсталација;

4. Здравствени и други капацитети у функцији збрињавања, смештаја, транспорта и друго;

5. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката наштићене вредности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од епидемија дати су у Прилогу И, Табела И.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од епидемија, идентификују се према следећим факторима:

1. Угроженост подручја епидемијама насталим без повезаности са другим појавама – подручје анализирати према следећем:

а) Могућност појаве нових заразних болести;

б) Могући поремећаји водоснабдевања;

в) Конзумирање намирница ван контроле;

г) Обухват имунизацијом;

2. Типови епидемија – Угроженост подручја епидемијама које настају као последица санитарно хигијенских услова и инфраструктуре територије – анализирати са аспекта постојања различитих врста епидемија;

3. Санитарно хигијенско стање објеката и инфраструктурних инсталација – сагледати са аспекта:

а) постојања депонија, локације, величине и стање;

б) локално снабдевање водом;

в) грађевинско-техничко стање постојећих објеката;

4. Здравствени и други капацитети у функцији збрињавања, смештаја, транспорта и друго, сагледати са аспекта – кадровски, смештајни и транспортни капацитети, лекови, медицинска и друга опрема;

5. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката наштићене вредности.

ПН-9 Епизоотије

Прелиминарну анализу потенцијалних опасности од эпизоотија вршити према следећим елементима:

1. Параметри и карактер опасности;

2. Површина и карактеристике угроженог подручја;

3. Густина животињског фонда,

4. Изграђеност система заштите од эпизоотија и

5. Могућност генерисања других опасности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од эпизоотије дати су у Прилогу Ј, Табела Ј.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од эпизоотија, идентификују се према следећим факторима:

1. Параметри и карактер опасности – подручје анализирати са аспекта броја и врста угрожених животиња и карактеристика болести;

2. Површина и карактеристике угроженог подручја – подручје анализирати са аспекта:

а) Извора заразне болести;

б) Развоја, преношења и ширења болести;

в) Могућности предузимања превентивних и куративних мера;

3. Густина животињског фонда – извршити анализу густине животињског фонда са аспекта броја и врста животиња критичних на эпизоотије;

4. Изграђеност система заштите од эпизоотија – анализирати са аспекта постојања планова заштите од эпизоотија, природних и вештачких баријера за ширење болести и капацитета за збрињавање;

5. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката наштићене вредности.

ТТН-1 Пожари и експлозије

Прелиминарну анализу потенцијалних опасности од пожара и експлозија вршити према следећим елементима:

1. Узрок и карактеристике настанка пожара и експлозија;
2. Изграђеност система заштите од пожара;
3. Карактер и густина насељености, величина животињског фонда, близина културних и материјалних добара и
4. Могућност генерисања других опасности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од пожара и експлозија дати су у Прилогу К, Табела К.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од пожара и експлозија, идентификују се према следећим факторима:

1. Узрок и карактеристике настанка пожара и експлозија – подручје анализирати према следећем:
 - а) Идентификација објеката осетљивих на пожар и експлозије;
 - б) Идентификација шумских комплекса близу насеља осетљивих на пожар и експлозије;
2. Изграђеност система заштите од пожара – извршити анализирање спремности система за гашење пожара са аспекта:
 - а) Постојање Плана заштите од пожара;
 - б) Постојања ватрогасних јединица за гашење пожара;
 - в) Постојања сопствених организованих снага за гашење пожара;
 - г) Опремљеност опремом за гашење пожара;
 - д) Постојање система за откривање и дојаву пожара;
 - ђ) Постојање планских и примене урбанистичких мера заштите од пожара и експлозија;
 - е) Постојање и одржавање уређаја, опреме инсталација и средстава за заштиту од пожара према закону којим се уређује област заштите од пожара, техничким прописима и упутству произвођача опреме.
 - ж) Сагласност надлежног органа министарства унутрашњих послова на инвестиционо-техничку документацију, изведено стање и употребу објекта или дела објекта;
 - з) Надзор противпожарне инспекције и постојање наложених мера заштите од пожара и експлозија;

3. Карактер и густина насељености, величина животињског фонда, близина културних и материјалних добара – анализирати густину насељености и величину животињског фонда, близину културних и материјалних добара на анализираним подручјима са аспекта утицаја на живот и здравље људи и животиња, збрињавања и асанације и могућности заштите и спасавања културних и материјалних добара;

4. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката наштићене вредности.

ТТН-2 Техничко-технолошки удеси и терористички напади

Прелиминарну анализу потенцијалних опасности од техничко-технолошких удеса и терористичких напада вршити према следећим елементима:

1. Положај и карактеристике територије;
2. Саобраћајна инфраструктура;
3. Стање објеката, средстава и опреме;
4. Изграђеност система заштите и спасавања од удеса;
5. Могућност генерисања других опасности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од техничко-технолошких удеса и терористичких напада дати су у Прилогу Л, Табела Л.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од техничко-технолошких удеса и терористичких напада идентификују се према следећим факторима:

1. Положај и карактеристике територије – територију анализирати према следећем:
 - а) Положај територије у односу на шире подручје;
 - б) Положај територије у односу на топографске објекте у ужем подручју;
 - в) Положај објеката за пружање помоћи оболелима и повређенима;
 - г) Врста, број и стање водотокова на ширем и ужем подручју;
 - д) Врста, број и положај обрадивих површина на територији;
 - ђ) Врста, број и положај насеља на територији;
2. Саобраћајна инфраструктура – анализирати стање путне, железничке и водене инфраструктуре, ранжирних рампи, прелаза, да ли

постоје посебна паркинг и зауставна места, путева кроз националне паркове и заштићена подручја, уређеност пристаништа и лука са аспекта претакања и манипулације, и друго;

3. Стање објеката средстава и опреме – извршити анализирање броја и врсте објеката који се баве производњом, складиштењем, прометом и транспортом опасним материјама са аспекта испуњености законске регулативе, постојање, број, врсте и квалитет средстава и опреме за заштиту;

4. Изграђеност система заштите и спасавања од удеса – анализирати стање на територији са аспекта постојања планске регулативе, безбедносно заштитних система, организовања снага, планирања финансијских средстава, мере превенције и планови оспособљавања запослених за поступање у случају удеса;

5. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката на штићене вредности.

ТН-3 Нуклеарни и/или радијациони акциденти

Прелиминарну анализу потенцијалних опасности од нуклеарних и/или радијационих акцидената вршити према следећим елементима:

1. Положај и карактеристике територије;
2. Саобраћајна инфраструктура;
3. Стање објеката за заштиту од нуклеарних и радијационих акцидената;
4. Изграђеност система заштите и спасавања од удеса и
5. Могућност генерисања других опасности.

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од нуклеарног и/или радијационог акцидента дати су у Прилогу Љ, Табела Љ.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Потенцијалне опасности од нуклеарног и/или радијационог акцидента, идентификују се према следећим факторима:

1. Положај и карактеристике територије – територију анализирати према следећем:

- а) Положај територије у односу на шире подручје;
- б) Положај територије у односу на топографске објекте у ужем подручју;
- в) Положај објеката за пружање помоћи оболелима и повређенима;
- г) Врста, број и стање водотокова на ширем и ужем подручју;
- д) Врста, величина и стање вегетације;
- ђ) Врста, број и положај обрадивих површина и осталих извора хране на подручју;
- е) Врста, број и положај насеља на подручју;

2. Саобраћајна инфраструктура – анализирати стање путне, железничке и водене инфраструктуре, ранжирних рампи, прелаза, да ли постоје посебна паркинг и зауставна места, путева кроз националне паркове и заштићена подручја, уређеност пристаништа и лука са аспекта претакања и манипулације, и друго;

3. Стање нуклеарних објеката као и објеката за заштиту од нуклеарних и/или радијационих акцидената на територији – анализирати број и квалитет стамбених и привредних објеката са аспекта могућности коришћења за склоништа;

4. Изграђеност система заштите и спасавања од нуклеарних и/или радијационих акцидената – анализирати стање на територији са аспекта постојања планске регулативе, безбедносно заштитних система, организовања снага, планирања финансијских средстава, мера превенције и постојања планова оспособљавања запослених за поступање у случају акцидента;

5. Могућност генерисања других опасности – анализирати могућност да услед истовременог настанка и других опасности дође до увећавања штетних ефеката на штићене вредности.

2.3 Израда сценарија појединачних ризика (у складу са Упутством о методологији за израду Процене угрожености и планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама)

На основу резултата прелиминарне анализе потенцијалних опасности субјекат врши израду сценарија развоја појединачних опасности.

2.4. Анализа ризика

Након завршетка прелиминарне анализе потенцијалних опасности, субјекат врши анализу ризика. Анализа ризика резултује детерминисањем нивоа ризика.

2.5. Критеријум за одређивање вероватноће

Вероватноћа (В) представља комбинацију учесталости одређеног штетног догађаја и повредивости (рањивости) у односу на потенцијалну опасност.

Критеријуми за одређивање вероватноће дати су у Прилогу О, табела О.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Степеновање вероватноће врши се на следећи начин:

- 1 – немогуће, 2 – невероватно, 3 – вероватно, 4 – скоро извесно и 5 – сигурно.

Вероватноћа се одређује према матрици за одређивање вероватноће која је да та у Прилогу О, табела О.5, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

$$V = Y \times P \quad (1)$$

Учесталост (Y) се односи на понављање одређеног штетног догађаја у временском периоду или на изложеност штићене вредности одређеној потенцијалној опасности у одређеној временској јединици.

Учесталост се примењује у два појавна облика, и то:

Y_1 – учесталост када постоји евиденција штетних догађаја и

Y_2 – учесталост када не постоји евиденција штетних догађаја.

Када се врши процена ризика мора се одлучити да ли ће се применити учесталост Y_1 или Y_2 , на основу података о постојању валидних евиденција о штетним догађајима, у фази утврђивања контекста проблема.

Временски период у којем се посматрају подаци о учесталости треба да буде најмање за последњих десет календарских година.

Приликом процене ризика може се одступити од овог временског одређења, ако:

- Не постоји десетогодишња евиденција, већ евиденција за краћи временски период, али не краћи од пет година и
- Постоји евиденција за период дужи од десет година из које се могу приказати битни показатељи учесталости догађаја.

Приликом процене ризика користи податке објављене од стране јавних и других служби.

Степеновање учесталости (Y_1) врши се на основу критеријума за одређивање учесталости (Y_1) који су дати у Прилогу О, табела О.2, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

1 – врло ретко, 2 – повремено, 3 – често, 4 – претежно и 5 – веома често .

Ако је анализом статистичких података нежељених догађаја у протеклом периоду утврђено да нема података о штетним догађајима или нису забележени, долази се до закључка да није могуће израчунати учесталост по основу евиденције догађаја.

У том случају, приступа се анализи времена изложености штићених вредности детерминисаним потенцијалним опасностима и у односу на добијену временску изложеност, потенцијалним опасностима одређује степен учесталости.

Степеновање учесталости (Y_2) врши се на основу критеријума за одређивање учесталости (Y_2), који су дати у Прилогу О, Табела О.3, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

1 – занемарљива, 2 – повремена, 3 – дуга, 4 – претежна и 5 – трајна.

Повредивост (Рањивост) (P) представља постојеће стање заштите субјекта, односно осетљивост субјекта на потенцијалне опасности.

Степеновање повредивости врши се на основу критеријума за одређивање повредивости (рањивости) који су дати у у Прилогу О, табела О.4, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

1 – врло велика, 2 – велика, 3 – средња, 4 – мала и 5 – врло мала

2.6. Критеријуми за одређивање последица

Последице (P) представљају ефекат штетног догађаја по штићене вредности, а манифестују се кроз величину губитка (штету) у односу на критичност штићене вредности на основу критеријума датих у Прилогу П, табеле П.3.1 до П 3.4, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Степеновање последица врши се на следећи начин:

1 – Минималне; 2 – Мале; 3 – Умерене; 4 – Озбиљне и 5 – Катастрофалне.

Последице се одређују према матрици за одређивање последица која је дата у Прилогу П, Табела П.4, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

$$P = S \times K \quad (2)$$

Штета (S) је мера оштећења штићених вредности.

Степеновање штете врши се према критеријумима за одређивање штете који су дати у Прилогу П, Табела П.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

1 – Врло мала; 2 – Мала; 3 – Средња; 4 – Велика и 5 – Врло велика.

Критичност (K) је мера вредности односно важности штићене вредности односно осетљивости, на ефекте деловања штетног догађаја на штићене вредности.

Степеновање критичности врши се према критеријумима за одређивање критичности који су дати у Прилог П, Табела П.2, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

1 – Врло велика; 2 – Велика; 3 – Средња; 4 – Мала и 5 – Минимална.

2.7. Критеријуми за одређивање нивоа ризика

Ниво ризика је производ степена вероватноће и степена последица. Критеријуми за одређивање нивоа ризика и матрица за одређивање нивоа ризика дати су у Прилог Р, табела Р.1 и Р.2, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

Ниво ризика одређује се према следећем обрасцу:

HP = B x П (3)

Ниво ризика одређен према овој методологији може бити у границама од минимално 1 до максимално 25.

2.8. Оцена ризика

Ради оцене ризика потребно је извршити класификацију ризика у категорије а потом одреди који су ризици прихватљиви а који нису.

2.8.1. Критеријум за одређивање категорије ризика

Ризици се класификују у категорије од најниже (прва) до највише (пета). Критеријуми за одређивање категорије ризика дати су у Прилогу С, Табела С.1, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

2.8.2 Критеријум за одређивање прихватљивости ризика

На основу листе прихватљивих и неприхватљивих ризика дефинише се листа приоритета. Приоритетно се третирају они ризици који имају највећи ниво ризика. Приликом одређивања који ризици ће приоритетно бити третиран, потребно је обрати пажњу на могућност постојања ризика са ниским нивоом ризика и могућности да применом мера третирања прерасту у високе ризике са потребом за приоритетним третманом. Критеријуми за одређивање прихватљивости ризика дати су у Прилогу С, Табела С.2, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

2.9. Третман ризика

Третманом неприхватљивих ризика односно предузимањем разноврсних планских мера, редукује се ниво ризика на прихватљив ниво. Израђује се план за третман ризика, који начелно садржи: ризик, активност, носиоца активности, време реализације, сарадници у реализацији активности, време и начин извештавања.

Процена ризика дата је у Прилогу Н, Табела Н1, Образац В/С-ПР-2, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

2.9.1. Критеријум за одређивање опција за ублажавање последица

Ради смањивања нивоа ризика од дејства негативних последица идентификоване потенцијалне опасности или комбинација опасности предузима се једна или комбинација следећих мера:

а) *Избегавање ризика;*

Ради третмана ризика применом стратегије избегавања ризика врши се замена започетих активности алтернативним, без нарушавања пројектованих циљева.

б) *Смањивање ризика изменом процедуре;*

Ради третмана ризика применом стратегије смањивања ризика изменом процедуре врши се ревидирање начина-процедура за реализацију критичних активности без нарушавања пројектованих циљева.

в) *Смањивање вероватноће дешавања;*

Ради третмана ризика применом стратегије смањивања вероватноће дешавања потенцијалних опасности, врши се примена мера које ће смањити учесталост дешавања или временску изложеност штићене вредности потенцијалним опасностима као и увођење нове или повећање постојеће заштите критичних елемената.

г) *Смањивање последица потенцијалних опасности;*

Ради третмана ризика применом стратегије смањивања могућих последица потенцијалних опасности предузимају се мере заштите штићених вредности од могућих оштећења на основу познавања карактеристика штићених вредности и елемената система управљања, као и смањења осетљивости на потенцијалне опасности.

д) *Задржавање или прихватање ризика;*

Ради третирања ризика применом стратегије задржавања ризика у процесу функционисања задржавају се све активности које не представљају тренутну потенцијалну опасност са неприхватљивим нивоом ризика. Такве потенцијалне опасности морају бити под контролом и морају се предузимати адекватне мере да ниво ризика не постане неприхватљив. Прихватање ризика врши се само када постоји оправданост исказана кроз корист.

По доношењу одлуке о примени мера за третман ризика, евидентирају се релевантне информације о идентификованим ризицима ради архивирања, које су дате у Прилогу Т, Образац В/С-ПР-4, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

2.9.2 Критеријум за примену опција за изводљивост

Сваку меру за третман ризика која се одреди као функционална за одређени штетни догађај, треба размотрити, у свакој фази процене ризика да ли је одређена мера примењива са аспекта:

а) Усклађености са пословном политиком или законским ограничењима;

б) Цене измене процедура и

в) Цене измене производа (услуге).

Анализу опција за изводљивост реализују стручни органи. У процесу одређивања опција за изводљивост примене мера за третман ризика, примењују се опште признате и законом дефинисане методе.

2.9.3 Критеријум за примену анализе односа цена-корист

Након коначног утврђивања мера за третман ризика, примене мера за смањивање или ублажавање ризика и оцене да постоји неприхватљив преостали ризик, користећи критеријуме за процену ризика из ове методологије. Врши се анализа и одређује величину стварних трошкова даљег третмана ризика у складу са свим општим и посебним карактеристикама посматране потенцијалне опасности. Анализу односа цена-корист врше стручни органи, примењујући опште признате и законом утврђене методе.

Ако анализа резултира показатељима који су у супротности са користима добијеним третманом ризика, ризик треба сматрати неприхватљивим.

Све релевантне информације у вези процене ризика евидентирају се ради архивирања, у складу са Обрасцем В/С-ПР-4.

2.10. Критеријум за одређивање преосталог ризика

По завршетку процеса процене ризика, односно третмана неприхватљивих ризика утврђује се постојање преосталих ризика, односно ризика који је и после предузимања мера за третман и даље неприхватљив. Сваки преостали ризик који остаје после примене мера за третман ризика поново се вреднује, коришћењем критеријума за процену ризика прописаних у овој методологији.

Ако преостали ризик не испуњава ове критеријуме, потребно је применити даље мере третирања ризика.

Ако је преостали ризик прихватљив треба извршити евиденцију релевантних информација о ризику ради архивирања.

Након примене и верификације мера за третман појединачних ризика, треба донети одлуку да ли је прихватљив општи преостали ризик на подручју, користећи критеријуме за оцену прихватљивости ризика дефинисане овом методологијом.

2.11. Израда мапе и регистра ризика од елементарних непогода и других несрећа

2.11.1 Мапе ризика

Мапе су значајни инструменти помоћу којих се приказују информације о потенцијалним опасностима, повредивости и ризицима у области елементарних непогода и других несрећа и самим тим подржавање процеса процене ризика и свеукупне стратегије контроле ризика. Оне помажу да се одреде приоритети за стратегије редукције ризика. Мапе имају важну улогу у томе да обезбеде да сви актери у оквиру процене ризика имају исте информације о потенцијалним опасностима као и у презентовање резултата процене ризика заинтересованим странама.

На крају, мапирање ризика је од користи и у ширем контексту планског приказивања земљишта и визуелизације резултата процене угрожености као и планирања и употребе снага за реаговање на претње.

Припремање мапа ризика је комплексан процес. Оне су обично део резултата анализе ризика и представљају наставак на процес мапирања потенцијалних опасности и повредивости на једној територији.

Кроз мапе ризика приказује се простор и просторни распоред штићених вредности, извори ризика, зоне распрострањања, објекти за заштиту и спасавање, објекте који могу да изазову ризик и мулти ризик, положај суседних држава са критичном инфраструктуром, распоред снага за заштиту и спасавање, итд.

За приказ наведених садржаја, потребно је користити следеће топографске карте:

- ниво Републике: ТК 1: 300 000 или ТК 1: 500 000
- ниво покрајине: ТК 1: 300 000
- ниво округа: ТК 1 : 200 000
- ниво општине: ТК 1:50 000 или ТК 1 : 100 000.

Сви нивои могу да користе карте ТК 1:25 000 и ТК 1:50 000 ради детаљнијег приказивања појединих садржаја. За рад и означавање садржаја на картама потребно је користити опште прихваћене и прописима одређене топографске и друге знакове.

Поред топографских карата, ради приказивања специфичних садржаја, могу се користити тематске карте, које се налазе у употреби специјализованих организација (хидрометеоролошке, сеизмичке, и сл.).

На мапама ризика (картама) могу се приказати појединачне потенцијалне опасности ради детаљнијег приказивања ризика или група потенцијалних опасности или свих потенцијалних опасности на једном подручју.

За означавање појединих потенцијалних опасности на мапама ризика, користити ознаке и скраћенице дате у Прилогу X, табеле X1 и X2, који је одштампан уз ову методологију и чини њен саставни део.

2.11.2 Регистар ризика

Регистар ризика од елементарних непогода и других несрећа, израђује се у процесу процене ризика. Све податке добијене и прикупљене или податке до којих се дошло у току процене евидентирати у образац (Прилог Т). Евиденција треба да се води у штампаном и електронском облику ради лакшег проналажења података и стварања базе података.

У стварању ефикасне и што садржајније базе података, неопходно је изградити одговарајући софтвер који омогућава и анализу унетих података.

Приказ свих резултата процене угрожености треба вршити на електронским картама коришћењем географског информационог система (ГИС) када се за то створе технички услови.

2.12. Одређивање комбинација ризика – мулти-ризик

У процесу процене ризика, узима се у обзир могућност да поједини ризици не утичу самостално на штићене вредности.

Ако се у процесу процене ризика уочи да било који појединачни ризик има већу вероватноћу дешавања или могуће последице по штићене вредности и да може доћи до мултипликације штетних догађаја, односно повећања коначних последица због комбинације потенцијалних опасности, приступа се приоритетном третирању таквог ризика, ангажујући све потребне ресурсе.

Мулти-ризик представља комбинацију две или више потенцијалних опасности генерисаних од појединачне потенцијалне опасности или настале независно у исто време, узимајући у обзир интеракције свих потенцијалних опасности у свим ситуацијама зато што се дешавају у исто време или се прате узастопно, зато што зависе један од друге или зато што их узрокује исти догађај или догађај покретач/окидач или зато што представљају претњу истим елементима под ризиком (повредивим/изложеним елементима) без хронолошке коинциденције.

Истовремене потенцијалне опасности се такође називају и пропратни догађаји, рушилачки ефекти, домино ефекти или ефекат слапа. Примери тога су нпр. клизиште покренуто поплавом, која је покренута обилном кишом, или индустријски акцидент који покреће здравствене проблеме итд.

Било који догађај или потенцијална опасност може покренути већи број следећих потенцијалних опасности, од којих се свака може посебно разматрати. Вероватноћа појаве сваког од тих догађаја је, наравно, уско повезана са вероватноћом јављања наредног догађаја или претходног догађаја покретача. Процена последица зато мора да узме у обзир кумулативни утицај свих различитих утицаја који се јављају истовремено или непосредно један за другим.

Тамо где се различити ризици неће јавити истовремено али ипак утичу на исте елементе под ризиком тј. на људе, економску активност, животну средину, материјална и културна добра.

Такви приступи мулти-ризицима су важни у свим географским областима подложним негативним последицама од неколико типова потенцијалних опасности, као што је случај, у многим деловима Републике Србије. У овој ситуацији, фокусирање искључиво на утицај само једне конкретне потенцијалне опасности могло би чак резултирати повећањем повредивости у погледу неког другог типа потенцијалне опасности.

На пример, ако се одобри градња објеката на плодној равници зато што његова структура укључује издигнуто и високоетажно приземље, то би могло да има за последицу посебну рањивост структуре на утицаје сеизмичких таласа земљотреса.

Изазов са којим се треба суочити код сагледавања мулти-ризика је адекватно разматрање могућих пратећих ефеката међу потенцијалним опасностима, тј. ситуације где једна потенцијална опасност проузрокује једну или више узастопних потенцијалних опасности. На пример, земљотрес може изазвати експлозију гасовода, индустријски акцидент, може изазвати пожар. Зато сагледавање мулти-ризика разматра међузависност неколико потенцијалних опасности и ризика.

Приступ мулти-ризика захтева сагледавање перспективе мулти-опасности и мулти-повредивости. Свака процена ризика мора да укључи могућа појачања последица услед интеракције са другим потенцијалним опасностима, један ризик се може повећати као последица јављања друге потенцијалне опасности, или зато што је нека друга врста догађаја значајно изменила повредивост система. Перспектива мулти-повредивости се односи на разноврсност изложених осетљивих штићених вредности, (становништва, система транспорта и инфраструктуре, зграда, културно наслеђе итд.) које приказују различите типове повредивости против различитих штићених вредности и које захтевају различите типове капацитета неопходних да се те потенцијалне опасности спрече. Анализе појединачних ризика узимају у обзир комплексност различитих извора одређених потенцијалних опасности.

Одређене потешкоће приликом комбиновања анализе појединачних ризика у једну интегрисанију слику мулти-ризика, не смеју да буду препрека за извлачење закључака о мултипликацији или повећању последица. Неке од тешкоћа су чињеница да се доступни подаци за различите појединачне ризике могу односити на различите временске оквире и коришћење различитих типологија утицаја, итд.

Основна смерница за извођење закључака по питању утицаја мулти ризика, треба да буде утицај потенцијалних опасности на штићене вредности, сваке појединачне опасности а затим и разматрање заједничког утицаја.

2.13. Израда сценарија ризик – мулти-ризик

У идеалним околностима, идентификација ризика би требало да узима у обзир све могуће потенцијалне опасности, вероватноћу њихових појављивања и њихове могуће утицаје на све штићене вредности и субјекат који врши процену мора да омогући сагледавање комбинација свих ризика.

Потенцијалне опасности се могу јавити са различитим интензитетима, а и квантни утицај може бити нестабилан, тј. не довољно јасно повезан са интензитетом потенцијалних опасности, већ само повезан одређеном вероватноћом.

Реално постоје ситуације где једна потенцијална опасност покреће друге потенцијалне опасности. Треба имати у виду да су домет могућих потенцијалних опасности које треба узети у обзир, као и њихове утицаје, и пропратни ефекти и утицаји потпуно неограничени.

Због ове комплексности, идентификација ризика обично обухвата детаљно излагање сценарија потенцијалних ризичних ситуација, који сажима област могућности на ограничен број идентификованих ситуација.

Сценаријо мулти-ризика је приказ ситуације једног или више утицаја потенцијалних опасности која води ка значајним утицајима, а која представља приоритетну опасност по штићене вредности. У наставку израде сценарија мулти-ризика неопходно је анализирати све могуће комбинације, које представљају опасност али и оне које на први поглед нису опасне.

Сценарији ризика мора да представљају веродостојни опис онога што се може очекивати у будућности. Формирање сценарија се углавном заснива на искуствима из прошлости, али треба узети у обзир и догађаје и утицаје који се до тог тренутка још нису десили. Сценарији би требало да се заснивају на кохерентном и интерно конзистентном скупу претпоставки о кључним везама и покретачким силама. Као и свако друго упрошћавање реалности, дефиниција сценарија захтева субјективне претпоставке. Зато је од великог значаја да све информације које воде ка дефинисању сценарија буду експлицитне како би се могле разматрати и ажурирати.

За процену ризика на високом нивоу агрегације (спајања), као што су процене националног ризика, основно питање је који ће се сценарији изабрати, јер ће то одредити колико ће корисна бити улога процене ризика у описивању реалности. У поређењу са широким спектром ситуација (тј. ризика и њиховим различитим степенима интензитета), које су заиста могуће у реалности, може се одабрати само ограничен број сценарија. Приликом процене националног ризика покушавало се да се изађе на крај са проблемом селекције тиме што се упућивало на неке стандарде као што су „разуман најгори случај“ или неку другу одредницу. Међутим, неизвесности које остају у овом приступу су огромне. Корисност упоређивања процена ризика ће углавном зависити од заједничког разумевања начина креирања сценарија.

Сценаријо ризика треба да се креира у складу са одређеним нивоима утицаја. Ови нивои се такође називају и нивои заштите и могу се дефинисати у односу на (спречене) губитке. Други услови могу обухватати вероватноћу да одређена потенцијална опасност надвиси одређени праг и да то изненада појача утицаје, нпр. пробијање насипа или да снага ветра надмаши одређене стандарде дизајна итд.

Многи ризични догађаји могу имати опсег исхода са различитим удруженим вероватноћама. Обично су мањи проблеми чешћи него катастрофе. Зато постоји избор по питању тога да ли треба рангирати најчешћи тип исхода или најозбиљнији или неку другу комбинацију. У многим случајевима прикладно је сконцентрисати се на најозбиљнији могући исход јер они представљају највећу претњу и често су и највећа брига. У неким случајевима може бити прикладно рангирати и заједничке проблеме и на извесне катастрофе као посебне ризике. Важно је да се користи вероватноћа која је важна за одабране последице, а не вероватноћа догађаја као целине.

Главна водиља приликом избора треба да буду одређени нивои утицаја и вероватноће појаве одређених потенцијалних опасности

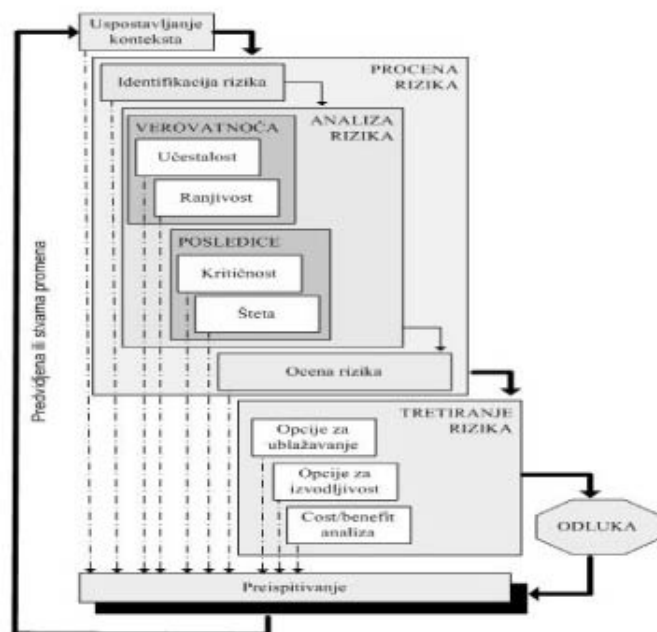
како би се добио минимални степен кохерентности међу различитим проценама појединачних ризика.

Субјекат треба да сценарије ризика користи и у фази идентификације ризика и у фази анализе ризика, где ће фаза анализе имати за циљ успостављања квантитативне процене утицаја и вероватноћа. У фази идентификације ризика, изградња сценарија се мора изводити на свеобухватан начин и може се односити на грубе процене или квалитативну анализу засновану на прелиминарној анализи потенцијалних опасности. У фази анализе ризика, треба проценити квантитативне вероватноће за сваки појединачни сценарио на релацији са сваком потенцијалном опасношћу.

Резултати анализе се приказују на мапама ризика.

Примењује се израда сценарија ризик – мулти-ризик за сваку појединачну опасност, методом логичког закључивања, на основу претпоставки или утврђених чињеница, изводе се закључци о генерисању других опасности, њиховим последицама на штићене вредности, начину третмана и снагама за одговор.

Прилог А
Приказ процеса процене ризика
Табела А.1 — Процес процене ризика

Прилог Б
Штићене вредности

Табела Б.1 — Области утицаја штићених вредности

Р.бр.	Штићене вредности	Области утицаја штићених вредности	
1.	ЉУДИ И ЖИВОТИЊЕ	ЖИВОТ	Број смртно страдалних, број несталих људи, број убијених и утинулих животиња
2.		ЗДРАВЉЕ	Број људи и животиња са тешким и лакшим повредама, број оболелих и заражених
3.		УСЛОВИ ЗА НОРМАЛАН ЖИВОТ	Број лица која су остала без основних услова за живот на погођеном подручју (смештај, храна, вода, хигијенски услови) евакуација, број и врсте животиња без основних услова за живот
4.		ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА	Капацитети и трошкови за лекове и медицинска средства, здравствена заштита болничко збрињавање, ветеринарска заштита
5.		НЕПОСРЕДНЕ ИЛИ ТРАЈНЕ ХИТНЕ МЕРЕ	Храна, вода, смештај, одећа и обућа
6.	ЕКОНОМИЈА И ЕКОЛОГИЈА	РЕСТАУРАЦИЈА ЈАВНИХ ЗГРАДА	Процена оштећења, укупни трошкови рестаурације
7.		ЈАВНИ ПРЕВОЗ И ИНФРАСТРУКТУРА	Функционалност јавног превоза, путева, електроенергетског система, комуналног система, алтернативно снабдевање водом, рашчишћавање-приоритети, процена штете
8.		РЕСТАУРАЦИЈА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА	Оштећени културни објекти, процена штете, трошкови рестаурације, приоритети
9.		РЕСТАУРАЦИЈА ИМОВИНЕ	Процена штете, трошкови рестаурације, потребни капацитети
10.		РЕСТАУРАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	Процена штете, процена утицаја на људе и могућности мултипликације опасности, трошкови санације
11.		ЕКОЛОШКИ ТРОШКОВИ	Процена штете, утврђивање стања на терену, процена утицаја на људе, животиње и земљиште, трошкови санације, приоритети, асанација терена
12.		ОМЕТАЊЕ ЕКОНОМСКЕ АКТИВНОСТИ	Утицај на свакодневни живот и рад, прекид производње, снабдевања енергентима, водом, храном, лековима
13.		ИСПЛАТА ОСИГУРАЊА	Активност осигуравајућих друштава у процени штете и исплата осигурања
14.		ИНДИРЕКТНИ ДРУШТВЕНИ ТРОШКОВИ ПО ЕКОНОМИЈУ	Величина свих трошкова насталих услед елементарних непогода и других несрећа а нису планирани буџетом
15.		ДРУГИ ДИРЕКТНИ И ИНДИРЕКТНИ ТРОШКОВИ	Трошкови ангажовања снага других држава на помоћи у санирању последица

16.	ДРУШТВЕНО ПОЛИТИЧКА СИТУАЦИЈА	ЈАВНО НАСИЉЕ И АНКСИОЗНОСТ	Ангажовање полиције и других снага безбедности, ангажовање медицинских служби, паника, страх, уништавање и незаконито присвајање јавне и приватне имовине
17.		НАРУШАВАЊЕ ТЕРИТОРИЈЕ	Покушаји отцепљења дела територије, непризнавање закона државе од стране разних сепаратистичких и терористичких група
18.		НАРУШАВАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ ПОЗИЦИЈЕ	Лоша припремљеност и реакција на елементарне непогоде и друге несреће, велики број страдалних и повређених услед лоше припремљености и организације помоћи, неадекватно коришћење међународне помоћи
19.		НАРУШАВАЊЕ ДЕМОКРАТСКОГ СИСТЕМА	Губљење поверења у систем власти на свим нивоима или појединачно
20.		ПСИХОЛОШКИ УТИЦАЈ НА ДРУШТВО	Услед лоше припремљености и организације помоћи наносе се негативне последице на психолошку снагу становништва да се избори са ефектима елементарних непогода и других несрећа
21.		УТИЦАЈ НА ЈАВНИ РЕДИ И БЕЗБЕДНОСТ	Услед губљења домаћинства, родбине, материјалних средстава за живот долази до криминала
22.		ПОЛИТИЧКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ	Разне политичке партије покушавају да извуку политичку корист прокламујући властите програме за побољшање стања
23.		ПСИХОЛОШКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ	Долази до појаве страха за опстанак и даљи живот
24.		ШТЕТА ПО КУЛТУРНЕ ВРЕДНОСТИ	Процена штете, могућности санирања, важност објеката
25.		ПРЕКОГРАНИЧНИ УТИЦАЈИ	Штета у прекограничним подручјима, ангажовање снага у прекограничним подручјима, дипломатски контакти

Прилог В

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од земљотреса

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од земљотреса према захтевима ове методологије.

Табела В.1 — Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од земљотреса

Р.бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална 5	Велика 4	Средња 3	Мала 2	Минимална 1
1.	Постојање докумената планског мониторинга	Не постоји карта хазарда (потенцијалних опасности), прогнозна карта, карта сеизмичког зонирања територије и врши се геодинамички мониторинг. Не постоји особа оспособљена за рад са документима. Основни степен сеизмичности подручја (МСК -64) $\geq 9^\circ$	Постоји карта хазарда (потенцијалних опасности), прогнозна карта, карта сеизмичког зонирања територије и не врши се геодинамички мониторинг. Документа су непотпуна, нису израђена у складу са важећим стандардима и прописима. Документа нису ажурна. Не постоји особа оспособљена за рад са документима, већ са истима рукује лице поред својих редовних послова. Основни степен сеизмичности подручја (МСК -64) од 8° до 9°	Постоји карта хазарда (потенцијалних опасности), прогнозна карта, карта сеизмичког зонирања територије и врши се геодинамички мониторинг. Документа су непотпуна, нису израђена у складу са важећим стандардима и прописима. Документа су ажурна. Постоји одређена особа оспособљена за рад са документима. Основни степен сеизмичности подручја (МСК -64) од 7° до 8°	Постоји карта хазарда (потенцијалних опасности), прогнозна карта, карта сеизмичког зонирања територије и врши се геодинамички мониторинг. Документа су непотпуна, израђена су у складу са важећим стандардима и прописима. Документа су ажурна. Постоји одређена особа оспособљена за рад са документима. Основни степен сеизмичности подручја (МСК -64) од 6° до 7°	Постоји карта хазарда (потенцијалних опасности), прогнозна карта, карта сеизмичког зонирања територије и врши се геодинамички мониторинг. Документа су потпуна, израђена у складу са важећим стандардима и прописима. Документа су ажурна. Постоји особа оспособљена за рад са документима на посебном радном месту. Основни степен сеизмичности подручја (МСК -64) $<6^\circ$
2.	Постојање система за идентификацију, рану најаву и обавештавање	Не постоје системи за идентификацију земљотреса, рану најаву и обавештавање становништва. Не постоје особе, одређене и оспособљене за руковање системима. Не планира се њихова изградња.	Постоје системи за идентификацију земљотреса, рану најаву и обавештавање становништва, системи су технички неисправни, не врши се редовна контрола и провера рада од стране овлашћених лица, не води се уредна документација. Постоје особе, за руковање системима које нису адекватно оспособљене а које тај посао обављају поред свог редовног посла.	Постоје системи за идентификацију земљотреса, рану најаву и обавештавање становништва, системи су технички исправни, не врши се редовна контрола и провера рада од стране овлашћених лица, не води се уредна документација. Постоје особе, за руковање системима које нису адекватно оспособљене.	Постоје системи за идентификацију земљотреса, рану најаву и обавештавање становништва, системи су технички исправни, врши се редовна контрола и провера рада од стране овлашћених лица, води се уредна документација. Постоје особе, на посебним радним местима, оспособљене за руковање системима.	Постоје системи за идентификацију земљотреса, рану најаву и обавештавање становништва, системи су технички исправни, врши се редовна контрола и провера рада од стране овлашћених лица, води се уредна документација. Постоје особе, на посебним радним местима, оспособљене за руковање системима.
3.	Постојање система мониторинга и евиденције	Не постоји евиденција важних објеката осетљивих на јаке потресе, не постоје планови за мониторинг, не постоје планови за предузимање мера за заштиту становништва и добара, не постоје планови за реаговање у случају јаких потреса, не постоје особе обучене и оспособљене за вршење мониторинга	Постоји неодговарајућа евиденција важних објеката осетљивих на јаке потресе, не постоје адекватни планови за мониторинг, не постоје адекватни и ажурни планови за предузимање мера за заштиту становништва и добара, постоје неадекватни планови за реаговање у случају јаких потреса, постоји особа одређена за вршење мониторинга без адекватног оспособљавања	Постоји неодговарајућа евиденција важних објеката осетљивих на јаке потресе, постоје неадекватни планови за мониторинг, постоје неадекватни и неажурни планови за предузимање мера за заштиту становништва и добара, постоје неадекватни планови за реаговање у случају јаких потреса, постоје особе одређене за вршење мониторинга без адекватног оспособљавања	Постоји неажурна евиденција важних објеката осетљивих на јаке потресе, постоје неажурни планови за мониторинг, постоје планови за предузимање мера за заштиту становништва и добара, постоје планови за реаговање у случају јаких потреса, постоје особе обучене за вршење мониторинга	Постоји евиденција важних објеката осетљивих на јаке потресе, постоје планови за мониторинг, постоје планови за предузимање мера за заштиту становништва и добара, постоје планови за реаговање у случају јаких потреса, постоје особе обучене и оспособљене за вршење мониторинга.
4.	Густина насељености и величина животињског фонда	Урбано насеље са густином насељености од 1000 до 2000 становника по квадратном километру. Неурбано насеље са густином насељености од 300 до 500 становника по квадратном километру. Преко 1000 грла сточног фонда по km^2	Урбано насеље са густином насељености од 500 до 1000 становника по квадратном километру. Неурбано насеље са густином насељености од 200 до 300 становника по квадратном километру. Укупно 700-900 грла сточног фонда по km^2	Неурбано насеље са густином насељености од 200 до 300 становника по квадратном километру. Израђено укупно 500-700 грла сточног фонда по km^2	Неурбано насеље са густином насељености од до 200 становника по квадратном километру. Укупно 100-500 грла сточног фонда по km^2	Густина насељености испод 100 становника по km^2 . Испод 100 грла сточног фонда по km^2 .
5.	Могућност генерисања других опасности.	Истовремено уз земљотрес настајање опасности од: техничко-технолошког удеса на постројењима са опасним материјалима и у транспорту уз присуство пожара, епидемија и епизоотија (заразних болести за људе и животиње). Настајање клизишта и рушење стамбених објеката.	Истовремено уз земљотрес настајање опасности од хемијског удеса на постројењима и у транспорту, епидемија и епизоотија (заразних болести за људе и животиње). Настајање клизишта и рушење стамбених објеката.	Истовремено уз земљотрес настајање опасности од хемијског удеса на мањим постројењима са опасним материјалима уз присуство пожара, епидемија и епизоотија (заразних болести за људе и животиње). Настајање клизишта	Истовремено уз земљотрес настајање опасности од хемијског удеса на мањим постројењима са опасним материјалима, епидемија мањег обима (заразних болести људи)	Истовремено уз земљотрес настајање опасности од појединачних случајева заразних болести људи и животиња.

Прилог Г

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од одрона, клизишта и ерозије

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од одрона, клизишта и ерозија према захтевима ове методологије.

Табела Г.1 — Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од одрона, клизишта и ерозија

Р.бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална 5	Велика 4	Средња 3	Мала 2	Минимална 1
1.	Постојање планске и пројектне документације	Не постоји ни планска ни пројектна документација	Не постоје наменска истраживања	Изводе се наменска планска истраживања, ангажовање лица за извођење без лиценци	Постоји планска и пројектна документација, неажура у дужем периоду	Постоји планска и пројектна документација
2.	Параметри и карактер одрона, клизишта и ерозивног подручја	Клизиште активно, кретање терена врло брзо, запремина клизајуће масе > 1.000.000 м ³ , површина клизног тела > 50.000 м ² , дубина клизишта >20м, клизиште има тенденцију интензивирања. Врло велики и активни одрон површине преко 100000м ² и запремине преко 1000000м ³ . Јаруге активне, дубине и ширине >4м. Бујице веома учестале и великог интензитета, периодичне и повремене.	Клизиште привремено умирено, кретање терена брзо, запремина клизајуће масе 100.000 – 1.000.000 м ³ , површина клизног тела 10.000-50000м ² , дубина клизишта од 10-20 м, клизиште има тенденцију интензивирања. Велики активан одрон површине 1000-100000 м ² , запремине 100000-1000000м ³ . Јаруге активне дубине и ширине од 3-4м. Бујице учестале, периодичне великог интензитета.	Клизиште умирено, кретање терена умерено брзо, запремина клизајуће масе 5.000-100.000 м ³ , површина клизног тела 1.000-10.000 м ² . Дубина клизишта од 6-10 м, клизиште има тенденцију успоравања. Активан и потенцијално активан одрон средње величине, површине 100-1000 м ² , запремине 1000-100000м ³ . Јаруге активне дубине и ширине 2-3м. Бујице средње учесталости, повремене, средњег интензитета.	Клизиште санирано, кретање терена споро, запремина клизајуће масе 100-5000 м ³ , површина клизног тела 100-1000 м ² , дубине <6м, клизиште има тенденцију успоравања. Мали и потенцијални одрони, површине од 10-100м ² , запремине 100-1000м ³ . Јаруге повремено активне, дубине и ширине 1-2м. Бујице мале учесталости и малог интензитета.	Условно стабилна падина у којој се процес клизања може активирати у екстремним природним условима или неадекватном техногеном активношћу, кретање терена врло споро, запремина клизајуће масе < 100 м ³ , површина клизног тела < 100 м ² , клизиште има тенденцију смиривања. Врло мали потенцијално активни одрон површине до 10м ² , а запремине до 100м ³ . Јаруге умирено, дубине и ширине до 2м. Повремена бујична активност малог интензитета.
3.	Површина и карактеристике угроженог подручја	Терен је пошумљен испод 5%, тло је састављено од песка и земље, постоје веома чести подземни и надземни водени токови, грађевински радови се изводе неконтролисано	Терен је пошумљен 5-25% површине, састав тла је преко 75% од кречњачких стена и растреситог тла а испод 25 % од тврдих стена, терен је у великој мери испресецан подземним и надземним воденим токовима, грађевински радови се изводе не контролисано ван стандарда и прописа са појединачним примерима одступања	Терен је пошумљен преко 25-50% површине, састав тла је преко 50% од кречњачких стена и растреситог тла а испод 50 % од тврдих стена, терен је испресецан подземним и надземним воденим токовима, грађевински радови се изводе контролисано и у складу са стандардима и прописима у средњој мери	Терен је пошумљен 50-75% површине, састав тла је испод 25% од кречњачких стена и растреситог тла а преко 75 % од тврдих стена, терен је мало испресецан подземним и надземним воденим токовима, грађевински радови се изводе контролисано и у складу са стандардима и прописима са појединачним примерима одступања	Терен је пошумљен преко 75% површине, састав тла је преко 90 % од тврдих стена, терен није испресецан подземним и надземним воденим токовима, грађевински радови се изводе потпуно контролисано и у складу са стандардима и прописима
4.	Густина насељености	Клизиштем може да буде угрожено више од 30% насеља и/или преко 70% становништва	Клизиштем може да буде угрожено више од 20% насеља и/или преко 50-70% становништва	Клизиштем може да буде угрожено више од 10% насеља и/или преко 25-50% становништва	Клизиштем може да буде угрожено 1-5% насеља и/или преко 5-25% становништва	Клизиштем може да буде угрожено испод 1 % насеља и/или испод 5% становништва
5.	Густина инфраструктурних и привредних објеката	Угрожено преко 75% важних инфраструктурних и привредних објеката. Потпуно нарушавање нормалног функционисања на дужи период. Потребно више од 90 дана за нормализацију снабдевања.	Угрожено 50-75% важних инфраструктурних и привредних објеката. Нарушавање нормалног функционисања до 60 дана. За нормализацију снабдевања потребно 60-90 дана.	Угрожено 25-50% важних инфраструктурних и привредних објеката. Нарушавање нормалног функционисања до 30 дана. За нормализацију снабдевања потребно 30-60 дана.	Угрожено 10-25% важних инфраструктурних и привредних објеката. Нарушавање нормалног функционисања до 15 дана. За нормализацију снабдевања потребно 15-30 дана.	Угрожено испод 10% важних инфраструктурних и привредних објеката. Незнатно нарушавање нормалног функционисања и снабдевања.
6.	Мogućност генерисања других опасности	Истовремено уз одрон, клизишта и ерозије настајање опасности од: поплава, хемијског	Истовремено уз одрон, клизишта и ерозије настајање опасности од:	Истовремено уз одрон, клизишта и ерозије настајање опасности од: поплава, хемијског удеса	Истовремено уз одрон, клизишта и ерозије настајање опасности од:	Истовремено уз одрон, клизишта и ерозије настајање опасности од: поплава мањег обима.
		удеса на постројењима са опасним материјама уз присуство пожара, епидемија и епизоотија (заразних болести за људе и животиње), биљних заразних болести.	поплава, хемијског удеса на постројењима са опасним материјама уз присуство пожара, епидемија и епизоотија (заразних болести за људе и животиње), биљних заразних болести	на постројењима са опасним материјама епидемија и епизоотија мањег обима (заразних болести за људе и животиње), биљних заразних болести	поплава мањег обима, епидемија и епизоотија мањег обима (заразних болести за људе и животиње), биљних заразних болести	

Прилог Д

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од поплава

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од поплава према захтевима ове методологије.

Табела Д.1 Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од поплава

Р. бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална	Велика	Средња	Мала	Минимална
		5	4	3	2	1
1.	Узрок и карактер настанка поплаве	Истовремене обилне кише, нагло топљење снега и појава ледених баријера. Брз настанак поплаве која није бујична. (у року од 24 часа). Рушење насипа (превазиђен меродавни проток).. Блокада или сужење корита, загушење (неприлагођена висина моста). Поплава коју одликују велике дубине воде на поплављеним површинама (преко 50 цм.). Дужина трајања (до месец дана и дуже) Период појаве зима.	Обилне кише и нагло топљење снега Средње брз настанак поплаве (у року од 48 часова) Преливање насипа. Поплава коју одликују велике брзине и велике дубине на поплављеним површинама 30 до 50 цм), дужина трајања (до 15 дана) и период појаве зима. Бујичне поплаве Отказ заштитног система.	Обилне кише Средње брз настанак поплаве. Бујичне поплаве. Поплава коју одликују мале брзине и дубине до 30 цм. Дужина трајања до 10 дана. Период појаве (пролеће и јесен) Нема рушења и преливања насипа. Присутност подземних вода (до 20 цм). Настанак поплаве (у року до 3 дана)	Појачана кишне падавине у трајању од 2 до 4 дана. Појачано топљење снега у трајању 5 до 10 дана. Нема рушења и преливања насипа. Присутност подземних вода (до 10 цм.) Дужина трајања до 5 дана Спор настанак поплаве (у року од 3 до 5 дана)	Кишне падавине умереног интензитета у трајању од 2 до 5 дана. Постелено топљење снега у трајању 30 и више дана. Нема рушења и преливања насипа. Присутност подземних вода занемарљива. Дужина трајања до 5 дана Спор настанак поплаве (у року од 5 до 10 дана.
2.	Изграђеност система заштите од поплаве	Нема правно нормативне регулативе. Нема заштитног система (насипа). Нема система ране најаве. Нема организације субјеката за реаговање у случају поплава. Нема	Нема правно нормативне регулативе Нема заштитног система (насипа) Нема система ране најаве. Постоји импровизирана	Правно нормативна регулатива у фази израде. Заштитни систем (насипа 50% изграђен) Нема система ране најаве.	Правно нормативна регулатива израђена. Заштитни систем (насип) израђен Постоји систем ране најаве.	Правно нормативна регулатива израђена. Заштитни система (насип) израђен Постоји систем ране најаве. Постоје организоване
		организованих снага за заштиту од поплава. Нема опреме и средстава за заштиту од поплава Нису планирана финансијска средства за набавку опреме и средстава. Нема спровођења превентивно техничких мера заштите од поплава	организација за реаговање у случају поплава. Имају делимично организоване снага за заштиту од поплава 30% од потребног. Има опрема и средстава за заштиту од поплава (30 %) од потребног. Нису планирана финансијска средства за набавку опреме и средстава Нема спровођења превентивно техничких мера заштите од поплава	Имају делимично организоване снага за заштиту од поплава 60% од потребног. Постоји делимична организација субјеката за реаговање у случају поплава (50%). Има опрема и средстава за заштиту од поплава (30 %) од потребног. Планирана финансијска средства за набавку опреме и средстава (40%) Делимично спровођење превентивно техничких мера заштите од поплава	Имају делимично организоване снага за заштиту од поплава 60% од потребног. Постоји организација субјеката за реаговање у случају поплава (70%). Има опрема и средстава за заштиту од поплава (60 %) од потребног. Планирана финансијска средства за набавку опреме и средстава (60%) Спроводе се превентивно техничких мера заштите од поплава	снаге за заштиту од поплава 80% од потребног. Постоји организација субјеката за реаговање у случају поплава (80%). Има опреме и средстава за заштиту од поплава (70 %) од потребног. Планирана финансијска средства за набавку опреме и средстава (60%) Спроводе се превентивно техничких мера заштите од поплава
3.	Карактер и густина насељености и величина животињског фонда, количина културних и материјалних добара	Урбано насеље са густином насељености од 1000 до 2000 становника по квадратном километру. Неурбано насеље са густином насељености од 300 до 500 становника по квадратном километру (стара градња објеката). Израђеност школе, вртића здравствених установа, музеја и хемијске индустрије у плавном простору. Израђеност електроенергетских	Урбано насеље са густином насељености од 500 до 1000 становника по квадратном километру. Неурбано насеље са густином насељености од 200 до 300 становника по квадратном километру. Израђеност хемијске индустрије у плавном простору. Израђеност електроенергетских постројења Израђеност	Неурбано насеље са густином насељености од 200 до 300 становника по квадратном километру. Израђеност хемијске индустрије у плавном простору. Израђеност електроенергетских постројења. Израђеност инфраструктуре (струја, саобраћај) Постојање, обрадивих	Неурбано насеље са густином насељености од до 200 становника по квадратном километру. Израђеност инфраструктуре (саобраћај и др.) Постојање, обрадивих пољопривредних површина, кориштених за производњу усева на 30% плавног простора.	Израђеност инфраструктуре (саобраћајна) Постојање, обрадивих пољопривредних површина, кориштених за производњу усева на 30% плавног простора.

		постројења. Изграђеност инфраструктуре (вода, струја, саобраћај и др.) Постојање националних паркова, обрадивих пољопривредних површина, коришћених за производњу прехранбених производа са 70% површине поља. Изграђеност фарми за узгој животињског фонда капацитета 5000 до 10000 јединки. Постојање природних резервата дивљег животињског фонда.	инфраструктуре (вода, струја, саобраћај и др.) Постојање националних паркова, обрадивих пољопривредних површина, коришћених за производњу прехранбених производа са 50% површине поља. Изграђеност фарми за узгој животињског фонда капацитета 3000 до 5000 јединки. Постојање природних резервата дивљег животињског фонда.	пољопривредних површина, коришћених за производњу прехранбених производа са 30% површине поља... Изграђеност фарми за узгој животињског фонда капацитета 1000 до 3000 јединки.	производњу усева. Изграђеност фарми за узгој животињског фонда капацитета 500 до 1000 јединки.	
4.	Могућност генерисања других опасности	Истовремено уз поплаву настајање опасности од: олујних ветрова, града, техничко технолошки удеси на постројењима са опасним материјама и транспорту уз присуство пожара, епидемија и епизоотија (заразних болести за људе и животиње), биљних заразних болести. Настајање клизишта и рушење стамбених објеката.	Истовремено уз поплаву настајање опасности од: олујних ветрова, техничко технолошки удеси на постројењима са опасним материјама и транспорту, епидемија и епизоотија (заразних болести за људе и животиње), биљних заразних болести. Настајање клизишта и рушење стамбених објеката	Истовремено уз поплаву настајање опасности, хемијског удеса на мањим постројењима са опасним материјама уз присуство пожара, епидемија и епизоотија мањег обима(заразних болести за људе и животиње), биљних заразних болести.	Истовремено уз поплаву настајање опасности, хемијског удеса на мањим постројењима са опасним материјама,	Истовремено уз поплаву настајање опасности, појединачних обољења од заразних болести.

Прилог Ђ

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од олујних ветрова

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних од олујни ветрова према захтевима ове методологије.

Табела Ђ.1 — Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од олујних ветрова

Р.бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална 5	Велика 4	Средња 3	Мала 2	Минимална 1
1	Карактеристике подручја	Веома густо насељена урбана подручја, велике пољопривредне области, историјски и други споменици културе, двореди, индивидуално дрвеће и дрвеће у парковима, национални паркови (шуме и шумско растиње, дрвеће и животињски свет), енергетски системи	Густо насељена урбана области са ниском и високом грађом, пољопривредне области средње величине, историјски и други споменици културе, кровови и зграде у градовима и другим насељеним местима, национални паркови (шуме и шумско растиње, дрвеће и животињски свет), двореди, индивидуално дрвеће и дрвеће у парковима, енергетски системи	Насељена подручја ниске градње, мање пољопривредне области, историјски и други споменици културе, национални паркови (шуме и шумско растиње, дрвеће и животињски свет), двореди, индивидуално дрвеће и дрвеће у парковима. Појединачни далеководи, системи ветрогенератора, торњеви	Ретко насељена подручја, индивидуалне пољопривредне парцеле, шуме (дрвеће и животињски свет), двореди, индивидуално дрвеће и дрвеће у парковима, трошни и стари потпорни зидови. Појединачни електростубови	Ненасељена подручја, без пољопривредног земљишта, затворене котлине
2	Интензитет олујних ветрова, правац и смер струјања	Веће или једнако од 29 m/s (11 Бф) Тешка разарајућа дејства, рушење кровова на зградама са и уништавајућим дејством Правац и смер	Веће или једнако од 24 m/s (10 Бф) Тешка разарајућа дејства, рушење кровова на зградама. Могућа су и уништавајућа дејства Најчешће SE-SSE	Веће или једнако од 21 m/s (9 Бф) Обара и ломе дрвеће, обара слабе димњаке, наноси знатне штете зградама. Могућа су и тешка разарајућа дејства	Веће или једнако од 17 m/s (8 Бф) Ломе веће и јаче гране, наноси штету крововима. Могуће је да се оборе или полосе стабла, да обара слабије	Веће или једнако од 14 m/s (7 Бф) Повија цела јача стабла, ломе гране, осетно задржава човека који корача у правцу ветра, ломе веће и јаче гране, наноси штету

		струјања Najчешће SE-SSE (Цело кошавско подручје). Могући су и други правци ветра нарочито у хладним периодима године.	(Обухваћено неколико станица кошавског подручја), NW на више станица. Могући су и други правци ветра тавајућа дејства.	Najчешће SE-SSE (Обухваћено неколико станица кошавског подручја) Могући су и други правци ветра	димњаке и да нанесе знатне штете на зградама. Било који правац када се јави на неколико станица.	крововима. Било који правац појединачног случаја.
3	Густина инфраструктурних и привредних објеката на подручју	Веома густа мрежа инфраструктурних и привредних објеката, фабрички и други димњаци, индустријска постројења, радио и ТВ торњеви, торњеви за водоснабдевање, грађевински кранови и друге дизалице, електродистрибутивна постројења и опрема, повредни објекти (школе, вртићи, болнице), монтажни објекти, саобраћајна инфраструктура а нарочито мостови и вијадукти, ваздушне и водене луке, жичаре, магистрални далеководи, копнени, ваздушни и речни саобраћај.	Фабрички и други димњаци, кровови на индустријским и другим постројењима, радио и ТВ торњеви, торњеви за водоснабдевање, грађевински кранови и друге дизалице, електродистрибутивна постројења и опрема, саобраћајна инфраструктура а нарочито мостови и вијадукти, превоји	Фабрички и други димњаци, радио и ТВ торњеви, Торњеви за водоснабдевање, грађевински кранови и друге дизалице, електродистрибутивна постројења и опрема, саобраћајна инфраструктура а нарочито мостови и вијадукти.	Фабрички и други димњаци, грађевински кранови и друге дизалице, електродистрибутивна постројења и опрема, индивидуалне пољопривредне парцеле, изоловани привредни објекти.	Нема инфраструктурних и привредних објеката
4	Могућност генерисања других опасности	Истовремено уз олујне ветрове, настајање опасности од: поплава града, пожара, техничко-технолошког удеса на постројењима са опасним материјама, транспорту уз присуство пожара.	Истовремено уз олујне ветрове, настајање опасности од: поплава града, техничко-технолошког удеса на постројењима са опасним материјама, транспорту уз присуство пожара,	Истовремено уз олујне ветрове, настајање опасности од: поплава града, техничко-технолошког удеса на постројењима са опасним материјама, уз присуство пожара.	Истовремено уз олујне ветрове, настајање опасности од: поплава мањег обима и слабијег интензитета града,	Истовремено уз олујне ветрове, настајање опасности од: поплава мањег обима и уско локалног карактера.

Прилог Е

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од града

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од града према захтевима ове методологије.

Табела Е.1 — Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од града

Р.бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална 5	Велика 4	Средња 3	Мала 2	Минимална 1
1.	Карактеристике појаве града	Јак град се појављује више од 10 пута годишње на 50% територије, у периодима када су пољопривредне културе најосетљивије и проузрокује тоталну штету	Јак град се појављује 8-10 пута годишње, на 30-50% територије, или се појављује град умерене кинетичке енергије који изазива штете на 50-75% усева и имовине	Јак град који проузрокује штету на 30-50% укупне имовине и усева, појављује се 5-8 пута годишње, на 20-30% територије	Град се појављује 3-5 пута годишње на мање од 20 % територије и углавном не проузрокује оштећења на пољопривредним културама и материјалним добрима	Град се појављује мање од три пута годишње као појава, без оштећења на пољопривредним културама и материјалним добрима
2.	Карактеристике градом оштећених површина	Велике површине са изузетно великим процентом оштећења од града већим од 70%	Велике површине са великим процентом оштећења од града већим од 50-70%	Велике површине са оштећењем од града до 50%	Градом су оштећене мале површине са процентом оштећења мањим од 30-50%	Градом су оштећене мале површине са процентом оштећења мањим од 20%
3.	Правци наилазак градоопасних облачних ћелија	Подручје се налази на правцу најчешћих наилазака јаких градоносних непогода	Подручје се налази на правцу честих наилазака јаких градоносних непогода	Подручје се налази на правцу наилазака јаких градоносних непогода	Подручје се налази на правцу веома ретких наилазака градоносних непогода	Подручје се не налази на правцу наилазака градоносних непогод
4.	Карактеристике критичних површина и објеката	На целом подручју су заступљене културе и објекти који су изузетно осетљиви на појаву града	На подручју су већином заступљени и културе и објекти који су веома осетљиви на појаву града	На делу подручја су заступљене културе и објекти који су веома осетљиви на појаву града	На подручју су заступљене културе и објекти који су мало осетљиви на појаву града	На подручју нису заступљени културе и објекти који су осетљиви на појаву града

5.	Осетљивост пољопривредних култура на појаву града, посебно у одређеним фено-фазама	Пољопривредне културе су изузетно осетљиве на појаву града	Пољопривредне културе су веома осетљиве на појаву града	Пољопривредне културе су осетљиве на појаву града	Пољопривредне културе су мало осетљиве на појаву града	Пољопривредне културе нису осетљиве на појаву града у одређеном периоду фено-фаза
6.	Постојање активне заштите од града	Уопште не постоји активна заштита од града и не планира се	Одбрана од града постоји на делу територије (до 30 %), али са великим проблемима у функционисању. Није оптимално пројектована	Одбрана постоји на већем делу територије (око 50-70%), али постоје одређени проблеми у функционисању Оптимално пројектована	Постоји одбрана на целокупној територији, са мањим проблемима у функционисању. Оптимално пројектована.	Постоји одбрана од града, оптимално пројектована на целокупној територији у пуној функционалности, територије са најосетљивијим културама мрежама заштићене
7.	Мogućност генерисања других опасности	Истовремено уз град настајање опасности од: олујних ветрова, поплава, пожара, техничко-технолошког удеса на постројењима са опасним материјама, транспорта уз присуство пожара	Истовремено уз град настајање опасности од: олујних ветрова, поплава, техничко-технолошког удеса на постројењима са опасним материјама, транспорта уз присуство пожара	Истовремено уз град настајање опасности од: олујних ветрова, поплава мањег обима, техничко-технолошког удеса на постројењима са опасним материјама	Истовремено уз град настајање опасности од: олујних ветрова, поплава мањег обима, техничко-технолошког удеса на постројењима са опасним материјама	Истовремено уз град настајање опасности од: олујних ветрова, поплава мањег обим

Прилог Ж

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од снежних мећава, наноса и поледица

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од снежних мећава, наноса и поледица према захтевима ове методологије.

Табела Ж.1 — Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од од снежних мећава, наноса и поледица

Р.бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална	Велика	Средња	Мала	Минимална
		5	4	3	2	1
1.	Подручја на којима се појављује опасности	Милионски градови (становништво и објекти), национални паркови (шуме, шумско растиње, дрвеће и животињски свет), дрвореди, културни и историјски споменици, веома густа мрежа инфраструктурних и привредних објеката, саобраћајна инфраструктура (веома густа мрежа саобраћајница, нарочито мостови и вијадукти), копнени, ваздушни и речни саобраћај, ваздушне и речне луке, индустријска и грађевинска постројења и опреме (далеководи, грађевински кранови, дизалице и сл.), радио и ТВ торњеви, повредиви објекти (школе, вртићи, болнице), монтажни објекти	Велики и средњи градови (становништво и објекти), национални паркови (шуме, шумско растиње, дрвеће и животињски свет), дрвореди, културни и историјски споменици, густа мрежа инфраструктурних и привредних објеката, саобраћајна инфраструктура (густа мрежа саобраћајница, нарочито мостови и вијадукти), копнени, ваздушни и речни саобраћај, ваздушне и речне луке, индустријска и грађевинска постројења и опреме (далеководи, грађевински кранови, дизалице и сл.), радио и ТВ торњеви, повредиви објекти (школе, вртићи, болнице), монтажни објекти	Мали градови и села, индустријска и грађевинска постројења и опреме (далеководи, грађевински кранови и дизалице и сл.), саобраћајна инфраструктура (мостови, вијадукти, коловози ...), копнени, ваздушни и речни саобраћај, повредиви објекти (школе, вртићи, болнице), монтажни објекти, национални паркови (шуме, шумско растиње и дрвеће), дрвореди, културни и историјски споменици	Усамљене куће, мали број индустријских и грађевинских постројења и опреме (далеководи, грађевински кранови и дизалице и сл.), слабо развијена саобраћајна инфраструктура (мостови, вијадукти, коловози ...), ретки копнени, ваздушни и речни саобраћај, мали број повредивих објеката (школе, вртићи, болнице), мали број монтажних објеката, национални паркови (шуме, шумско растиње и дрвеће), дрвореди, културни и историјски споменици	Нема насељених места, индустријских и грађевинских постројења и опреме, неразвијена саобраћајна инфраструктура, копнени, ваздушни и речни саобраћај слабог интензитета

2.	Време појављивања и време трајања опасности	Снежна мећава, наноси: децембар-фебруар, поледица: новембар-март време трајања дуже од 3 дана	Снежна мећава, наноси: децембар-фебруар, поледица: новембар-март време трајања 1 до 3 дана	Снежна мећава, наноси: децембар-фебруар, поледица: новембар-март време трајања неколико сати до 1 дана	Снежна мећава, наноси: децембар-фебруар, поледица: новембар-март време трајања неколико сати	Снежна мећава, наноси: децембар-фебруар, поледица: новембар-март време трајања мање од сат времена
3.	Активности угрожене појавом опасности	Прекид рада електропривредног система, прекид снабдевања становништва основним животним намирницама, онемогућено кретање становништва и обављања свакодневних послова, онемогућено функционисање хитних служби, онемогућено обављање колпног, речног и ваздушног саобраћаја	Прекид рада или отежан рад електропривредног система, прекид или отежано снабдевање становништва основним животним намирницама, онемогућено или отежано кретање становништва и обављања свакодневних послова, онемогућено или отежано функционисање хитних служби, онемогућено или отежано обављање колпног, речног и ваздушног саобраћаја	Отежан рад електропривредног система, отежано снабдевање становништва основним животним намирницама, отежано кретање становништва и обављања свакодневних послова, отежано функционисање хитних служби, отежано обављање колпног, речног и ваздушног саобраћаја	Мање отежан рад електропривредног система, мање отежано снабдевање становништва основним животним намирницама, мање отежано кретање становништва и обављања свакодневних послова, мање отежано функционисање хитних служби, мање отежано обављање колпног, речног и ваздушног саобраћаја	Могућ је краткотрајни отежан рад електропривредног система, могуће краткотрајно отежано обављање колпног, речног и ваздушног саобраћаја
4.	Могућност генерисања других опасности	Истовремено уз снежне мећавае, наносе и поледицу настајање опасности од, техничко-технолошког удеса на постројењима са опасним материјама, транспорту уз присуство пожара, епидемије и епизоотије (заразне болести за људе и животиње),	Истовремено уз снежне мећавае, наносе и поледицу настајање опасности од, техничко-технолошког удеса на постројењима са опасним материјама, транспорту, епидемије и епизоотије (заразне болести за људе и животиње)	Истовремено уз снежне мећавае, наносе и поледицу настајање опасности од, техничко-технолошког удеса у транспорту опасних материја уз присуство пожара, епидемије мањег обима	Истовремено уз снежне мећавае, наносе и поледицу настајање опасности од, техничко-технолошког удеса у транспорту опасних материја	Истовремено уз снежне мећавае, наносе и поледицу настајање опасности од, удеса у транспорту

Прилог 3

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од суша

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од суша према захтевима ове методологије.

Табела 3.1 — Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од суша

Р.бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална	Велика	Средња	Мала	Минимална
		5	4	3	2	1
1.	Класификација јачине суше помоћу СПИ* и могући утицаји	СПИ ≤ -2.326 Могући утицаји: изузетно велике штете у пољопривреди; веома висок ризик од пожара, озбиљни проблеми у водоснабдевању.	СПИ ≤ -1.645 велике штете у пољопривреди; висок ризик од пожара, велики проблеми у водоснабдевању.	СПИ ≤ -1.282 могуће штете у пољопривреди, умерен ризик од пожара, мањи проблеми у водоснабдевању.	СПИ ≤ -0.935 могуће су неке штете у пољопривреди, мањи ризик од пожара, понегде се може појавити мањак воде.	СПИ ≤ -0.524 Појава краткотрајних сушних периода који успоравају сетву и раст усева; нема утицаја мерљивих економских и еколошких утицаја.
2.	Време појаве и трајања опасности	Дуже од три месеца у вегетационој сезони, односно до два месеца уз појаву дужих таласа високих температура ваздуха (дуже од 10 дана)	Два до три месеца у вегетационој сезони, односно један до два месеца уз појаву крајних таласа високих температура ваздуха (5 до 10 дана)	Један до два месеца у вегетационој сезони; уз појаву високих температура ваздуха (до 5 дана)	месец дана ван критичног периода у развоју усева	Неколико недеља до месец дана

3.	Површина карактеристике угроженог подручја	Погођено цело подручје обухваћено планом заштите (100%); Смањење приноса у пољопривреди изнад 50%; У урбаним срединама рестрикције у потрошњи воде и/или електричне енергије; смањење водостаја и нивоа воде у акумулацијама; угрожен биљни и животињски свет.	Захваћено подручје: 75-100% ; Смањење приноса у пољопривреди од 25% до 50%; У урбаним срединама проблеми водоснабдевању; Штетни утицају на сточарство и биолошку разноврсност	Захваћено подручје: 25-75%; Смањење приноса у пољопривреди од 10% до 25%;	Захваћено подручје: 10-25%; Смањење приноса у пољопривреди мање од 10%	Захваћено подручје: < 10%; Смањење приноса у пољопривреди минимално; нема утицаја на животну средину
4.	Могућности наводњавања (расположивост воде за наводњавање)	Пристапачно <25% расположиве воде; екстремно смањење приноса због недостатка воде за наводњавање	Пристапачно од 25% до 50% расположиве воде; велико смањење приноса због недостатка воде за наводњавање	Пристапачно од 50% до 70% расположиве воде; значајно смањење приноса због недостатка воде за наводњавање	Пристапачно од 70% до 90% расположиве воде; мање смањење приноса због недостатка воде за наводњавање	Пристапачно >90% расположиве воде; нема утицаја на приносе
5.	Могућност генерисања других опасности	Истовремено уз суше настајање опасности од: шумских и других пожара, хемијског удеса на постројењима са опасним материјама уз присуство пожара, транспорту, епидемија и епизоотија (заразних болести за људе и животиње), биљних заразних болести.	Истовремено уз суше настајање опасности од: шумских и других пожара, хемијског удеса на постројењима са опасним материјама уз присуство пожара, епидемија и епизоотија (заразних болести за људе и животиње), биљних заразних болести.	Истовремено уз суше настајање опасности од: шумских и других пожара, хемијског удеса на постројењима са опасним материјама, епидемија и епизоотија мањег обима (заразних болести за људе и животиње), биљних заразних болести.	Истовремено уз суше настајање опасности од: мањих шумских и других пожара,	Истовремено уз суше настајање опасности од: мањих других пожара

Прилог И

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од епидемија

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од епидемија према захтевима ове методологије.

Табела И.1 — Критеријуми за идентификацију потенцијалних од епидемија

Р.бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална	Велика	Средња	Мала	Минимална
		5	4	3	2	1
1.	Угроженост подручја епидемијама насталим без повезаности са другим појавама	Појава изразито опасне заразне болести која раније није била присутна на подручју или појава нове и непознате заразне болести на подручју где нема дефинисаног епидемиолошког надзора. Поремећај централног водоснабдевања без могућности обезбеђења здравствено исправне воде за пиће. Масовно конзумирање намирнице која није под контролом. Обухват имунизацијом против одређене заразне болести испод 80% и уз то потпуно недефинисан систем епидемиолошког надзора, сезона	Постојање природних жаришта изразито опасних заразних болести. Присуство клицаноша заразних болести повезаних са великим епидемијским потенцијалом. Прекид централног водоснабдевања без могућности обезбеђења здравствено исправне воде за пиће. Масовно конзумирање намирнице која није под контролом. Обухват имунизацијом против одређене заразне болести испод 90% и уз то недовољно дефинисан систем епидемиолошког надзора, сезона	Сезона. Густ смештај. Поремећај централног водоснабдевања. Масовно конзумирање намирнице која није под контролом. Пад санитарно хигијенског стања објеката и колектива. Недовољно дефинисан епидемиолошки надзор. Обухват на делу подручја испод 90% са агломерацијом осетљиве популације. Могућност настанка случаја заразне болести.	Пропуст у редовној контроли система централног водоснабдевања, могућност снабдевања здравствено исправном водом за пиће. Пропуст у редовној контроли микробиолошке исправности намирница у складу са законом. Добро санитарно-хигијенско стање објеката и колектива. Обухват имунизацијом изнад 95% у општој популацији и деловима популације. Могућност контроле насталог случаја. Дефинисан надзор над опасним заразним болестима. Дефинисан систем раног упозоравања и реаговања али са слабом реакцијом	Редовна контрола система централног водоснабдевања. Редовна контрола микробиолошке исправности намирница у складу са законом. Добро санитарно-хигијенско стање објеката и колектива. Обухват имунизацијом изнад 95% у општој популацији и деловима популације. Могућност контроле насталог случаја. Дефинисан надзор над опасним и другим заразним болестима. Успостављен систем раног упозоравања и реаговања.

2.	Типови епидемија	калџично-респираторне	јесен-зима, велика густина смештаја, више од 30% вулнерабилне популације (старија популација, труднице, хронични болесници и др), појава обољења са кратком инкубацијом, високом инциденцијом и леталитетом за коју нема могућност и имуно и хемиопротекторне немогућност дефинисаног епидемиолошког надзора Недефинисан систем раног упозоравања и реаговања	јесен-зима, средња до велика густина смештаја, 25-30% вулнерабилне популације, појава обољења са високом инциденцијом и са ниским леталитетом или са ниском инциденцијом и високим леталитетом недовољно дефинисан епидемиолошки надзор, Недефинисан систем раног упозоравања и реаговања	јесен-зима, средња до велика густина смештаја, 20-25% вулнерабилне популације, појава обољења високом инциденцијом и са ниским леталитетом недовољно дефинисан епидемиолошки надзор дефинисан систем раног упозоравања и реаговања	пролеће, појава обољења са високом инциденцијом Дефинисан надзор над опасним заразним болестима. дефинисан систем раног упозоравања и реаговања са ниским леталитетом	Лето Успостављен систем раног упозоравања и реаговања.
----	------------------	-----------------------	---	---	--	---	---

		хидричне	Биотеротички акт у виду диверзије применом чисте културе микроорганизама или њихових токсина. Прекид централног водоснабдевања без могућности обезбеђења здравствено исправне воде за пиће. немогућност дефинисаног епидемиолошког надзора Недефинисан систем раног упозоравања и реаговања	Прекид централног водоснабдевања без могућности обезбеђења здравствено исправне воде за пиће. недовољно дефинисан епидемиолошки надзор, Недефинисан систем раног упозоравања и реаговања	Поремећај централног водоснабдевања уз обезбеђење здравствено исправне воде за пиће. недовољно дефинисан епидемиолошки надзор дефинисан систем раног упозоравања и реаговања	Пропуст у редовној контроли система централног водоснабдевања, могућност снабдевања здравствено исправном водом за пиће и правремено информисање сатновништва Дефинисан надзор над опасним заразним болестима. дефинисан систем раног упозоравања и реаговања	Редован контрола система централног водоснабдевања. Успостављен систем раног упозоравања и реаговања.
--	--	----------	---	--	--	---	---

		алиментарне	Масовно конзумирање намирнице која није под контролом без могућности правременог информисања становништва немогућност дефинисаног епидемиолошког надзора. Недефинисан систем раног упозоравања и реаговања.	Масовно конзумирање намирнице која није под контролом микробиолошки и хемијски контролисана без правременог информисања становништва недовољно дефинисан епидемиолошки надзор, Недефинисан систем раног упозоравања и реаговања	Масовно конзумирање намирнице која није под контролом микробиолошки и хемијски контролисана и правремено информисање становништва. недовољно дефинисан епидемиолошки надзор дефинисан систем раног упозоравања и реаговања	Пропуст у редовној контроли микробиолошке исправности намирница у складу са законом и правремено информисање становништва. Дефинисан надзор над опасним заразним болестима. дефинисан систем раног упозоравања и реаговања	Редовна контрола микробиолошке исправности намирница у складу са законом. Успостављен систем раног упозоравања и реаговања.
--	--	-------------	---	---	--	--	---

		контактне	Немогућност спровођења против епидемијских мера код болести са кратком инкубацијом и великим бројем резервоара Немогућност спровођења против епидемијских мера код хидричних и алиментарних епидемија Густ смештај становништва у осетљивој популацији	Немогућност спровођења против епидемијских мера код болести са дужом инкубацијом и великим бројем резервоара Недефинисан систем раног упозоравања и реаговања	Пад санитарно хигијенског стања објеката и колектива. Постојање мањег броја резервоара опасних заразних болести са дужом инкубацијом Недовољно дефинисан епидемиолошки надзор дефинисан систем раног упозоравања и реаговања	Појединачни случајеви регистрованих клицоноша заразних болести које се редовно контролишу Добро санитарно-хигијенско стање објеката и колектива Дефинисан надзор над опасним заразним болестима, дефинисан систем раног упозоравања и реаговања	Непостојање клицоноша заразних болести. Добро санитарно-хигијенско стање објеката и колектива. Дефинисан надзор над опасним заразним болестима. Успостављен систем раног упозоравања и реаговања.
3.	Санитарно хигијенско стање објеката и инфраструктурних инсталација		Делоније ван санитарних стандарда, Локално снабдевање водом за пиће из ризичних извора без контроле квалитета, организованог сакупљања и одвођења отпадних вода и чврстог отпада, лоше грађевинско техничко стање постојећих објеката и инфраструктурних инсталација	Постојање индивидуалних водних објеката или снабдевање водом за пиће из локалног извора снабдевање водом за пиће без контроле квалитета, организованог сакупљања и одвођења отпадних вода и чврстог отпада, лоше грађевинско техничко стање постојећих објеката и инфраструктурних инсталација	Постојање индивидуалних водних објеката или снабдевање водом за пиће или локално снабдевање водом за пиће уз појединачни пропуст у контроли квалитета, организованог сакупљања и одвођења отпадних вода и чврстог отпада,	Квалитетан надзор над санитарно-хигијенским стањем објеката. Редовна контрола водоснабдевања из свих извора. Редовна контрола инфраструктурних инсталација и правовремено отклањање насталих недостатака.	Самоконтрола над објектима поред редовне инспекцијске контроле уз правовремено отклањање насталих недостатака.
4.	Здравствени и други капацитети у функцији збрињавања, смештаја, транспорта и друго		Капацитети задовољавају до 50% потреба у погледу покривености одговарајућим кадровима, смештаја и транспорта. Није обезбеђена лична заштитна опрема, лекови и друга потребна медицинска средства	Капацитети задовољавају од 50-80% покривености кадровима, смештаја и транспорта Лична заштитна опрема, лекови и друга потребна медицинска средства до 3 дана	Капацитети задовољавају 80-90% покривености кадровима, смештаја и транспорта Лична заштитна опрема, лекови и друга медицинска средства до 7 дана	Капацитети задовољавају 100% покривености кадровима, смештаја и транспорта Лична заштитна опрема, лекови и друга медицинска средства до 30 дана	Капацитети задовољавају 100% покривености кадровима, смештаја и транспорта Лична заштитна опрема, лекови и друга медицинска средства до 60 дана
5.	Могућност генерисања других опасности		Истовремено уз епидемију настајање опасности од: земљотреса, елизоотије, техничко технолошке несреће са опасним материјама, суше, и поплаве већих размера	Истовремено уз епидемију настајање опасности од: емљотреса, елизоотије, техничко технолошке несреће у постројењима са опасним материјама, суше, поплаве.	Истовремено уз епидемију настајање опасности од: елизоотије, суше, поплаве	Истовремено уз епидемију настајање опасности од: елизоотије поплаве мањег обима	Истовремено уз епидемију настајање опасности од: поплаве мањег обима

Прилог Ј

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од епизоотија

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од епизоотија према захтевима ове методологије.

Табела Ј.1 — Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од епизоотија

Р. бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална	Велика	Средња	Мала	Минимална
		5	4	3	2	1
1.	Параметри и карактер опасности	Појава експлозивних заразних болести са листе нарочито опасних заразних болести ОИЕ које представљају ензоотске или егзотичне заразне болести, захтева појачане мере дезинфекције, дератизације, детоксикације и дезодорације	Појава заразне болести са листе нарочито опасних заразних болести ОИЕ које представљају егзотичне болести за Републику Србију, које се преносе директним и индиректним контактом, храном и векторима, захтева појачане мере дезинфекције, дератизације, детоксикације и дезодорације	Појава заразне болести са листе нарочито опасних заразних болести ОИЕ које представљају ензоотске заразне болести које се преносе директним и индиректним контактом, храном, векторима, захтева мере дезинфекције, дератизације, детоксикације и дезодорације	Појава заразне болести са листе нарочито опасних заразних болести ОИЕ које се преносе директним контактом, храном, захтева мере дезинфекције, дератизације, детоксикације и дезодорације	Појава заразне болести која није на листи нарочито опасних заразних болести ОИЕ, чије сузбијање није законски регулисано, захтева мере дезинфекције, дератизације, детоксикације и дезодорације

2.	Површина и карактеристике угроженог подручја	Површине са великим бројем комуникација, без природних и вештачких баријера за ширење заразних болести, велики број вектора и пријемчивих животиња, угрожава више животињских врста и људе, угрожава територију целе државе, захтева формирање зараженог и угроженог подручја	Постојање вештачких баријера за ширење заразних болести, контагиозне заразне болести, велики број вектора, угрожава више животињских врста и људе, захвата више епизоотиолошких подручја, захтева формирање зараженог и угроженог подручја	Постојање природних баријера за ширење заразних болести, контагиозне заразне болести, мали број вектора, угрожава више животињских врста и људе, захвата једно епизоотиолошко подручје, захтева формирање зараженог и угроженог подручја	Постојање природних или вештачких баријера за ширење заразних болести, контагиозне заразне болести, угрожава више животињских врста и људе, захвата једну епизоотиолошку јединицу, захтева формирање зараженог али не захтева формирање угроженог подручја	Постојање природних и вештачких баријера за ширење заразних болести, контагиозне заразне болести, угрожава једну животињску врсту, захвата једну епизоотиолошку јединицу, не захтева формирање зараженог и угроженог подручја
3.	Густина животињског фонда	Пренасељено подручје различитим врстама животиња које су угрожене од исте нарочито опасне заразне болести	Пренасељено подручје врстом животиње која је угрожена од нарочито опасне заразне болести	Умерено насељено подручје врстом животиње која је угрожена од нарочито опасне заразне болести	Слабо насељено подручје врстом животиње која је угрожена од нарочито опасне заразне болести	Ретко насељено подручје врстом животиње која је угрожена од нарочито опасне заразне болести

4.	Израђеност система заштите од епизоотија	Не постоји план заштите од епизоотија. Не постоје природне и вештачке баријере за ширење заразних болести, контагиозне заразне болести, велики број вектора, угрожено више животињских врста и људи, захвата више епизоотиолошких подручја, захтева формирање зараженог и угроженог подручја. Не поседују сопствене капацитете за склањање и збрињавање болесних људи и животиња. Не могу се ослонити на помоћ здравствено санитарних служби због велике удаљености од истих. Не постоји могућност изградње сопствених капацитета. Не планира се било каква заштита од епизоотија. Не постоји план збрињавања угрожених од епизоотија и не посвећује се пажња осposобљености. Не постоје уређаји, опрема и средства за заштиту од епизоотија у складу са законом или је постојећа потпуно неисправна и неупотребљива. Не постоји програм основне обуке запослених из области заштите од епизоотија. Не постоје евиденције о обучености запослених за заштиту од епизоотија. Не постоји сагласност надлежне службе и не може се добити. Не постоји доказ	Не постоји план заштите од епизоотија. Не постоје природне и вештачке баријере за ширење заразних болести, контагиозне заразне болести, велики број вектора, угрожено више животињских врста и људи, захвата више епизоотиолошких подручја, захтева формирање зараженог и угроженог подручја. Поседују 30 % сопствених капацитета за склањање и збрињавање болесних људи и животиња. Не могу се ослонити на помоћ здравствено санитарних служби због велике удаљености од истих. Не постоји могућност изградње сопствених капацитета. Планира се делимична заштита од епизоотија. Не постоји план збрињавања угрожених од епизоотија и не посвећује се пажња осposобљености. Не постоје уређаји, опрема и средства за заштиту од епизоотија у складу са законом или је постојећа потпуно неисправна и неупотребљива. Не постоји програм основне обуке запослених из области заштите од епизоотија. Не постоје евиденције о обучености запослених за заштиту од епизоотија. Не постоји сагласност надлежне	Не постоји план заштите од епизоотија. Постоје природне баријере за ширење заразних болести, контагиозне заразне болести, мали број вектора, угрожено више животињских врста и људи, захвата једно епизоотиолошко подручје, захтева формирање зараженог и угроженог подручја. Поседују 50 % сопствених капацитета за склањање и збрињавање болесних људи и животиња. Не могу се ослонити на помоћ здравствено санитарних служби због велике удаљености од истих. Не постоји могућност изградње сопствених капацитета. Планира се делимична заштита од епизоотија. Постоји план збрињавања угрожених од епизоотија али се не посвећује се пажња осposобљености. Постоје уређаји, опрема и средства	Не постоји план заштите од епизоотија. Постоје природне или вештачке баријере за ширење заразних болести, контагиозне заразне болести, угрожава мање животињских врста и људи, захвата једну епизоотиолошку јединицу, захтева формирање зараженог али не захтева формирање угроженог подручја. Поседују 70 % сопствених капацитета за склањање и збрињавање болесних људи и животиња. Не могу се ослонити на помоћ здравствено санитарних служби због велике удаљености од истих. Не постоји могућност изградње сопствених капацитета. Планира се делимична заштита од епизоотија. Постоји план збрињавања угрожених од епизоотија али се не посвећује се пажња осposобљености. Постоје уређаји, опрема и средства за заштиту од епизоотија у складу са законом али је постојећа 50 % неисправна и неупотребљива. Не постоји програм основне обуке запослених из области заштите од епизоотија. Не постоје евиденције о обучености запослених за заштиту од епизоотија. Не постоји сагласност надлежне службе али се може се добити. Постоји доказ о извршеном надзору надлежне инспекције.	Постоји план заштите од епизоотија. Постоје природне и вештачке баријере за ширење заразних болести, контагиозне заразне болести, нису угрожене животињске врсте и људи, не захвата епизоотиолошка подручја, не захтева формирање зараженог и угроженог подручја. Поседују сопствене капацитете за склањање и збрињавање болесних људи и животиња. Могу се ослонити на помоћ здравствено санитарних служби због мале удаљености од истих. Постоје сопствени капацитети. Постоји план збрињавања угрожених од епизоотија и посвећује се пажња осposобљености. Постоје уређаји, опрема и средства за заштиту од епизоотија у
----	--	---	---	---	---	--

		о извршеном надзору надлежне инспекције.	службе и не може се добити. Не постоји доказ о извршеном надзору надлежне инспекције.	за заштиту од епизоотија у складу са законом али је постојећа 50 % неисправна и неупотребљива. Не постоји програм основне обуке запослених из области заштите од епизоотија. Не постоје евиденције о обучености запослених за заштиту од епизоотија. Не постоји сагласност надлежне службе и не може се добити. Не постоји доказ о извршеном надзору надлежне инспекције.		складу са законом и постојећа је потпуно исправна и употребљива. Постоји програм основне обуке запослених из области заштите од епизоотија. Постоје евиденције о обучености запослених за заштиту од епизоотија. Постоји сагласност надлежне службе. Постоји доказ о извршеном надзору надлежне инспекције.
5.	Могућност генерисања других опасности	Истовремено уз епизоотију м настајање опасности од: земљотреса, техничко технолошке несреће у постројењима са опасним материјама уз пожар, суше, поплаве већих размера, епидемије.	Истовремено уз епизоотију настајање опасности од: земљотреса, техничко технолошке несреће у постројењима са опасним материјама уз пожар, поплаве већих размера, епидемије.	Истовремено уз епизоотију настајање опасности од: техничко технолошке несреће у постројењима са опасним материјама, поплаве, епидемије.	Истовремено уз епизоотију настајање опасности од: поплаве,	Истовремено уз епизоотију настајање опасности од: поплаве мањег обима

Прилог К

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од пожара и експлозија

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од пожара и експлозија према захтевима ове методологије.

Табела К.1 — Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од пожара и експлозија

Р.бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална 5	Велика 4	Средња 3	Мала 2	Минимална 1
1.	Узрок и карактеристике настанка пожара и експлозија	Објекти (ван употребе) за производњу и складиштење опасних материја, без надзора и безбедносне заштите, у непосредној близини насеља. Објекти са старим и дотрајалим електро инсталацијама, без одговарајуће документације из области заштите од пожара. Близина војних објеката са минско експлозивним средствима. Шумски комплекси близу насељених места. Шумски пожари уз присуство високих температура и велике брзине ветра.	Објекти (ван употребе) за производњу и складиштење опасних материја, без надзора и безбедносне заштите у непосредној близини насеља. Објекти са старим и дотрајалим електро инсталацијама, без одговарајуће документације из области заштите од пожара. Близина војних објеката са минско експлозивним средствима. Шумски комплекси близу насељених места.	Објекти за производњу и складиштење опасних материја, са надзором и безбедносном заштитом. Објекти са старим и дотрајалим електро инсталацијама, са одговарајућом документацијом из области заштите од пожара. Близина војних објеката са минско експлозивним средствима.	Објекти за производњу и складиштење опасних материја, са надзором и безбедносном заштитом. Објекти са са одговарајућом документацијом из области заштите од пожара. Објекти са редовним одржавањем и контролисањем од надлежне институције.	Нови објекти (у употреби) за производњу и складиштење опасних материја, са надзором и безбедносном заштитом. У близини нема војних објеката са минско експлозивним средствима. Шумски комплекси далеко од насељених места.
2.	Израђеност система заштите од пожара и експлозија	Не постоји план заштите од пожара. Не поседују сопствене капацитете. Не могу се ослонити на помоћ ватрогасно-спасилачких јединица због велике удаљености од истих. Не постоји планска и урбанистичка	Не постоји план заштите од пожара. Не поседују сопствене капацитете. Не могу се ослонити на помоћ ватрогасно-спасилачких јединица због велике удаљености од истих. Не постоји планска и урбанистичка	Постоји план заштите од пожара. Не поседују сопствене капацитете. Могу се ослонити на помоћ ватрогасно-спасилачких јединица због велике удаљености од истих. Не постоји планска и	Постоји план заштите од пожара. Не поседују сопствене капацитете. Могу се ослонити на помоћ ватрогасно-спасилачких јединица због велике удаљености од истих.	Постоји план заштите од пожара. Поседују сопствене капацитете. Могу се ослонити на помоћ ватрогасно-спасилачких јединица због близине од истих. Постоји

		документација. Не постоје уређаји, опрема, инсталације и средства за заштиту од пожара и експлозија у складу са законом. Не постоји програм основне обуке запослених из области заштите од пожара и експлозија. Не постоје евиденције о обучености запослених за заштиту од пожара. Не постоји сагласност МУП-а и не може се добити. Не постоји доказ о извршеном надзору противпожарне инспекције.	документација. Не постоје уређаји, опрема, инсталације и средства за заштиту од пожара и експлозија у складу са законом. Не постоји програм основне обуке запослених из области заштите од пожара и експлозија. Не постоји сагласност МУП-а и не може се добити. Не постоји доказ о извршеном надзору противпожарне инспекције.	урбанистичка документација. Не постоје уређаји, опрема, инсталације и средства за заштиту од пожара и експлозија у складу са законом. Постоји програм основне обуке запослених из области заштите од пожара и експлозија. Не постоји сагласност МУП-а и не може се добити. Не постоји доказ о извршеном надзору противпожарне инспекције.	Не постоји планска и урбанистичка документација. Постоје уређаји, опрема, инсталације и средства за заштиту од пожара и експлозија у складу са законом. Постоји програм основне обуке запослених из области заштите од пожара и експлозија. Постоји сагласност МУП-а. Постоји доказ о извршеном надзору противпожарне инспекције.	планска и урбанистичка документација. Постоје уређаји, опрема, инсталације и средства за заштиту од пожара и експлозија у складу са законом. Постоји програм основне обуке запослених из области заштите од пожара и експлозија. Запослени обучени за заштиту од пожара и доди се евиденција. Постоји сагласност МУП-а. Постоји доказ о извршеном надзору противпожарне инспекције. Изграђена саобраћајна инфраструктура и пожарни путеви.
3.	Карактер и густина насељености, величина животињског фонда, близина културних и материјалних добара	Урбано насеље са густином насељености од 1000 до 2000 становника по квадратном километру. Неурбано насеље са густином насељености од 300 до 500 становника по квадратном километру (стара градња објеката). Изграђеност школе, вртића здравствених установа, музеја и хемијске индустрије. Изграђеност електроенергетских	Урбано насеље са густином насељености од 500 до 1000 становника по квадратном километру. Неурбано насеље са густином насељености од 200 до 300 становника по квадратном километру. Изграђеност хемијске индустрије у главном простору. Изграђеност електроенергетских	Неурбано насеље са густином насељености од 200 до 300 становника по квадратном километру. Изграђеност хемијске индустрије у главном простору. Изграђеност електроенергетских постројења. Изграђеност инфраструктуре (струја, саобраћај) Постојање, обрадивих	Неурбано насеље са густином насељености од до 200 становника по квадратном километру. Изграђеност инфраструктуре (саобраћај и др.) Постојање, обрадивих пољопривредних површина коришћених за производњу усева. Изграђеност фарми за узгој животињског фонда капацитета 500	Нема насеља или са минималном густином насељености по квадратном километру. Нема школа, вртића здравствених установа, музеја и хемијске индустрије. Изграђеност електроенергетских постројења. Изграђеност инфраструктуре
		постројења. Изграђеност инфраструктуре (вода, струја, саобраћај и др.) Постојање националних паркова, обрадивих пољопривредних површина коришћених за производњу прехранбених производа са 70% површине поврћа. Изграђеност фарми за узгој животињског фонда капацитета 5000 до 10000 јединки. Постојање природних резервата дивљег животињског фонда.	постројења. Изграђеност инфраструктуре (вода, струја, саобраћај и др.) Постојање националних паркова, обрадивих пољопривредних површина коришћених за производњу прехранбених производа са 50% површине поврћа. Изграђеност фарми за узгој животињског фонда капацитета 3000 до 5000 јединки. Постојање природних резервата дивљег животињског фонда.	пољопривредних површина коришћених за производњу прехранбених производа са 30% површине поврћа. Изграђеност фарми за узгој животињског фонда капацитета 1000 до 3000 јединки.	до 1000 јединки.	(вода, струја, саобраћај и др.) Нема националних паркова, обрадивих пољопривредних површина коришћених за производњу прехранбених производа са 70% површине поврћа. Нема фарми за узгој животињског фонда. Не постоје природни резервати дивљег животињског фонда.
4.	Могућност генерисања других опасности	Истовремено уз пожар и експлозију настајање опасности од; суше, техничко-технолошких удеса на постројењима са опасним материјама, транспорту уз присуство пожара,	Истовремено уз пожар и експлозију настајање опасности од; суше, техничко-технолошких удеса на постројењима са опасним материјама, уз присуство пожара.	Истовремено уз пожар и експлозију настајање опасности од; техничко-технолошких удеса на постројењима са опасним материјама, уз присуство пожара.	Истовремено уз пожар и експлозију настајање опасности од; техничко-технолошких удеса на постројењима са опасним материјама.	Истовремено уз пожар и експлозију настајање опасности од; техничко-технолошких удеса у транспорту опасних материја.

Прилог Л

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од техничко-технолошких удеса и терористичких напада

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од техничко-технолошких удеса и терористичких напада према захтевима ове методологије.

Табела Л.1 — Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од техничко-технолошких удеса и терористичких напада

Р. бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална	Велика	Средња	Мала	Минимална
		5	4	3	2	1
1.	Положај и карактеристике територије	Хемијско постројење и објект угрожен од терористичког напада се налази у непосредној близини реке, акумулација за водоснабдевање, водоводне инфраструктуре, привредних објеката, објекта за производњу хране, близина насељеног места и стамбених објеката, школа, вртића, болница (до 500m, националног парка и заштићеног подручја и др. Растресито и песковито земљиште. Неповољни климатски утицај (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте). Прекогранични ефекат	Хемијско постројење и објект угрожен од терористичког напада се налази у непосредној близини реке, акумулација за водоснабдевање, водоводне инфраструктуре, привредних објеката, производњу хране, близина насељеног места и стамбених објеката, школа, вртића, болница 1000m, националног парка и заштићеног подручја и др. Растресито и песковито земљиште. Неповољни климатски утицај (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте). Прекогранични ефекат	Хемијско постројење и објект угрожен од терористичког напада се налази у непосредној близини реке, привредних објеката, не, близина насељеног места и стамбених објеката, школа, преко 1000m, националног парка и заштићеног подручја и др. Растресито и песковито земљиште. Неповољни климатски утицај (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте).	Хемијско постројење и објект угрожен од терористичког напада се налази у близини реке, повредивих објеката, не, близина насељеног места и стамбених објеката, (преко 2000m), националног парка и заштићеног подручја и др. Растресито и песковито земљиште. Неповољни климатски утицај (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте).	Хемијско постројење и објект угрожен од терористичког напада се налази у близини привредивих објеката (преко 3000m), Растресито и песковито земљиште. Неповољни климатски утицај (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте).
2.	Саобраћајна инфраструктура	Дотрајалост путне инфраструктура. Не постоји адекватна путна и железничка сигнализација. Не постоје ранжирне станице. Не постоје паркинг и зауставна места за опасан терет. Пролази кроз националне паркове и заштићена подручја. Неизграђеност пристаништа и лука са аспекта претакања и манипулације опасним теретом. Техничка неисправност мостова, пропуста и тунела (неосветљеност, не постоји вентилација, нема телефонске инсталације, место за заустављање и др.) Нема контроле промета- транспорта опасним материјама.	Дотрајалост путне инфраструктура. Не постоји адекватна путна и железничка сигнализација. Не постоје ранжирне станице. Не постоје паркинг и зауставна места за опасан терет. Пролази кроз националне паркове и заштићена подручја. Неизграђеност пристаништа и лука са аспекта претакања и манипулације опасним теретом. Техничка неисправност мостова, пропуста и тунела (неосветљеност, не постоји вентилација, нема телефонске инсталације, место за заустављање и др.). Неадекватна контрола промета- транспорта опасним материјама.	Не постоји адекватна путна и железничка сигнализација. Не постоје ранжирне станице. Не постоје паркинг и зауставна места за опасан терет. Делумична изграђеност пристаништа и лука са аспекта претакања и манипулације опасним теретом. Техничка неисправност мостова, пропуста и тунела (не постоји вентилација, нема телефонске инсталације, место за заустављање и др.). Постоји повремени контрола промета- транспорта опасним материјама.	Постоји адекватна путна и железничка сигнализација. Постоје ранжирне станице. Постоје паркинг и зауставна места за опасан терет али неадекватно уређена. Изграђена пристаништа и лука са аспекта претакања и манипулације опасним теретом. Техничка неисправност, тунела (нема телефонске инсталације, место за заустављање и др.). Постоји контрола промета – транспорта опасним материјама.	Постоји адекватна путна и железничка сигнализација. Постоје ранжирне станице. Постоје паркинг и зауставна места за опасан терет. Изграђена пристаништа и лука са аспекта претакања и манипулације опасним теретом. Тунели технички исправни. Редовна контрола промета – транспорта опасним материјама.
3.	Стање објеката, средстава и опреме	Објект – постројење ван употребе. Опасне материје унутар постројења нису под контролом, без евиденције су, неусклађене, расуте. Не постоји систем мерења емисије загађености. Учесталост понављања удеса.	Постројење са дотрајалим средствима, опремом и застарелом технологијом. Руковање опасним материјама унутар постројења нису под контролом. Неадекватно се складишти и одржава опасан отпад. Не постоји систем мерења емисије и емисије загађености. Неадекватан система за пречишћавање отпадних вода.	Постројење са дотрајалим средствима, опремом и застарелом технологијом. Руковање опасним материјама унутар постројења нису под контролом. Адекватно се складишти и одржава опасан отпад. Систем мерења емисије и емисије загађености у фази изградње. Неадекватан система за пречишћавање отпадних вода.	Постројење са новим средствима, опремом и новијом технологијом. Руковање опасним материјама унутар постројења су под контролом. Адекватно се складишти и одржава опасан отпад. Изграђен адекватан систем мерења емисије и емисије загађености ваздуха. Неадекватан система за пречишћавање отпадних	Постројење са новим средствима, опремом и новом технологијом. Опасне материје унутар постројења су под контролом. Адекватно се складишти и одржава опасан отпад. Изграђен адекватан систем мерења емисије и емисије загађености ваздуха. Постоји

					вода	адекватан систем за пречишћавање отпадних вода.
4.	Израђеност система заштите и спасавања од удеса	Нема правно-нормативне регулативе Нема безбедносно-заштитног система (детекције загађености, заштите од пожара и др.) Нема система ране најаве и обавештавања. Нема организације субјеката за реаговање у случају удеса. Нема организација субјеката за реаговање у случају удеса. Нема организација субјеката за реаговање у случају удеса. Нема опреме и средстава за заштиту од удеса. Нема планирана финансијска средства за набавку опреме и средстава. Не спроводе се превентивно техничке мере заштите од удеса Не постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса	Правно-нормативна регулативе у фази израде Безбедносно-заштитни систем у фази израде, има систем заштите од пожара. Нема система ране најаве и обавештавања. Нема организације субјеката за реаговање у случају удеса. Нема организација субјеката за реаговање у случају удеса. Нема опреме и средстава за заштиту од удеса. Нема планирана финансијска средства за набавку опреме и средстава. Не спроводе се превентивно техничке мере заштите од удеса Не постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса	Правно-нормативна израђена, али се не примењује Безбедносно-заштитни систем у фази израде, има систем заштите од пожара. Нема система ране најаве и обавештавања. Успостављена организација субјеката за реаговање у случају удеса. Организоване снаге за заштиту од удеса, без одговарајуће опреме и средстава за заштиту од удеса Обезбеђена финансијска средства за набавку опреме и средстава, 40% од потребног. Делимично се спроводе превентивно техничке мере заштите од удеса Постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса али се не реализује	Правно-нормативна израђена. Безбедносно-заштитни систем израђен. Израђен систем ране најаве и обавештавања. Успостављена организација субјеката за реаговање у случају удеса. Организоване снаге за заштиту од удеса, са непотпуном опремом и средствима за заштиту од удеса Обезбеђена финансијска средства за набавку опреме и средстава, 60% од потребног. Спроводе се превентивно техничке мере заштите од удеса Постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса и реализује се	Правно-нормативна израђена. Безбедносно-заштитни систем израђен. Израђен систем ране најаве и обавештавања. Успостављена организација субјеката за реаговање у случају удеса. Организоване снаге за заштиту од удеса, са адекватном опремом и средствима за заштиту од удеса Обезбеђена финансијска средства за набавку опреме и средстава, 80% од потребног. Спроводе се превентивно техничке мере заштите од удеса Постоји план оспособљавања, увежбавања и реаговања запослених у случају удеса и редовно се реализује

5.	Могућност генерисања других опасности	Истовремено уз техничко-технолошки удес настајање опасности од одрона и клизишта, поплаве, експлозије, пожара, олујни ветрови, епидемије и епизоотије (заразне болести за људе и животиње), биљних заразних болести	Истовремено уз техничко технолошки удес настајање опасности од поплаве, експлозије, пожара, епидемије и епизоотије (заразне болести за људе и животиње)	Истовремено уз техничко-технолошки удес настајање опасности од експлозије, пожара, епидемије и епизоотије (заразне болести за људе и животиње)	Истовремено уз техничко-технолошки удес настајање опасности од пожара	Истовремено уз техничко-технолошки удес настајање опасности од пожара
----	---------------------------------------	---	---	--	---	---

Прилог Љ

Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од нуклеарних и/или радијационих акцидентата

У овом прилогу дати су критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од нуклеарних и/или радијационих акцидентата према захтевима ове методологије.

Табела Љ.1 — Критеријуми за идентификацију потенцијалних опасности од нуклеарних и/или радијационих акцидентата

Р. бр.	Захтев за процену потенцијалне опасности	ВЕЛИЧИНА ОПАСНОСТИ				
		Максимална 5	Велика 4	Средња 3	Мала 2	Минимална 1
1.	Положај и карактеристике територије	Непосредна близина: реке, акумулације за водоснабдевање, водоводне инфраструктуре, повредивих објеката (школа, вртића, болница...), објеката за производњу хране, близина насељеног места и стамбених објеката, националног парка и заштићеног подручја. Израђеност међународна путна и железничка мрежа. Пољопривредно земљиште. Постојање фарми за узгој стоке и живине, ловиште, станиште заштићених биљних и животињских врста. Климатски утицај (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте). Прекогранични ефекат.	Објекат – постројење Налази се до 1 километра од : реке, акумулације за водоснабдевање, водоводне инфраструктуре, повредивих објеката (школа, вртића, болница...), објеката за производњу хране, близина насељеног места и стамбених објеката, националног парка и заштићеног подручја. Израђеност међународна путна и железничка мрежа Пољопривредно земљиште. Постојање фарми за узгој стоке и живине, ловиште, станиште заштићених биљних и животињских врста. Климатски утицај (ружа ветрова у односу	Објекат – постројење Налази се до 2 километра од : реке, акумулације за водоснабдевање, водоводне инфраструктуре, повредивих објеката (школа, вртића, болница...), објеката за производњу хране, близина насељеног места и стамбених објеката, националног парка и заштићеног подручја. Израђеност међународна путна и железничка мрежа Пољопривредно земљиште. Климатски утицај (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте). Прекогранични ефекат.	Објекат – постројење Налази се до 3 километра од : реке, акумулације за водоснабдевање, водоводне инфраструктуре, повредивих објеката (школа, вртића, болница...), објеката за производњу хране, близина насељеног места и стамбених објеката, националног парка и заштићеног подручја. Израђеност међународна путна и железничка мрежа Климатски утицај (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте). Прекогранични ефекат.	Објекат – постројење Налази се преко 4 километра од : реке, акумулације за водоснабдевање, водоводне инфраструктуре, повредивих објеката (школа, вртића, болница...), објеката за производњу хране, близина насељеног места и стамбених објеката, националног парка и заштићеног подручја. Погољан климатски утицај (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте) са аспекта опасности.

			на осетљиве објекте). Прекогранични ефекат.			
2.	Саобраћајна инфраструктура	Лоша путна инфраструктура, дотрајалост сигнализације, путне и железничке мреже. Не постоје ранжирне рампе, посебна паркинг и зауставна места, Пролази кроз националне паркове и заштићена подручја. Неуредност пристаништа и лука са манипулације. Веома лош прилаз повредивим објектима.	Лоша путна инфраструктура, дотрајалост сигнализације, путне и железничке мреже. Не постоје ранжирне рампе, посебна паркинг и зауставна места, Неисправност постојеће асфалтне мреже. Пролази кроз националне паркове и заштићена подручја. Неуредност пристаништа и лука са аспекта манипулације. Лош прилаз повредивим објектима	Лоша путна инфраструктура, дотрајалост сигнализације, путне и железничке мреже. Неуредност пристаништа и лука са аспекта манипулације. Прилаз повредивим објектима отежан али постоје алтернативе.	Добра путна инфраструктура, мања дотрајалост сигнализације, путне и железничке мреже. Добре могућности приласка повредивим објектима.	Одлична путна, железничка инфраструктура и сигнализација. Постоје ранжирне рампе, посебна паркинг и зауставна места, Не пролази кроз националне паркове и заштићена подручја. Уредна пристаништа и лука са манипулације.
3.	Стање објеката за заштиту од нуклеарних и радијационих акцидента	Објекат – постројење ван употребе. Неадекватно се складишти и одржава нуклеарни отпад, не постоји систем мерења радијације. Учесталост лонављања удеса. Не постоји опрема за заштиту.	Објекат –постројење са дотрајалим средствима, опремом и застарелом технологијом. Руковање нуклеарни отпадом унутар постројења, нису под контролом. Неадекватно се складишти и одржава нуклеаран отпад. Не постоји систем мерења радијације. Постоји неадекватна опрема за заштиту.	Објекат – постројење са дотрајалим средствима, опремом и застарелом технологијом. Руковање нуклеарни отпадом унутар објеката – постројења, делимично под контролом. Адекватно се складишти и одржава нуклеаран отпад. Систем мерења радијације у фази изградње. Постоји према за заштиту али недовољна количина.	Објекат – постројење са новим средствима, опремом и новијом технологијом. Руковање нуклеарним отпадом унутар објеката – постројења су под контролом. Адекватно се складишти и одржава нуклеаран отпад. Израђен адекватан систем мерења радијације. Постоји опрема за заштиту за 80% људи.	Објекат – постројење са новим средствима, опремом и новом технологијом. Руковање нуклеарним отпадом унутар објеката – постројења су под контролом, примењују се прописане мере безбедности у процесу руковања нуклеарним отпадом. На прописан начин, адекватно се складишти и одржава нуклеаран отпад. Постоји адекватан систем мерења радијације. Потпуна попуњеност опремом за заштиту према прописима.

4.	Израђеност система заштите и спасавања од удеса	Нема правно-нормативне регулативе. Нема безбедносно-заштитног система (детекције зрачења, заштите од пожара и др.) Нема система ране најаве и обавештавања. Нема система ране најаве и обавештавања. Нема организације субјеката за реаговање у случају нуклеарног или радијационог удеса, организованих снага за заштиту, опреме и средстава за заштиту. Нису планирана финансијска средства за набавку опреме и средстава. Не спроводе се превентивно-техничких мера заштите од удеса. Не постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса.	Безбедносно- заштитни систем у фази израде, (детекције зрачења, заштите од пожара и др.) Нема система ране најаве и обавештавања. Нема организације субјеката за реаговање у случају нуклеарног или радијационог удеса, организованих снага за заштиту, опреме и средстава за заштиту. Нису планирана финансијска средства за набавку опреме и средстава. Не спроводе се превентивно-техничких мера заштите од удеса. Не постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса.	Правно-нормативна регулатива израђена, али се не примењује. Безбедносно-заштитни систем у фази израде, има систем детекције зрачења. Нема система ране најаве и обавештавања. Успостављена организација субјеката за реаговање у случају нуклеарног или радијационог удеса, организованих снага за заштиту, опреме и средстава за заштиту. Обезбеђена финансијска средства за набавку опреме и средстава, 40% од потребног. Не спроводе се превентивно-техничке мере заштите од удеса. Не постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса. Делимично се спроводе превентивно-техничких мера заштите од удеса. Постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса али се не реализује.	Правно-нормативна регулатива израђена. Безбедносно-заштитни систем израђен. Израђен систем ране најаве и обавештавања. Успостављена организација субјеката за реаговање у случају удеса. Организоване снаге за заштиту од удеса са непотпуном опремом и средствима за заштиту од удеса. Обезбеђена финансијска средства за набавку опреме и средстава, 60% од потребног. Спроводе се превентивно-техничке мере заштите од удеса. Постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса и реализује се.	Правно-нормативна регулатива израђена и иста се примењује. Безбедносно-заштитни систем израђен. Израђен систем ране најаве и обавештавања. Успостављена организација субјеката за реаговање у случају удеса. Организоване снаге за заштиту од удеса са адекватном опремом и средствима за заштиту од удеса. Обезбеђена финансијска средства за набавку опреме и средстава, 80% од потребног. Спроводе се превентивно-техничке мере заштите од удеса. Постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса и реализује се.
----	---	--	---	--	--	--

5.	Могућност генерисања других опасности	Истовремено уз нуклеарни и/или радијациони акцидент настајање опасности од техничко-технолошких удеса на постројењима са опасним материјалима, поплаве, пожара, епидемије и епизоотије (заразне болести за људе и животиње), биљних заразних болести.	Истовремено уз нуклеарни и/или радијациони акцидент настајање опасности од техничко-технолошких удеса на постројењима са опасним материјалима, пожара, епидемије и епизоотије (заразне болести за људе и животиње), биљних заразних болести.	Истовремено уз нуклеарни и/или радијациони акцидент настајање опасности од пожара, епидемије и епизоотије мањих размера (заразне болести за људе и животиње), биљних заразних болести.	Истовремено уз нуклеарни и/или радијациони акцидент настајање опасности од пожара и епидемије малих размера.	Истовремено уз нуклеарни и/или радијациони акцидент настајање опасности од мањих пожара.
----	---------------------------------------	---	--	--	--	--

Прилог М

Образац В/С-ПР-1

Идентификација потенцијалних опасности

У овом прилогу дат је образац за идентификацију и прелиминарну анализу потенцијалних опасности.

Табела М.1 — Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА	Да ли постоји потенцијална опасност	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање, а према процењеној величини потенцијалне опасности	Величина потенцијалне опасности	Могуће последице по штитилене вредности	
1	2	3	4	5	6
1. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ЗЕМЉОТРЕСА (ПН-1)					
1.1.	Постојање докумената планског мониторинга				
1.2	Постојање система за идентификацију, рану најаву и обавештавање				
1.3	Постојање система мониторинга и евиденције				
1.4	Густина насељености и величина животњског фонда				
1.5	Могућност генерисања других опасности				
2. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ОДРОНА, КЛИЗИШТА И ЕРОЗИЈЕ (ПН-2)					
2.1	Параметри и карактер одрона, клизишта и ерозивног подручја				
2.2	Површина и карактеристике угроженог подручја				
2.3	Густина насељености				
2.4	Густина инфраструктурних и привредних објеката				
2.5	Могућност генерисања других опасности				
3. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ПОПЛАВА (ПН-3)					
3.1	Карактеристике поплаве				
3.2	Израђеност система заштите од поплаве				
3.3	Густина насељености и величина животњског фонда, количина културних и материјалних добара				
3.4	Могућност генерисања других опасности				
4. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ОЛУЈНИХ ВЕТРОВА (ПН-4)					
4.1	Карактеристике подручја				
4.2	Интензитет олујних ветрова, правац и смер струјања				
4.3	Густина инфраструктурних и привредних објеката на подручју				

4.4	Мoгућност генерисања других опасности				
5. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ГРАДА (ПН-5)					
5.1	Карактеристике појаве града				
5.3	Карактеристике градом оштећених површина				
5.3	Правили напласка градоопасних облачних ћелија				
5.4	Карактеристике критичних површина и објеката				
5.5	Осетљивост пољопривредних култура на појаву града, посебно у одређеним фено-фазама				
5.6	Постојање активне заштите од града				
5.7	Мoгућност генерисања других опасности				
6. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД СНЕЖНИХ МЕЂАВА, НАНОСА И ПОЛЕДИЦЕ (ПН-6)					
6.1	Подручја на којима се појављује опасности				
6.2	Време појављивања и време трајања опасности				
6.3	Активности угрожене појавом опасности				
6.4	Мoгућност генерисања других опасности				
7. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД СУША (ПН-7)					
7.1	Класификација јачине суше помоћу СПИ* и могући утицаји				
7.2	Време појаве и трајања опасности				
7.3	Површина и карактеристике угроженог подручја				
7.4	Мoгућности наводњавања (распољивост воде за наводњавање)				
7.5	Мoгућност генерисања других опасности				
8. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ЕПИДЕМИЈА (ПН-8)					
8.1	Угроженост подручја епидемијама насталим без повезаности са другим појавама				
8.2	Типови епидемија – каљично-респираторне				
8.3	Типови епидемија – хидричне				
8.4	Типови епидемија – алиментарне				
8.5	Типови епидемија – контактне				
8.6	Санитарно-хигијенско стање објеката и инфраструктурних инсталација				
8.7	Здравствени и други капацитети у функцији збрињавања, смештаја, транспорта и друго				
8.8	Мoгућност генерисања других опасности				
9. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ЕПИЗООТИЈА (ПН-9)					
9.1	Параметри и карактер опасности				
9.2	Површина и карактеристике угроженог подручја				

9.3	Густина животињског фонда				
9.4	Израђеност система заштите од епизоотија				
9.5	Могућност генерисања других опасности				
10.	ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈА (ТТН-1)				
10.1	Узрок и карактеристике настанка пожара и експлозија				
10.2	Израђеност система заштите од пожара и експлозија				
10.3	Карактер и густина насељености, величина животињског фонда, близина културних и материјалних добара				
10.4	Могућност генерисања других опасности				
11.	ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИХ УДЕСА И ТЕРОРИСТИЧКИХ НАПАДА (ТТН-2)				
11.1	Положај и карактеристике територије				
11.2	Саобраћајна инфраструктура				
11.3	Стање објеката, средстава и опреме				
11.4	Израђеност система заштите и спасавања од удеса				
11.5	Могућност генерисања других опасности				
12.	ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД НУКЛЕАРНИХ И/ИЛИ РАДИЈАЦИОНИХ АКЦИДЕНАТА (ТТН-3)				
12.1	Положај и карактеристике територије				

12.2	Саобраћајна инфраструктура				
12.3	Стање објеката, средстава и опреме				
12.4	Израђеност система заштите и спасавања од удеса				
12.5	Могућност генерисања других опасности				
Упутство за попуњавање и вођење обрасца В/С-ПР-1:					
1. Колона 3: попуњавање вршити у складу са критеријумима у тачки 3.2 овог прилога					
2. Колона 4: користећи прилоге В до Љ извршити конкретан опис потенцијалне опасности, узимајући у обзир потребу за одређивањем величине опасности					
3. Колона 5: користећи прилоге В до Љ уписати бројну величину опасности, аутоматским сабирањем величине опасности по елементима, добија се величина опасности за групу опасности. Величина опасности у групи одређује приоритет процене ризика у односу на друге групе опасности.					

Прилог Н

Процена ризика

У овом прилогу дат је образац за процену ризика.

Табела Н.1 — Процена ризика

Образац В/С-ПР-2

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредливост (ранивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последње	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихваћливост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	РИЗИЦИ ОД ЗЕМЉОТРЕСА											
1.1.	Постојање докумената планског мониторинга											
1.2	Постојање система за идентификацију, рану најаву и обавештавање											
1.3	Постојање система мониторинга и евиденције											
1.4	Густина насељености и величина животињског фонда											
1.5	Могућност генерисања других опасности											
2.	РИЗИЦИ ОД ОДРОНА, КЛИЗИШТА И ЕРОЗИЈА											
2.1	Параметри и карактер одрона, клизишта и ерозивног подручја											
2.2	Површина и карактеристике угроженог подручја											
2.3	Густина насељености											

2.4	Густина инфраструктурних и привредних објеката																	
2.5	Могућност генерисања других опасности																	
3.	РИЗИЦИ ОД ПОПЛАВА																	
3.1	Карактеристике поплаве																	
3.2	Изграђеност система заштите од поплаве																	
3.3	Густина насељености и величина животињског фонда, количина културних и материјалних добара																	
3.4	Могућност генерисања других опасности																	
4.	РИЗИЦИ ОД ОЛУЈНИХ ВЕТРОВА																	
4.1	Карактеристике подручја																	
4.2	Интензитет олујних ветрова, правац и смер струјања																	
4.3	Густина инфраструктурних и привредних објеката на подручју																	
4.4	Могућност генерисања других опасности																	
5.	РИЗИЦИ ОД ГРАДА																	
5.1	Карактеристике појаве града																	
5.3	Карактеристике градом оштећених површина																	
5.3	Правци наилаaska градоопасних облачних ћелија																	
5.4	Карактеристике критичних површина и објеката																	

5.5	Осетљивост пољопривредних култура на појаву града, посебно у одређеним фенофазама																	
5.6	Постојање активне заштите од града																	
5.7	Могућност генерисања других опасности																	
6.	РИЗИЦИ ОД СНЕЖНИХ МЕЂАВА, НАНОСА И ПОЛЕДИЦЕ																	
6.1	Подручја на којима се појављује опасности																	
6.2	Време појављивања и време трајања опасности																	
6.3	Активности угрожене појавом опасности																	
6.4	Могућност генерисања других опасности																	
7.	РИЗИЦИ ОД СУША																	
7.1	Класификација јачине суше помоћу СПИ* и могући утицаји																	
7.2	Време појаве и трајања опасности																	
7.3	Површина и карактеристике угроженог подручја																	
7.4	Могућности наводњавања (расположивост воде за наводњавање)																	
7.5	Могућност генерисања других опасности																	
8	РИЗИЦИ ОД ЕПИДЕМИЈА																	
8.1	Угроженост подручја епидемијама насталим без повезаности са другим појавама																	
8.2	Типови епидемија- капљично-респираторне																	

8.3	Типови епидемија-хидричне																
8.4	Типови епидемија-алиментарне																
8.5	Типови епидемија-контактне																
8.6	Санитарно хигијенско стање објеката и инфраструктурних инсталација																
8.7	Здравствени и други капацитети у функцији збрињавања, смештаја, транспорта и друго																
8.8	Могућност генерисања других опасности																
9	РИЗИЦИ ОД ЕПИЗООТИЈА																
9.1	Параметри и карактер опасности																
9.2	Површина и карактеристике угроженог подручја																
9.3	Густина животињског фонда																
9.4	Изграђеност система заштите од епизоотија																
9.5	Могућност генерисања других опасности																
10	РИЗИЦИ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈА																
10.1	Узрок и карактеристике настанка пожара и експлозија																
10.2	Изграђеност система заштите од пожара и експлозија																
10.3	Карактер и густина насељености, величина животињског фонда, близина културних и материјалних добара																
10.4	Могућност генерисања других опасности																
11	РИЗИЦИ ОД ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИХ УДЕСА И ТЕРОРИСТИЧКИХ НАПАДА																
11.1	Положај и карактеристике територије																

11.2	Саобраћајна инфраструктура																
11.3	Стање објеката, средстава и опреме																
11.4	Изграђеност система заштите и спасавања од удеса																
11.5	Могућност генерисања других опасности																
12	РИЗИЦИ ОД НУКЛЕАРНИХ ИЛИ РАДИЈАЦИОНИХ АКЦИДЕНАТА																
12.1	Положај и карактеристике територије																
12.2	Саобраћајна инфраструктура																
12.3	Стање објеката, средстава и опреме																
12.4	Изграђеност система заштите и спасавања од акцидента																
12.5	Могућност генерисања других опасности																

Упутство за попуњавање и вођење обрасца В/С-ПР-2, табела Н.1:

1. Користећи критеријуме из ове методологије, вршити квантификацију одређених елемената, који се траже у Обрасцу, и уписивати их у одређена поља
2. За одређену групу ризика, вршити процену према понуђеним елементима
3. По квантификацији свих елемената, врши се аутоматско сабирање нивоа ризика по елементима (жуто поље)
4. Лице овлашћено за процену ризика, може вршити процену ризика за само једну групу опасности, више или за све групе, према властитој процени и потребама субјекта
5. Образац омогућава аутоматизацију свих радњи, зависно од потреба субјекта.

Прилог О

Критеријуми за одређивање вероватноће, учесталости и повредивости (рањивост)

У овом прилогу дати су критеријуми за одређивање вероватноће и учесталости штетног догађаја и рањивости субјекта на претње.

Табела О.1 — Критеријуми за одређивање вероватноће

Вероватноћа		Опис вероватноће
Величина вероватноће	Степен вероватноће	
1	Немогуће	Вероватноћа испод 1%, вероватно само у екстремним случајевима или изузетно мало вероватно или равно догађају у далекој будућности или догађа се у граници "100 година или више"
2	Невероватно	Вероватноћа изнад 1% или није се догађало али би могло да се деси или могло би се десити у граници "понеки случај у десет година"
3	Вероватно	Вероватноћа изнад 10% или могло би се десити, дешавало се и раније или могло би се десити у граници "једном у години"
4	Скоро извесно	Вероватноћа изнад 50% или вероватно би се могло догодити или могло се десити у граници "седмица у месецу"
5	Сигурно	Вероватноћа изнад 99% или дешава се веома често или могло би се десити у граници "дан у седмици"

Табела О.2 — Критеријум за одређивање учесталости (У₁)

Учесталост (У ₁)		Опис учесталости
Степен учесталости	Величина учесталости	
1	Врло ретко	један или ниједан штетан догађај
2	Повремено	два до пет штетних догађаја
3	Често	шест до десет штетних догађаја
4	Претежно	једанаест до петнаест штетних догађаја
5	Веома често	преко петнаест штетних догађаја

Табела О.3 — Критеријум за одређивање учесталости (У₂)

Учесталост (У ₂)		Опис учесталости
Степен учесталости	Величина учесталости	
1	Занемарљива	дневна, изложеност претњи један до два дана
2	Повремена	седмична, изложеност претњи три до седам дана
3	Дуга	месечна, изложеност претњи један до дванаест месеци
4	Претежна	годишња, изложеност претњи једна до три године
5	Трајна	вишегодишња, изложеност претњи дужи низ година

Табела О.4 — Критеријум за одређивање повредивости (рањивости)

Рањивост		Опис рањивости
Степен рањивости	Величина рањивости	
1	Врло велика	потпуно слабе или уопште не постоје мере заштите
2	Велика	Постоје само поједине мере заштите, примењују се мере заштите на ниском нивоу
3	Средња	Постоје одређене мере заштите, примењују се мере заштите на средњем нивоу
4	Мала	постоји већи број мера заштите примењених без процене угрожености
5	Врло мала	постоји потпуна заштита, оптимално пројектована и изведена према процени угрожености

Табела О.5 — Матрица за одређивање вероватноће

РАЊИВОСТ		врло велика	велика	средња	мала	врло мала
УЧЕСТАЛОСТ		1	2	3	4	5
врло ретко	1	3	2	1	1	1
повремено	2	4	3	2	2	1
често	3	5	4	3	2	2
претежно	4	5	4	3	3	3
стално	5	5	5	4	3	3

Напомена: У случају коришћења учесталости У₂ према табели О.3, у табели О.5 термине који описују величину учесталости заменити терминима из табеле О.3.

Прилог П

Критеријуми за одређивање последица, штете и критичности

У овом прилогу дати су критеријуми за одређивање последица и штете штетног догађаја и критичности (осетљивости) субјекта на деловање штетног догађаја.

Табела П.1 — Критеријуми за одређивање штете

Штета		Опис штете
Степен штете	Величина штете	
1	Врло мала	чији износ прелази 1% националног дохотка оствареног на територији у претходној години
2	Мала	чији износ прелази 3% националног дохотка оствареног на територији у претходној години
3	Средња	чији износ прелази 5% националног дохотка оствареног на територији у претходној години
4	Велика	чији износ прелази 10% националног дохотка оствареног на територији у претходној години
5	Врло велика	чији износ прелази 15% националног дохотка оствареног на територији у претходној години

Табела П.2 — Критеријуми за одређивање критичности

Степене критичности тумачити према следећем:

Критичност		Опис критичности
Степен критичности	Величина критичности	
1	Врло велика	Угроженост штићених вредности субјекта, због којег долази до потпуног нарушавања безбедности и прекида функционисања субјекта, ванредно стање
2	Велика	Угроженост штићених вредности субјекта, због којег долази до озбиљног нарушавања безбедности и функционисања организације, потребна озбиљна допунска средства

3	Средња	Угроженост штићених вредности субјекта која дозвољава функционисање уз повећане напоре и допунска средства
4	Мала	Угроженост штићених вредности субјекта због којег су могући поремећаји функционисања
5	Минимална	Угроженост штићених вредности субјекта због којег настају проблеми у функционисању који се решавају у ходу, редовним активностима и средствима

Табела П.3-1 — Критеријуми за одређивање последица по људе

Степен последица	Последице		Област дејства штетног догађаја на људе		
	Величина последица		Живот	Здравље	Услови за нормалан живот
1	Минималне		Нема погинулих и несталих људи.	Лакше повређених нема, тешко повређених нема,	Минимално нарушени услови за нормалан живот. Поремећаја нема или се нису ни осетили код већине становништва
2	Мале		1-2 погинула и/или нестала човека,	Лакше повређених до 11-20, тешко повређених до 10	Нарушени услови за живот у смислу нестанка енергената до 1 дан, нарушено снабдевање храном и водом до један дан. Нема примера срушених или оштећених стамбених објеката. Нема потреба за евакуацијом.
3	Умерене		3-50 погинулих и/или несталих људи	Лакше повређених до 20-100, тешко повређених до 11-80	Знатно нарушени услови за живот у смислу нестанка енергената до 10 дана, нарушено снабдевање храном, водом и хигијенским средствима до 10 дана. Има појава оштећених стамбених и привредних објеката, до 25% од укупног броја. Постоји потреба за склањањем једног броја људи, од 25 до 50% од укупног броја.
4	Озбиљне		51-100 погинулих и/или несталих људи	Лакше повређених до 101-1000, тешко повређених до 81-100,	Озбиљно нарушени услови за живот у смислу нестанка енергената до 30 дана, нарушено снабдевање храном, водом и хигијенским средствима до 30 дана. Велик број стамбених и привредних објеката је оштећен и неуслован и

				опасан за Постоји хитна потреба за обезбеђењем смештаја великог броја људи, преко 50-75% од укупног броја.
5	Катастрофалне	Преко 100 погинулих и/или несталих	Лакше повређених преко 1000, тешко повређених преко 100	Потпуно нарушени услови за живот у смислу нестанка енергената преко 30 дана, нарушено снабдевање храном, водом и хигијенским средствима преко 30 дана и на дужи период. Највећи број стамбених и привредних објеката је оштећен и неуслован и опасан за живот преко 75%. Неопходно је одмах предузети мере за обезбеђењем смештаја великог броја људи, преко 75% од укупног броја.

Табела П.3-2 — Критеријуми за одређивање последица по животиње

Последице		Област дејства штетног догађаја на животиње		
Степен последица	Величина последица	Област дејства штетног догађаја на животиње		
		Живот	Здравље	Услови за нормалан живот
1.	Минималне	до 1% угинулих животиња једне врсте услед повреда и незаразних болести	до 10% лакше повређених животиња или оболелих од незаразних болести	Минимално нарушени услови за нормалан живот. Поремећаја нема или се нису ни осетили код већине животиња
2.	Мале	до 5% угинулих животиња једне врсте услед повреда и нарочито опасних заразних болести	до 20% лакше повређених животиња или до 5% оболелих животиња од нарочито опасних заразних болести у једној епизоотолошкој јединици	Нарушени услови за живот, нарушено снабдевање храном и водом до један дан. Нема примера срушених или оштећених објеката за смештај животиња. Нема потреба за евакуацијом.
3.	Умерене	од 5% до 10% угинулих	до 30% лакше повређених и тешко повређених до 10%	Знатно нарушени услови за живот, нарушено снабдевање

		животиња једне врсте услед повреда и нарочито опасних заразних болести	животиња или до 10% оболелих животиња од нарочито опасних заразних болести у више епизоотолошких јединица	храном, водом до 10 дана. Има појава оштећених смештајних и привредних објеката, до 25% од укупног броја. Постоји потреба за склањањем једног броја животиња, од 25 до 50% од укупног броја.
4.	Озбиљне	од 10% до 20% угинулих животиња једне врсте услед повреда и нарочито опасних заразних болести	Лакше повређених до 30% и тешко повређених до 20% животиња или до 10% оболелих животиња од нарочито опасних заразних болести у једном епизоотолошком подручју	Озбиљно нарушени услови за до 30 дана, нарушено снабдевање храном до 30 дана. Велик број смештајних и привредних објеката је оштећен и неуслован и опасан за живот и смештај животиња. Постоји хитна потреба за обезбеђењем смештаја великог броја животиња, преко 50-75% од укупног броја.
5.	Катастрофалне	преко 20% угинулих животиња једне врсте услед повреда и нарочито опасних заразних болести	лакше повређених преко 30% и тешко повређених преко 20% животиња или до 10% оболелих животиња од нарочито опасних заразних болести у Републици	Потпуно нарушени услови за живот преко 30 дана, нарушено снабдевање храном, водом и преко 30 дана и на дужи период. Највећи број смештајних и привредних објеката је оштећен и неуслован и опасан за живот и смештај животиња, преко 75%. Неопходно је одмах предузети мере за обезбеђењем смештаја великог броја животиња, преко 75% од укупног броја.

Табела П.3-3 — Критеријуми за одређивање последица по економију и екологију

После- диче		Област дејства штетног догађаја на економију и екологију										
Степен последица	Величина последица	Здравствена заштита	Непосредне или трајне хитне мере	Рестаурација јавних зграда	Јавни превоз и инфраструктура	Рестаурација културног наслеђа	Растаурација имовине	Рестаурација животне средине	Еколошки трошкови	Ометање економске активности	Исплата осигурања	Индиректни друштвени трошкови по економију
1.	Минималне	Нема потребе или минимална потреба за утршком лекова и медицинских средстава, нема потребе за болничким збрињавањем	Нема потребе за хитним и трајним мерама	Нема потребе за рестаурацијом. Зграде нису оштећене	Нема поремећаја јавног превоза и инфраструктуре.	Нема потребе за рестаурацијом културног наслеђа	Нема оштећења на имовини.	Нема знакова негативног утицаја на животну средину	Редовни трошкови и или их нема.	Нема ометања или у границама редовних трошкова	Осигурање не исплаћује преко 75% премја	Нема додатних трошкова

Мале	Због постојања лакших повреда код мањег броја људи, неопходно је коришћење лекова и материјалних здравствених средстава. Нема потребе за болничким збрињавањем	Постоји потреба за помоћи специфичним артиклима за децу и старе и болесне до 5% становника	Оштећења на зградама су мала, напукли зидови на појединим местима. Потребне су исправке. Оштећено до 10% зграда.	Незнатан прекид и функционисању јавног превоза од неколико сати. Пuteви су без оштећења, мањи број препрека. Нема потребе за рашчишћавањем путева. Прекид снабдевања струјом и енергентима до 1 дан. Прекид рада комуналног система до 1 дан. Нема потребе за алтернативним снабдевањем водом	Оштећено до 25% фонда културног наслеђа	Оштећено до 25% имовине грађана и привреде, нема нарушавања безбедности објеката, потребне мање интервенције, испуцали зидови на местима.	Мања оштећења на привредним објектима са незначном могућношћу доспевања опасних материја у животну средину. Могућност избијања непогода локалног карактера. Није неопходна санација већ мање интервенције.	Трошкови до 100000 динара	Нарушене радне активности и до један дан, снабдевање енергентима и основним намирницама нарушено до један дан.	Осигурање не исплаћује преко 50% премја	Додатни трошкови до 0,5% буџета	Додатни трошкови до 100000 динара
------	--	--	--	---	---	---	--	---------------------------	--	---	---------------------------------	-----------------------------------

3.	Умерене	Због постојања лакших повреда код већег броја људи, неопходно је повећано коришћење лекова и материјалних здравствених средстава. До 25% случајева на болничком збрињавању до три дана.	Постоји потреба помоћи у свим артиклима до 25% становника	Оштећења на зградама су велика, доста напукли зидови на више места, испуцали прозори. Потребна процена безбедности зграда и озбиљне исправке. Оштећено до 50% зграда.	Прекид и функционисања у јавног превоза до 10 дана. Пuteви су са оштећењима, има препрека. Постоји потреба за рашчишћавањем путева. Прекид снабдевања струјом и енергентима до 10 дана. Прекид рада комуналног система до 10 дана. Постоји потреба за алтернативним снабдевањем водом.	Оштећено до 50% фонда културног наслеђа	Оштећено до 50% имовине грађана и привреде, има нарушавања безбедности објеката, потребна процена, потребне интервенције на појединим објектима, испуцали зидови на више места. Попуцала стакла.	Видљива оштећења на привредним објектима са великом могућношћу доспевања опасних материја у животну средину. Могућност избијања непогода на ширем подручју. Неопходна је озбиљна процена и интервенција.	Трошкови до 500000 динара	Нарушене радне активности и до десет дана, снабдевање енергентима и основним намирницама нарушено до десет дана.	Осигурање не исплаћује преко 25% премја	Додатни трошкови до 1% буџета	Додатни трошкови до 500000 динара
----	---------	---	---	---	--	---	--	--	---------------------------	--	---	-------------------------------	-----------------------------------

4.	Озбиљне	Због постојања лакших повреда код великог броја људи, неопходно је коришћење великих количина лекова и материјалних здравствених средстава. До 50% случајева на болничком збрињавању до 30 дана	Постоји потреба помоћи у свим артиклима до 75% становника	Оштећења на зградама су велика, отпали делови зидова и кровова, попуцали скоро сви прозори. Потребна процена безбедности зграда и ресторација. Оштећено од 50 – 75% зграда.	Прекид и функционисању јавног превоза до 30 дана. Путеви су са великим оштећењима, има већих препрека. Постоји хитна потреба за рашчишћавањем путева. Прекид рада комуналног система до 30 дана. Прекид рада комуналног система до 30 дана. Постоји хитна потреба за алтернативним снабдевањем водом као основним извором воде.	Оштећено до 75% фонда културног наслеђа	Оштећено до 75% имовине грађана и привреде, нарушена безбедност објеката потреба хитна процена, потребне значајне интервенције на појединим објектима а већи део је неупотребљив, испуцали зидови на више места одвајања делова зидова, пад крова. Потпуно пуцање стакала.	Озбиљна оштећења на привредним објектима са дослевање м опасних материја у животну средину у великим количинама. Могућност избијања непогода на ширем подручју. Неопходна је озбиљна процена и интервенција свим расположивим снагама.	Трошков и до 1000000 динара	Нарушене радне активности и до 30 дана, снабдевање енергентима и основним намирницама нарушено до 30 дана.	Штета минимална или је нема, осигурање нормално функционисало	Додатни трошкови до 5% буџета	Додатни трошкови до 1000000 динара
----	---------	---	---	---	---	---	--	--	-----------------------------	--	---	-------------------------------	------------------------------------

5.	Катастрофалне	Због погибија и тешких повреда код огромног броја људи, неопходно је омогућити коришћење свих расположивих количина лекова и материјалних здравствених средстава. Неопходна је допуна из резерви. Преко 75% случајева на болничком збрињавању преко 30 дана	Постоји потреба помоћи у свим артиклима преко 75% становника	Највећи део зграда је скоро потпуно срушен. Потребна је потпуна ресторација. Оштећено од преко 75% зграда.	Потпуни прекид и функционисању јавног превоза преко 30 дана. Путеви су са великим и непрестивим оштећењима, има огромних препрека. Постоји хитна потреба за рашчишћавањем и ресторацију путева. Прекид снабдевања струјом и енергентима преко 30 дана. Прекид рада комуналног система преко 30 дана. Постоји хитна потреба за алтернативним снабдевањем водом као основним извором воде за све врсте потреба.	Оштећено преко 75% фонда културног наслеђа	Оштећено преко 75% имовине грађана и привреде, потпуна небезбедност објеката потреба хитна процена, објекти су потпуно неупотребљиви. Неопходно рушење.	Потпуно оштећење на привредним објектима са дослевање м опасних материја у животну средину у смртоносним количинама. Могућност избијања непогода на ширем и прекограничном подручју. Неопходна је озбиљна процена и интервенција свим расположивим снагама и средствима са евакуацијом људи и стоке.	Трошков и преко 1000000 динара	Нарушене радне активности и преко тридесет дана, снабдевање енергентима и основним намирницама нарушено преко тридесет дана. Неопходна помоћ становништву.	Осигурање исплаћује преко 25% премија	Додатни трошкови преко 10% буџета	Додатни трошкови преко 100000 динара
----	---------------	---	--	--	---	--	---	--	--------------------------------	--	---------------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------------

Табела П.3-4 — Критеријуми за одређивање последица по друштвено политичку ситуацију

Последице		Област дејства штетног догађаја на политичку друштвену ситуацију								
Степен последица	Величина последица	Јавно насиље и анксиозност	Нарушавања територије	Нарушавања међународне позиције	Нарушавања демократског система	Психолошки утицај на друштво	Утицај на јавни ред и безбедност	Политичке импликације	Штета по културне вредности	Прекогранични утицаји
1.	Минималне	Нема случајева јавног насиља или је у редовним границама	Нема случајева нарушавања територије	Нема случајева нарушавања међународне позиције	Нема случајева нарушавања демократског система	Нема негативног психолошког утицаја на друштво или је у границама просека	Нема ремећења јавног реда и безбедности становништва	Политичка ситуација је у границама редовних догађања	Нема штете по културне вредности	Догађаји нису изазвали прекограничне ефекте
2.	Мале	Спорадични случајеви јавног насиља, ситне пљачке и нереди. Проблеми решавају редовне полицијске патроле.	Поједине изјаве политичара о потреби одвајања угрожених подручја.	Догађаји имају утицаја на међународну позицију земље у смислу реаговања невладиних организација.	Због насталих догађаја постављају се питања у медијима дали су све мере предузете како треба у складу са законом	Сиромашни слојеви становништва долазе у још лошији положај.	Ситни случајеви ремећења јавног реда и мира. Безбедност становништва није нарушена. Ангажовање редовних полицијских патрола.	Поједини политички лидери дају изјаве и оптужују органе власти и других партија. Негативне реакције појединих чланова партија. Ситна окупљања.	Штета до 25% од укупног фонда	Медији из граничних земаља су пренели вест о догађајима. Појава страха код становника у граничној појасу суседног подручја

3.	Умерене	Већи број случајева јавног насиља, пљачки и нереди. Ангажоване јаке полицијске снаге. Страх код становништва	Учестале изјаве политичара о одвајању угроженог подручја, појава наоружаних група, пљачки на путевима.	Догађаји имају утицаја на међународну позицију земље у смислу реаговања других држава дипломатским средствима	Становништво и медији реагују на спорост и квалитет у предузимању мера заштите и спасавања, блокирањем путева, претњама на радикализацију мера. Медији појачано преносе вести.	Појава великог броја случајева страха код становника у могућности борбе са последицама несреће. Покушаји иселјавања.	Ремећења јавног реда и мира од стране разних група у смислу нереди, пљачки и озбиљног нарушавања безбедности. Лоше или недовољне информације о догађајима доприносе увећању незадовољства	Већи број политичких партија посвећује време за стицање политичких поена а не на организовање за заштиту и спасавање. Демонстрације група чланова политичких партија.	Штета до 50% од укупног фонда	Догађаји су узроковали страх код људи, ситне поремећаје здравља, и симптоме болести код животиња. Реакција органа власти државе предузимањем превентивних мера.
4.	Озбиљне	Велики број пљачки и нереди, демонстрације, покушаји одсељавања становништва, Ангажовање жандармерије и великих снага безбедности.	Организовање становништва у демонстрацијима з одвајање дела територије. Ангажовање јаких снага безбедности	Догађаји имају утицаја на међународну позицију земље у смислу реаговања ОУН, ОЕБС са претњама санкцијама	Блокирање путева и јавних институција због некавалитетног рада у предузимању мера заштите и спасавања.	Потпун страх код људи за опстанак и живот услед немогућности санирања последица несреће. Велики број људи жели иселјавање са подручја	Безбедност веома озбиљно нарушена, кретање ограничено, велики број пљачки и криминалних радњи. Ангажовање жандармерије и јаких снага безбедности.	Највећи број политичких партија посвећује своју пажњу као личној промоцији а не као помоћи угроженима. Опструкција рада на предузимању мера заштите и спасавања од стране чланова	Штета до 75% од укупног фонда	Догађаји су узроковали смртне исходе код људи и животиња, тровање животне средине. Евакуација становништва. Предузимање опсежних мера за заштиту.

								партија доводе до блокирања рада органа система заштите и спасавања.		
5.	Катастрофалне	Масовне демонстрације и криминал. Уведен полицијски час.	Отворени наступи у покушајима нарушавања територије. Сарадња са екстремистичким деловима у суседним државама.	Нарушена међународна позиција државе. Увођење санкција.	Потпуно нарушен демократски систем. Анархија. Интервенције страних фактора.	Услед негативних догађаја највећи део становништва је потпуно изгубио веру у могућност повратка на нормалан темпо живота и рада. Исељавање масовно.	Безбедност је потпуно нарушена. Масовне демонстрације, криминал. Ангажовање свих капацитета снага безбедности	Политичка ситуација је потпуно поремећена. Политичке партије чине све да стекну политичке посне занемарујући потребу за заштитом и спасавањем. Због опструкције рада о стране чланова политичких партија, није могуће ефикасно предузети све мере заштите и спасавања	Штета на културним вредностима је преко 75%	Услед прекограничних утицаја велики број људи је изгубио живот, евакуисана су цела места на подручју, штете су огромне

Вредности нивоа ризика у овој табели се добијају из односа табела О.5 и П.4

Табела П.4 — Матрица за одређивање последица

КРИТИЧНОСТ	врло велика	велика	средња	мала	врло мала
ШТЕТА	1	2	3	4	5
врло мала	1	3	2	1	1
мала	2	4	3	2	1
средња	3	5	4	3	2
велика	4	5	4	3	3
врло велика	5	5	5	4	3

Прилог Р

Критеријум за одређивање нивоа ризика

У овом прилогу дат је критеријум за одређивање нивоа ризика штетног догађаја.

Табела Р.1 — Критеријум за одређивање нивоа ризика

Степен ризика	Величина ризика	Ниво ризика
1	Врло мали,	1 и 2
2	Мали	3, 4 и 5
3	Умерен	6, 8 и 9
4	Велики	10, 12, 15 и 16
5	Врло велики	20 и 25

Табела Р.2 — Матрица за одређивање нивоа ризика

ПОСЛЕДИЦЕ		Минималне	Мале	Умерене	Озбиљне	Катастрофалне
ВЕРОВАТНОЋА		1	2	3	4	5
Немогуће	1	1	2	3	4	5
Невероватно	2	2	4	6	8	10
Вероватно	3	3	6	9	12	15
Скоро извесно	4	4	8	12	16	20
Сигурно	5	5	10	15	20	25

Прилог С

Критеријуми за одређивање категорије и прихватљивости ризика

У овом прилогу дати су критеријуми за одређивање категорије и прихватљивости ризика.

Табела С.1 — Критеријум за одређивање категорије ризика

Категорија		Величина ризика	Ниво ризика
1	ПРВА	Врло мали	1 и 2
2	ДРУГА	Мали	3, 4 и 5
3	ТРЕЋА	Умерени	6, 8 и 9
4	ЧЕТВРТА	Велики	10, 12, 15 и 16
5	ПЕТА	Врло велики	20 и 25

Табела С.2 — Критеријум за одређивање прихватљивости ризика

Прихватљивост ризика	Ниво ризика
ПРИХВАТЉИВ	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9
НЕПРИХВАТЉИВ	10, 12, 15, 16, 20 и 25

Прилог Т

Карактеристике потенцијалне опасности

(Лист за архивирање података о опасностима)

У овом прилогу дате су карактеристике опасности по којима субјекат описује идентификовану потенцијалну опасност ради архивирања и стварања базе података о опасностима и ризицима.

КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ

СУБЈЕКАТ: _____

Образац В/С-ПР-4

Р.бр.	Карактеристика потенцијалне опасности		Потенцијална опасност	Примедба
			КОНКРЕТАН НАЗИВ ОПАСНОСТИ	
1	2	3	4	5
1.	Почетно стање	Време идентификације		
2.		Субјекат, организација/ организациони део		
3.		Макролокација		
4.		Микролокација		
5.		Угрожене штитене вредности		
6.		Ангажоване снаге		
7.		Предузете почетне мере		

8.	Завршно стање	Процењене последице по штитене вредности	
9.		Постојеће мере заштите	
10.		Време изложености опасности-претњи	
11.		Ниво ризика	
12.		Погођене штитене вредности	
13.		Последице на штитеним вредностима	
14.		Предузете мере	
15.		Ниво преосталог ризика	
16.		Ефекат предузетих мера	
17.		Интеракција са другим опасностима	

УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ И ВОЂЕЊЕ ОБРАСЦА В/С-ПР-4

А. Колона 4: Идентификована опасност/КОНКРЕТАН НАЗИВ ОПАСНОСТИ-ПРЕТЊЕ: Користећи захтеве методологије за идентификацију потенцијалних опасности, уписати тачан назив; нпр: Земљотрес/Могућност генерисања других опасности/поплава.

Б. Колона 5: Примеда: Уписати све што је битно (према мишљењу лица овлашћеног за процену ризика) за поједину карактеристику

Ц. Колона 3: Карактеристика потенцијалне опасности-претње:

1. Време идентификације: уписати дан, месец и годину;
 2. Организација /организациони део: назив и делатност субјекта и организационих делова који су значајно изложени последицама деловања опасности;
 3. Макролокација: описати ширу околину субјекта, са свим детаљима који су повезани са опасношћу;
 4. Микролокација: описати ужу околину субјекта, (и унутрашњи део локације) са свим детаљима који су повезани са опасношћу;
 5. Угрожене штитене вредности: према прилогу Б описати начин деловања последица опасности на штитене вредности;
 6. Ангажоване снаге: навести прецизно број људи и техничких средстава ангажованих на третману идентификоване опасности, навести и друге ресурсе који су ангажовани (објекти, заинтересоване стране и сл.);
 7. Предузете почетне мере: описати све мере које је донело руководство или лице овлашћено за процену ризика, описати све мере које су имале позитиван и негативан ефекат;
 8. Процењене последице по штитене вредности: навести резултат прелиминарне анализе потенцијалних опасности који се односи на последице по штитене вредности. Навести процене за све штитене вредности;
 9. Постојеће мере заштите: навести које мере заштите су биле актуелне у моменту остваривања ефеката опасности-претње по штитене вредности, лице одговорно за имплементацију и реализацију мера, ефекат мера;
 10. Време изложености опасности-претњи: изражено у временским јединицама, навести колико су штитене вредности, понаособ, биле изложене опасности, од момента када је опасност остварила одређене ефекте по штитене вредности;
 11. Ниво ризика: из обрасца за процену ризика, навести израчунати ниво ризика, добијен према овој методологији. Навести и величину вероватноће и последица које одређују ризик;
 12. Погођене штитене вредности: на основу анализе ризика навести које су штитене вредности погођене идентификованим опасностима, описати ефекат деловања опасности;
 13. Последице на штитеним вредностима: навести ефекат штетног догађаја на штитене вредности;
 14. Предузете мере: навести само мере које је предузело лице овлашћено за процену ризика или менаџмент. Ако су остали предузимали мере које су имале нарочито позитивна или негативан ефекат, посебно навести;
 15. Ниво преосталог ризика: из обрасца процене навести ниво преосталог ризика, описати зашто се не може довести на прихватљив ниво;
 16. Ефекат предузетих мера: навести како су предузете мере за третман ризика деловале на штетан догађај, навести и позитивне и негативне ефекте;
 17. Интеракција са другим опасностима: навести случајеве када је једна опасност узроковала једну или више других (*нпр, експлозија је изазвала пожар на више локација*), описати генерисање сваке опасности посебно са свим детаљима.
 18. Уписати карактеристику опасности (штетног догађаја) која није наведена у овом документу а може допринети анализи опасности. Субјекат може да допуни више нових карактеристика.
- ПРИМЕДБА: уписати све што је неопходно да би се потенцијална опасност што прецизније описала.
- НАПОМЕНА: За све остале опасности, субјекат или организација која врши процену ризика треба да допуњавају листу са карактеристикама појединих потенцијалних опасности.

Прилог X
Преглед знакова за мапе ризика

У овом прилогу дати су знакови и скраћенице за поједине врсте потенцијалних опасности.

Табела X.1 Основни знакови

Редни број	Потенцијална опасност	Ознака	Знак	Скраћеница	Назив на енглеском језику
1.	Земљотрес	ПН-1		З	Earthquake
2.	Одрон, клизишта и ерозије	ПН-2		Од, Кл, Ер	Landslide
3.	Поплаве	ПН-3		Поп	Flood
4.	Олујни ветрови, олујни талас	ПН-4		ОВ	Storm surge
5.	Град	ПН-5		Г	Ice
6.	Снежне мећаве, наноси и поледнице (екстремни зимски услови)	ПН-6		СМ, Нан, Пол	Extreme winter condition

7.	Суша	ПН-7		С	Drought
8.	Епидемије	ПН-8		Епд	Epidemic
9.	Епизоотије	ПН-9		Ели	Epizootic
10.	Пожари и експлозије	ТТН-1		ПнЕ	Fire and explosion
11.	Техничко-технолошки удеси	ТТН-2		ТТУ	Technical and technological accident
12.	Нуклеарни и/или радијациони акциденти	ТТН-3		НРАк	Nuclear and/or radiation accident

Табела X.2 Допунски знакови

Редни број	Потенцијална опасност	Знак	Скраћеница	Назив на енглеском језику
1.	Лавина		Л	Avalanche
2.	Биолошка катастрофа		БиК	Biological disaster
3.	Климатолошка катастрофа		КлК	Climatological disaster
4.	Хладни талас		ХлТал	Cold wave
5.	Геофизичка катастрофа		ГФК	Geophysical disaster
6.	Бујица		Бу	Flash flood
7.	Шумски пожар		ШП	Forest fire

8.	Топлотни талас		ТопТал	Heat wave
9.	Хидролошка катастрофа		ХК	Hydrological disaster
10.	Најезда инсеката		Инс	Insect infestation
11.	Локална олуја, орографска катастрофа		ЛО,ОК	Local windstorm, orographic storm
12.	Метеоролошке катастрофе		МК	Meteorological disaster
13.	Слегање		Сл	Subsidence
14.	Тропски циклон		ТрЦ	Tropical cyclone
15.	Вулканска ерупција		ВЕ	Volcanic eruption
16.	Терористички напад		ТерНп	Terrorist attack

НАПОМЕНА:

1. Знакови се уцртавају на топографске карте или друге врсте карата ради приказивања појединих потенцијалних опасности.
2. Лево од знака, у горњој половини, уписује се црном бојом скраћеница назива опасности, а десно број који представља ниво ризика.
3. У случају постојања већег броја опасности генерисаних од стране једне, исте се приказују посебним знаковима, поред основног, на исти начин, почевши од десне доње половине у смеру кретања казаљке на сату.
4. Знакови који представљају генерисану опасност, спајају се са знаком основне опасности, танком црном линијом.
5. Знакови се на мапи уцртавају, начелно у средини зоне коју приказују.
6. Поред приказаних знакова, на мапама ризика се користе сви опште прихваћени и прописани топографски, хидрографски и други знакови.
7. Знакови не смеју да се уцртавају један преко другог. Линије које прелазе преко знакова се прекидају.
8. Скраћенице се на исти начин пишу и латиницом, за потребе обележавања и размене информација у међународним документима.